

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
Katedra historie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Blatná - vybrané kapitoly z dějin
města s didaktickou aplikací**

Miroslav Šafr

Vedoucí práce: PaedDr. Helena Východská

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni,2013

.....

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí diplomové práce PaedDr. Heleně Východské za cenné rady a připomínky při tvorbě této práce. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Milanovi Řískému za pomoc při sestavování fotodokumentace a Mgr. Vladimírovi Červenkovvi za pomoc při vyhledávání literatury.

OBSAH

1. ÚVOD	5
2. HISTORIE MĚSTA BLATNÉ	8
2.1. Pravěk (13 000 př. n. l. – 10. stol. n.l.)	8
2.2. Středověk	11
2.3. Novověk	14
2.4. 19. století	20
2.5. 20. století	23
3. PAMÁTKY MĚSTA BLATNÉ	27
3.1. Blatenský zámek	27
3.1.1. Historie	27
3.1.2. Architektura	30
3.1.3. Pověst o pokladu	32
3.2. Kostel Nanebevzetí Panny Marie	33
3.3. Děkanství	34
3.4. Muzeum	35
3.5. Základní škola Jana Amose Komenského	36
3.6. Socha Svobody	38
3.7. Socha sv. Floriána	39
3.8. Blatenská zvonice	40
3.9. Mariánský sloup	41
3.10. Socha sv. Prokopa	42
3.11. Pamětní deska Jana Hály	44
3.12. Pomník Františka Simandla	45
3.13. Pamětní deska J.K. Tyla	46
3.14. Pamětní kámen Povodně	47
3.15. Pamětní deska 400. výročí povýšení Blatné na město	48
3.16. Pamětní busta Jan Amos Komenský	49
3.17. Plastika Jan Pravoslava Koubka	50
3.18. Pamětní deska zabitým legionářům	51
3.19. Pamětní deska Karel Strakatý	51
4. VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI MĚSTA BLATNÉ	52
4.1. Josef Siblík	52
4.2. Karel Strakatý	59
4.3. Dimitrij Slonim	65
4.3.1. Rozhovor s MUDr. Dimitrijem Slonimem	71
5. DIDAKTICKÁ APLIKACE	74
5.1. Blatenská historie a blatenský zámek	76
SEZNAM OBRÁZKŮ	91
5.2. Kostel nanebevzetí Panny Marie	92
SEZNAM OBRÁZKŮ	101
5.3. Blatenské náměstí, památky	103
SEZNAM OBRÁZKŮ	114
6. ZÁVĚR	115
7. SUMMARY	117
8. SEZNAM LITERATURY	118

1. ÚVOD

Město Blatná a s ním i celý region má velmi bohatou historii založenou na mnoha významných osobnostech a zajímavých kulturních památkách. První písemné zmínky o této oblasti můžeme objevit již na počátku vrcholného středověku. Mezi první rody, které výrazně ovlivnily zdejší dějiny, patří rod Bavorů ze Strakonice a páni z Rožmitálu. Kromě významných šlechtických dynastií dokládají význam Blatné také místní stavby, především románsko-gotický kostel a zdejší vodní zámek. Dalším obdobím, které úspěšně reprezentuje kulturní, ekonomický a sociální rozvoj Blatné, je novověk. Město bylo v této době v držení rodu Šternberků, kteří podporovali hospodářský rozkvět města, tedy především výstavbu rozsáhlých rybníků. Celkem nerušený hospodářský, kulturní celkový rozvoj byl narušen až na konci 16. století, kdy se na zdejším panství objevila epidemie moru, rozsáhlé poddanské nepokoje a vzpoury. Ke zklidnění situace přispěl nový šlechtický rod pánů z Rozdražova. Za jejich vlády bylo město roku 1601 povýšeno Rudolfem II. na město. Období hospodářského rozkvětu se střídala s obdobími hospodářské stagnace. Blatnou vlastnily ještě dva šlechtické rody a to sice Serenyiové a Hildprandtové. Díky nim se Blatná rozvíjela především v oblasti architektonické. Byl postaven morový sloup, mnoho zdejších soch a vybavení blatenského kostela dostalo dnešní podobu.

Blatná se může také pochlubit solidním výčtem rodáků, kteří proslavili Blatnou po širokém okolí a dokonce i ve světě. Mezi nejvýznamnější patří Josef Siblík (archeolog, pedagog), Karel Strakatý (první pěvec české národní hymny Kde domov můj), Jan Pravoslav Koubek (obrozenecký básník), Vojtěch Hřímala starší (varhaník a hudební skladatel), Vilém Ignác Petters (lékař, objevitel acetonurie – přítomnosti acetonových látek v moči coby příznaku při diagnóze diabetes), Kamil Běhounek (swingový akordeonista a skladatel), Jan Böhm (světoznámý pěstitel růží), Jan Hála (akademický malíř). V Blatné také působil jako vychovatel Jan Evangelista Purkyně a v místním hostinci U Bílého lva nocoval těžce nemocný Josef Kajetán Tyl.

Ve své diplomové práci jsem se rozhodl propojit dvě důležité skutečnosti. První z nich představuje můj vztah k rodnému městu, jeho kulturně historickým památkám i obyvatelům. Druhou okolností je to, že studuji učitelský obor a mám zájem profesně působit v blatenském regionu. Mým budoucím cílem je prosazovat ve svém pedagogickém

konceptu regionální dějiny a vytvářet v dětech pozitivní vztah ke kulturnímu dědictví. V důsledku těchto skutečností jsem si pro svou absolventskou práci vytknul dva hlavní cíle. Zpřehlednit místní regionální dějiny především pro potřeby pedagogů a vytvořit řadu zajímavých a přesvědčivých didaktických forem na téma dějin Blatné. Mým přáním bylo vytvořit základ moderní a aktivizační metodiky pro využití regionálních dějin, která by byla do jisté míry univerzální, např. tedy s menšími obměnami využitelná i pro jiné lokality a města. V naplnění tohoto cíle jsem kladl důraz především na současné požadavky didaktiky, které jsou obsaženy především v současných kurikulárních dokumentech.¹

Z výše uvedených skutečností vyplývají také zvolené metody práce. Primárním pramenem poznatků byla pro mne odborná literatura. V úvodní fázi svého bádání jsem informační zdroje rozdělil do dvou hlavních oblastí. Základ tvořily publikace a sborníky k místní historii Blatné, další soubor pak bibliografie k didaktické teorii o výuce a vhodné aplikaci regionálních dějin. Při tvorbě své diplomové práce jsem později využil i dalších metod. Z nejdůležitějších uvádím především terénní výzkum, který se pro mne stal základem návrhů pozdějších didaktických aplikací, poskytl možnost výběru jednotlivých hodnotných architektonických objektů ve městě a v neposlední řadě mne motivoval k vytvoření řady fotografií současných kulturně historických památek či jejich vizualizací. Poslední důležitou metodou, kterou považuji za velmi přínosnou pro celou diplomovou práci, je využití „oral history“. Orální prameny jsem použil v kapitole významných osobností, konkrétně u MUDr. Dimitrije Slonima. Jeho životní dílo není dosud dostatečně zpopularizované a známé široké veřejnosti. Proto jsem se rozhodl napsat o něm první podrobnější životopis, ve kterém používám dosud nepublikované prameny a skutečnosti.

Svoji práci jsem rozdělil na čtyři hlavní části. V první části se zabývám historií města Blatné od pravěku do současnosti. U každého z popisovaných období se v ustáleném systému věnuji významným událostem, místním šlechtickým rodům a výstavbou důležitých budov a objektů.

Pro druhou část jsem provedl výběr nejdůležitějších blatenských památek. V dílčích kapitolách popisují především jejich architektonickou podobu, historii a význam. Jedná se

¹ Dokumenty MŠMT: RVP pro základní vzdělávání, dostupné z <http://nuv.cz/ramcove-vzdelavaci-programy> [12.3.2013]

především o vodní zámek, románsko-gotický kostel a některé tzv. drobné památky - morový sloup, barokní sochy a některé pamětní desky, které upozorňují na významné osobnosti či události.

Ve třetí části jsem se rozhodl zdůraznit tři osobnosti, které svým významem přesáhly hranice regionu Blatenska, nebo dokonce celé země. První osobností je Josef Siblík, který se zasloužil o založení místního muzea, o rozšíření muzejních sbírek a o zkvalitnění místního školství. Druhou významnou osobností byl podle mého názoru Karel Strakatý, proslulý umělec a první zpěvák české národní hymny Kde domov můj. Svým procítěným projevem, který byl ve své době často zmiňován v tisku, dokázal píseň J. K. Tyla výrazně popularizovat a dá se předpokládat, že i díky jemu si našla cestu k českému národu. Poslední osobnost, kterou jsem do této kapitoly vybral, je náš současník MUDr. Dimitrij Slonim. Vědec a lékař světového významu, který se výrazně podílel na vymýcení přenosné dětské obrny (Československo jako první stát na světě roku 1961) a přispěl k omezení nebezpečných dětských nemocí (záškrť, tetanus, příušnice, spalničky) v Československu.

Vyvrcholením celé méj diplomové práce je didaktická aplikace, kterou se zabývám v poslední části. Během studia mne velmi zaujala projektová metoda, a proto jsem se rozhodl ji použít pro poznání historie, osobností a památek blatenského regionu. V poslední části méj diplomové práce se zabývám didaktickou aplikací. Jedná se o třídní projekt zaměřený na poznání regionální historie. Pomocí pracovních listů a různorodých didaktických cvičení si žáci přímo v terénu ověří své znalosti a seznámí se postupně s významnými událostmi, památkami a osobnostmi města Blatné. Pracovní listy jsou mimo jiné koncipovány tak, aby postihly požadavky na klíčové kompetence, podstatu průřezových témat a zásady mezipředmětových vztahů, tj. aby v maximální míře vyhověly nárokům dnešní moderní didaktiky.

2. HISTORIE MĚSTA BLATNÉ

2.1. Pravěk (13 000 př. n. l. – 10. stol. n.l.)

První doklady o osídlení Blatné můžeme datovat už v pozdním paleolitu a mezolitu. Přibližně od roku 13 000 př. n.l. bylo Blatensko osídleno velmi řídkce rodinami lovců a rybářů. Víme to díky několika nálezům pazourkových nástrojů, které se našly v okolí Blatné. Řídké osídlení úrodného kraje pokračovalo i přes převratné změny, které se v dějinách lidstva odehrály v 5-3 tisíciletí př. n. l., tj. v mladší až pozdní době kamenné, kdy lidstvo přešlo ze sběru a lovu k usedlému životu, chovu dobytka a prvnímu zemědělství. I přes významné objevy v jihočeské oblasti (kultura s lineární keramikou, chamská kultura) byl v okolí Blatenska nalezen pouze broušený kamenný sekeromlat. Podobně na tom byla tato oblast v době bronzové, kdy i přes zvýšení technické, hospodářské a společenské úrovně, zůstalo Blatensko neosídleno.²

Jako počátek souvislého pravěkého osídlení, můžeme označit období let 700-600 let př.n.l. Po dlouhé době, kdy se úrodná oblast téměř neosídlila, přicházejí první trvalejší osadníci. Jednalo se o tzv. **halštatskou mohylovou kulturu**, která se vyvinula z obyvatelstva pozdní doby bronzové a velmi brzy rozšířila hranice osídleného území v jižních Čechách. Tato kultura se živila především pastevectvím, pěstováním plodin a vytvářením hrnců s přesnou geometrickou výzdobou. Své mrtvé pohřbívali pod mohylami s bohatou záhrobní výbavou, což nám dokládá nárůst tehdejší společenské diference.³ Toto období znamená pro Blatensko vrchol pravěké kolonizace. Začíná se psát opravdová historie s nepřerušným dějinným vývojem.

Za další významné období můžeme označit 4. století př.n.l., kdy do blatenského kraje přicházejí noví obyvatelé. Dochází zde k míchání dvou odlišných kultur. Víme to díky archeologickým nálezům, které dokládají dva odlišné způsoby pohřbívání (mohyly a plochá žárová pohřebiště) ve stejnou dobu. I přes četné výzkumy se dosud neví, kdo zde žil vedle halštatské mohylové kultury. Byli to již **Keltové**? To jsou však jen dohady.⁴ Z této doby pochází také nejvíce nálezů. Bylo nalezeno mnoho nejruznějších hrobů s nejrozmanitější výbavou. Byly nalezeny předměty jako udidla, zbraně (hroty, kopí,

²Jan MICHÁLEK, *Blatná a okolí v pravěku*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 11.

³Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 21.

⁴Tamtéž, str. 21.

sekáče), součásti vozů, koňské postroje, šperky (drátěné náramky, skleněné korálky, maskovité i jednoduché spony), hrnce, mísy.⁵

Kelty, jako obyvatelé jižních Čech a úrodného Blatenska, můžeme věrohodně doložit okolo roku 200 př.n. l. Tento úspěšný lid přišel k řece **Lomnici**⁶ patrně ze severu i od jihu. Vybrali si tento kraj především kvůli zlatonosným potokům, které přiváděly náplavy a usazeniny z rudních oblastí. Keltové zde hledali a rýžovali zlato, což je dodnes vidět na četných **sejpech**⁷, které lemují okolí zdejších řek a potoků.⁸ Z období Keltů máme několik zajímavých a významných nálezů. Jedná se především o sídliště a hrobové nálezy objevené přímo v Blatné nebo v jeho nejbližším okolí. Mezi nejvýznamnější objevy patří ploché žárové pohřebiště, ve kterém se našlo asi osmnáct hrobů se spoustou předmětů. Keramika, železné zbraně (oštěp, sekáč, nůž), šperky (bronzové spony, náramky, kroužky) a skleněné korálky. Nedaleko tohoto pohřebiště bylo navíc nalezeno sídliště s osmi zahloubenými jámami, kovářská dílna a opět mnoho předmětů (keramika, zlomek skleněného náramku, skleněné korálky, bronzová kolečka, železné strusky, železné spony, zvířecí kosti).⁹

Keltové byli ve všech ohledech velmi vyspělé etnikum, které ovšem nakonec neodolalo nájezdům germánských kmenů a rozpínavosti Římské říše. Na přelomu letopočtu opustily keltské družiny českou zemi a Blatensko se ocitlo na dlouhých sedm století prakticky bez osídlení. Germánské kmeny působící v Čechách, šlo zejména o **Markomany**, se méně přístupnému Blatensku vyhýbaly. Stavěly svá sídliště především na Strakonicku a Budějovicku, tedy v přístupnějších oblastech. Doba stěhování národů je v našem kraji obestřena tajemstvím. Zdejší hustě zarostlé lesy byly osídleny až v 7. století n.l. **Slovany**.¹⁰

Na základě nejnovějších archeologických výzkumů lze s jistotou říci, že první slovanští obyvatelé se na Blatensku objevují na sklonku 7. století a především v průběhu 8. století. Koncem střední doby hradištní, tedy v polovině 10. století, bylo již okolí Blatné poměrně hustě osídleno. Hustotu osídlení dokládá řada mohylových pohřebišť se žárovými nebo

⁵ Jan MICHÁLEK, *Blatná a okolí v pravěku*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 12.

⁶ Říčka protékající Blatnou

⁷ Sejpy jsou nápadné kopečky zeminy při potocích a řekách. Jedná se vlastně o tuny prosetého druhotně navršeného materiálu, který vzniká při hledání a rýžování zlata. Blatensko muselo být velice úrodné na drahý kov, protože množství sejpů bylo natolik velké, že jenně zvrásnilo celé Blatensko široko daleko.

⁸ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 21.

⁹ Jan MICHÁLEK, *Blatná a okolí v pravěku*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 15.

¹⁰ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 22.

2.2. Středověk

Jak jsem uvedl již v minulé kapitole, Blatensko bylo už na sklonku 7. století osídleno slovanskými kmeny. Tehdejší obyvatelé si museli poradit zejména s hustým lesním porostem, který bylo třeba vykácet. Zdejší lesy totiž tvořily a dodnes tvoří součást pohraničních hvozdů. Na konci tzv. střední doby hradištní byla blatenská oblast poměrně hustě osídlena. Po celých jižních Čechách se nacházela soustava opevněných hradišť a rychle se také rozrůstala síť drobných vesnických osad. I na území pozdější Blatné existovalo malé sídliště, které ovšem ještě nemělo takový význam. Jednalo se o zemědělskou osadu, jejíchž součástí bylo primitivní sídlo drobné šlechty. Vše se změnilo až za vlády českého krále **Přemysla Otakara II.**, který začal s mohutnou kolonizací.¹²

Díky podrobnému archeologickému výzkumu víme, že blatenskou osadu tvořil na počátku 12. století dřevěný, sruby opevněný hrad. Sídllo bylo vybudováno na skalisku uprostřed blat¹³, které poskytovalo přirozenou ochranu. Později byl dřevěný hrad přestavěn na kamenný a ochranné příkopy se naplnily vodou.¹⁴ Poloha osady neposkytovala výhody pouze strategické, ale také obchodní. Město Blatná totiž leží na starobylé obchodní stezce, která směřuje od Sušice přes Horažďovice a v Blatné překračovala říčku Lomnici směrem ku Praze.¹⁵ Jednalo se o velice důležitou cestu, kterou bylo třeba chránit.

První písemná zmínka, která se týká Blatné, pochází z roku 1235. Jedná se o listinu, kterou vydal tehdejší český král **Václav I.**, týkající se majetkových záležitostí kláštera v Chotěšově. Jako jeden z hlavních svědků je podepsán zeman **Vyšemír z Blatné**. Jedná se o nejstaršího doloženého majitele blatenské tvrze. O několik let později, tedy v roce 1243, je na darovací listině **Bavora ze Strakonice** johanitům uveden další držitel blatenského hradu **Předota z Blatné** se svými bratry **Bavorem** a **Dluhomilem**.¹⁶

¹² Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 22.

¹³ Poloha hradu, který se nacházel uprostřed blat, dala městu její jméno. Blata => Blatná.

¹⁴ Jan OLEJNÍK, *Blatná v letech 1235-1601*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 31.

¹⁵ František KAŠIČKA, Bořivoj NECHVÁTAL, *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 9.

¹⁶ Tamtéž, str. 9.

Za další významné období se považuje rok 1299, kdy blatenské panství přechází do držení rodu **Bavorů ze Strakonice**¹⁷. V této době vedla přes Blatnou frekventovaná obchodní stezka z Písku na Plzeň, kterou chránil již kamenný a dobře opevněný hrad. Díky hospodářskému rozmachu brzy vyrostla pod hradem osada Blatná. Zde Bavorové nechali vystavit i první kostelík postavený v románsko-gotickém stylu.¹⁸ Bavorové drželi hrad po celé 14. století až do vymření rodu v roce 1403. Po **Mikuláši** Bavorovi sídlili na Blatné jeho synové **Bavor**, zvaný Bašek starší, a **Vilém**. Prameny poskytují informace zejména o prvním synovi Mikuláše, již zmíněném Bavorovi. O jeho bojovnosti svědčí zajímavá zpráva pocházející z roku 1356, kdy vedl ozbrojený boj s posádkou rakouského hradu Aufenstein a při příměří dostal od vévody **Albrechta II.** peněžní náhradu. Poslední majitel panství z rodu Bavorů se jmenoval **Břeněk ze Strakonice**. Byl to synovec **Zdeňka z Rožmitálu** a mimo jiné vlastnil i Sedlici, Horažďovice a Prácheň. V letech 1396-1397 vyřizoval finanční záležitosti komorního soudu a stal se z něho velmi vážený člověk.¹⁹ Břeněk proslul také tím, že svým blatenským poddaným prodal za čtyřicet kop pražských grošů: „*Všechna městiště ustavená i neustavená i také dědiny orné i neorné na horách i dolinách.*“ Podle dobové kroniky museli obyvatelé za tyto výhody platit pět pražských grošů na **sv. J. Křtitele** (24.6.) a současně zajistit čtyři žence (dva na jař a dva na ozim), 9 haléřů na **sv. Jiří** (24.4.) a devět haléřů na **sv. Havla** (16.10). Po předčasném úmrtí Břeňka vymírá rod po meči a Blatnou získávají noví majitelé.²⁰

¹⁷ Jednalo se o mocný český šlechtický rod, který vlastnil rozsáhlá panství na Strakonicku, Horažďovicku a Sušicku. Ve 13. století dosáhli svého vrcholu a stali se velkými konkurenty Vítkovců. Bavoři byli věrnými poddanými přemyslovských a později i lucemburských králů. S Přemyslovci se dokonce i sňatkově spřiznili.

¹⁸ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 23.

¹⁹ František KAŠIČKA, Bořivoj NECHVÁTAL, *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 13.

²⁰ Jan OLEJNÍK, *Blatná v letech 1235-1601*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 31.

Obrázek č.2 Erb Bavorů ze Strakonice
http://cs.wikipedia.org/wiki/Bavorov%C3%A9_ze_Strakonice
[09.10.2012]

Po vymření rodu Bavorů zdědili Blatnou **páni z Rožmitálu**²¹. Prvním majitelem hradu se stal **Zdeněk z Rožmitálu**, který spolurozhodoval o důležitých záležitostech panství už na sklonku 14. století, kdy zastával funkci poručníka posledního Bavora Břeňka. První majitel nového rodu se ovšem neradoval z nového panství příliš dlouho, protože zemřel předčasně. Moci se ujal jeho syn **Jan**, který společně se svým bratrem přiložil svojí pečeť na stížný list české šlechty proti upálení **Mistra Jana Husa**. Zpočátku husitských nepokojů zastával názory umírněného křídla husitské šlechty. Ovšem po vypuknutí husitské revoluce změnil svá stanoviska a začal se hlásit ke katolické straně. Blatná se tak stala katolickým táborem a musela čelit četným srážkám a průchodům husitského vojska. Z tohoto důvodu nechal Jan lépe opevnit svůj hrad. Rozšířily se vodní plochy kolem pevnosti a zesílil obvodový val.²² I přes tyto nové bezpečnostní prvky se Jan na svém sídle necítil příliš bezpečně a Blatná byla až do konce husitských bouří prakticky bez pána.²³

Jan z Rožmitálu zemřel roku 1430 a jeho tělo je pochováno v klášteře v Domažlicích. Zanechal po sobě tři děti, Lva, Protivu a Johanku. Zejména první syn **Jaroslav Lev**

²¹ Jednalo se o starý šlechtický rod, který se odloučil jako odnož z rodu Buziců. Název páni z Rožmitálu získali podle hradu a města Rožmitál pod Třemšínem. Rod dosáhl největšího rozmachu v poděbradské a jagellonské době, kdy jeho členové zastávali nejvyšší zemské i dvorské úřady. Postupem času se páni z Rožmitálu přesunuli do Slezska a následně na konci 18. století vymřeli posledním mužským potomkem Bernardem Antonínem.

²² František KAŠIČKA, Bořivoj NECHVÁTAL, *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In: Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 15.

²³ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 24.

z **Rožmitálu** byl z této generace nejvýznamnějším pánem Blatné. Za jeho vlády panství velice zbohatlo a stavební práce dosáhly vrcholu. Rod pánů z Rožmitálu byl na vrcholu a kromě Blatné držel i Rožmitál, Střelu, Domažlice, Písek, Rokycany, Pecku, Přimdu a později také Hlubokou. Navíc se tento mocný šlechtic stal i švagrem samotného českého krále **Jiřího z Poděbrad**, který si vzal jeho sestru **Johanku**.²⁴ Od té doby zastávali páni z Rožmitálu významné úřady a samotný Jaroslav Lev stihl za svůj život úžasnou kariéru. V devětatřiceti letech se stal nejvyšším zemským sudím a ve dvačtyřiceti nejvyšším hofmistrem českého království. Proslul také diplomatickou cestou (1465-1467), kterou vyslal Jiří z Poděbrad do západní Evropy, aby si získal přízeň a podporu evropských panovníků. Do čela poselstva byl jmenován právě Jaroslav Lev z Rožmitálu.²⁵

2.3. Novověk

V roce 1485 zemřel Jaroslav Lev z Rožmitálu a vlády nad blatenským sídlem se ujal jeho syn **Zdeněk Lev** (?-1535). Protože ještě nebyl plnoletý, zpočátku se stal jeho poručníkem jeho strýc **Jan Zajíc z Hazmburka**. V dospělosti vyrostl Zdeněk Lev ve velice schopného člověka, který rozšířil bohatství svého rodu a stihl za svůj život úžasnou kariéru. Díky svým schopnostem se stal nejprve karlístejnským purkrabím (od r. 1507 až do r. 1523) a nakonec i nejvyšším purkrabím českého království.²⁶ Nový král **Vladislav Jagellonský** byl poměrně často osobně nepřítomen v českých zemích a tak se stal Zdeněk Lev vlastně vládcem Čech a tvůrcem panské vládní politiky.

Mimo významných královských úřadů se staral Zdeněk Lev také o své panství na Blatné. Čím více postupoval na společenském žebříčku, tím více miloval přepych a podle toho přestavoval svá sídla. Blatná se díky němu nebývale rozvíjela. Například potvrdil blatenským měšťanům list Břeňka ze Strakonic, který jim uděloval městské výsady. Roku 1489 mohli blatenští vařit pivo ve vlastním pivovaru za určitý plat z várky a od roku 1492 začal budovat soustavu rybníků, díky kterým se Blatná a její okolí proslavilo po celém království. Roku 1502 se díky Zdeňku Lvovi mohly konat ve městě dva výroční trhy. V roce 1513 potvrdil městu pivovar, dědiny a nově vzniklé rybníky. Roku 1514 získal pro

²⁴ František KAŠIČKA, Bořivoj NECHVÁTAL, *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In: Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 15.

²⁵ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 24.

²⁶ Tamtéž, str. 25.

město královský majestát, aby mohlo mít své hradby (toto právo nikdy blatenští nevyužili), městský znak (viz obrázek č.3) a možnost pečetit červeným voskem.²⁷

Obrázek č. 3 Blatenský městský znak

<http://www.mojemesto.cz/blatna-550850.html> [15.10.2012]

Velká moc a přílišná pravděpodobná závist ostatních šlechticů se nakonec obrátila proti Zdeňkovi Lvovi z Rožmitálu. Svého bohatství dosáhl i na úkor ostatní šlechty, rytířstva i měst. Díky své funkci rozhodoval o majetkových sporech českých stavů, řešil také zástavy nemovitostí, rozhodoval o stavu vojska a finančního aparátu. Vše řešil s velkou dávkou bezohlednosti, která vyvolala na všech stranách odpor. Mezi jeho největší nepřátele patřil **Vilém z Pernštejna** se svými spojenci ze Slezska a také **Rožmberkové**. Nakonec překonal všechny spory s domácí šlechtou a ve funkci nejvyššího purkrabího zůstal až do roku 1530. Po korunovaci **Ferdinanda I. Habsburského** se přiklonil na vítěznou habsburskou stranu a roku 1535 zemřel.²⁸

Smrtí významného pána z Rožmitálu, skončila proslulá éra tohoto rodu. Následoval velký hospodářský úpadek a nakonec i finanční bankrot. Zdeněk Lev měl veliké výdaje a s oblibou zveleboval svá sídla. Blatná se díky němu nebývale rozvíjela a zdejší zámek s kostelem byly nákladně přestavěny. Nákladný Rejtův palác, nová zámecká kaple, hradní věž, pracovna zdobená malbami, klenutí chóru, figurální malby, dva boční oltáře a nové varhany. To vše jeho pokladnu velice vyčerpalo.²⁹ Cena Rožmitálova úvěru rychle klesala, protože byl krytý do značné míry královskou pokladnou a velkou politickou autoritou. Celý majetek postižený vysokou finanční pokutou se nemohl opřít ani o velké odškodné

²⁷ František KAŠIČKA, Bořivoj NECHVÁTAL, *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In: Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 19.

²⁸ Jan OLEJNÍK, *Blatná v letech 1235-1601*. In: Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 33-34.

²⁹ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 26-27.

z rožmberských sporů či o rozsáhlé transakce s pozemkovým majetkem.³⁰ Finanční bankrot byl neodvratný, a navíc se přenesl na Zdeňkovo jediného mužského dědice, **Adama Lva**. Jediný právoplatný syn se snažil zabránit rozsáhlému finančnímu úpadku rodu a rozprodával jednotlivý majetek. Nakonec mu zbyly pouze Velhartice, Blatná, Rožmitál a Klenová. Dluhy dorostly do takové výšky, že se nakonec musel vzdát i těchto sídel. Ještě stihl v roce 1541 darovat Blatné všechny výsady a dům, který byl upraven na radnici. Dále daroval městu pokuty vybírané při trzích za špatné vážení, nový kostelní zvon a roku 1555 zámek a městečko Blatnou prodal **Kateřině a Anně Řepickým ze Sudoměře**.³¹

O několik let později koupil Blatnou rod **Šternberků**. Za **Adama a Viléma ze Šternberka** začal hospodářský rozkvět města. Prvně jmenovaný se stal karlštejnským purkrabím a později i nejvyšším dvorským sudím. Druhý jmenovaný Vilém nežil na Blatné dlouho, ale podpořil význam městských služeb, zejména pak lázní. Po Vilémově smrti získal panství druhorozený syn **Zdeněk**. V dobových pramenech můžeme dohledat, že tento šlechtic výrazně přispěl k hospodářskému rozvoji Blatenska. Za jeho držení se zaváděly rybníční celky, rozvíjela se panská správa a regulovaly se říční systémy. Město Blatná prožívalo v této době nerušený hospodářský, kulturní a celkový vývoj. Rozvoj byl zastaven až na konci 16. století, kdy Blatensko bylo ohroženo morovou epidemií, která si zejména v samotné Blatné vyžádala mnoho obětí. K této ohromné tragédii se přidružily další problémy a došlo k postupnému úpadku hospodářství a celkového rozvoje. Stupňoval se útlak poddaných, rostly naturální a peněžní dávky, zvyšovaly se ceny zemědělských a řemeslnických výrobků, rostly nepokoje, množily se útky z panství a došlo dokonce k několika vzpourám.³² Postupem času a díky novým majitelům se situace rychle stabilizovala a došlo k celkovému zklidnění situace.

V roce 1577 získal Blatnou **Jan z Rozdražova**³³. Tento šlechtic měl titul hrabě a ve Velkopolsku držel panství Hovařov a ve Slezsku Pumstorf. Na královském dvoře zastával funkci hofmistra. V roce 1584 získal domovské právo v českém království. Charakteristickým znakem jeho vlády bylo rozšíření luteránské víry na Blatensku.

³⁰ Jan OLEJNÍK, *Blatná v letech 1235-1601*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 34.

³¹ František KAŠIČKA, Bořivoj NECHVÁTAL, *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 26.

³² Jan OLEJNÍK, *Blatná v letech 1235-1601*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 34-35.

³³ Jednalo se o starou panskou rodinu, která přišla do Čech z Polska.

Obrázek č.4 Listina Rudolfa II., kterou je povýšena Blatná na město.
Kolektiv autorů, *Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město*, Blatná 2001, přední strana obálky.

Mimo toho dal také zvětšit zámeckou oboru o velký kus dubového a sosnového lesa. Dlouho si novou rezidenci neužil a zemřel roku 1585 ve Vídni. Zůstala po něm manželka **Hedvika z Lobkovic** s nezletilými syny. Nejprve se jich ujal dědeček **Kryštof starší z Lobkovic**, který potvrdil obci Blatné výsady a později jeho syn **Oldřich Felix**. Za jeho panování se odehrála významná událost v historii města. Na jeho žádost povýšil roku 1601 císař **Rudolf II.** Blatnou na město (viz obrázek č. 4). Císař tak stvrdil všechna městská práva a privilegia.³⁴

S povýšením Blatné na město se začala rozvíjet řemeslná výroba a obchod. Město zbohatlo, což se samozřejmě projevilo na hospodářské úrovni celého blatenského panství.³⁵ Blatná sice nemohla konkurovat vyspělejší výrobním oblastem, ale řemeslo zde mělo vždy svoje místo a tradici. Všechna místní řemesla se soustřeďovala pravděpodobně do jednoho cechu. Víme to z první cechovní listiny, která se vztahovala k městu a pochází z roku 1586. Na počátku 17. století vzniklo několik dalších cechů, které sdružovaly místní tradiční řemesla. Jednalo se zejména o ševce, krejčí, mlynáře a řezníky. Zvětšila se také důležitost obchodních stezek. Jednalo se především o cestu do Plzně, Prahy, Písku,

³⁴ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 28.

³⁵ Jan OLEJNÍK, *Blatná v letech 1235-1601*. In. *Sborník k 750. výročí Blatné*. Blatná 1985, str. 35,38-39.

Českých Budějovic a nakonec i do sousedního Rakouska.³⁶ Celé panství zažívalo obrovský hospodářský a kulturní rozmach, který byl narušen až třicetiletou válkou.

Po dovršení dospělosti se ujal vlády nejstarší ze synů **Václav z Rozdražova**. Proslavil se především výstavbou špitálu pro chudé, novou školou a v děkanském chrámu nechal pod kůrem zbudovat rodinnou hrobku Rozdražovských. Za jeho panování se dochovaly velmi důležité informace, které nám poskytují obraz tehdejších životních poměrů a životní úrovně. Celé panství se skládalo ze zámku, samotného města a z patnácti okolních vesnic. Přímo v Blatné se nacházelo sedmdesát domů, deset chalup a pět mlýnů. Většina domů byla přízemních, dřevěných se šindelovými či doškovými střechami. Domy nebyly číslovány, neexistovala označení ulic a stavením se říkalo podle jejich starých držitelů. Ve městě dokonce žilo několik představitelů nižší šlechty. Jmenovitě **Ladislav Býšický z Býšic**, **Jan Čech ze Žebráku**, **Alžběta Dluhoveská z Terešova** či **Jan Řepický ze Sudoměře**. Mimo mlýnů a chalup bylo možné v Blatné vidět radnici, dva pivovary (panský a městský), masné krámy na náměstí, lázně, vězení a dvě frekventované silnice.³⁷

Klidný život a hospodářský rozmach narušilo stavovské povstání a s ním přicházející třicetiletá válka. Během tohoto vzbouření byla Blatná pro svou příslušnost ke katolickému táboru cílem nájezdů Mansfeldových žoldáků, kteří bojovali na straně stavů. Podle dochovaných pramenů víme, že při jednom útoku byl zámek zcela vyloupen, okna a kamna byla rozbita, nábytek spálen a byly odneseny zámecké hodiny. Majitel Václav z Rozdražova společně s rodinou uprchl do Prahy, kde začal rozprodávat svůj majetek. Následoval další útok a město bylo téměř celé vydrancováno.³⁸ Blatná zažila drancování a plenění ještě několikrát. Nejhorší v tomto ohledu byla úvodní část třicetileté války přibližně do roku 1624.³⁹ Neustálé průchody vojsk obou válčících stran, drancování, nucené výpalné, zabavování majetku, časté požáry, neúroda, morové a jiné epidemie. To všechno byly skutečné katastrofy, které se podepsaly na myšlení a chování tehdejších obyvatel. Vlivem těchto neštěstí došlo v Blatné k velkému hmotnému a morálnímu

³⁶ Jan OLEJNÍK, *Blatná v letech 1235-1601*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 35,38-39.

³⁷ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 29.

³⁸ František KAŠIČKA, Bořivoj NECHVÁTAL, *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 27.

³⁹ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 29.

úpadku, ze kterého se lidé nemohli dlouho vzpamatovat. Ještě ve druhé polovině 17. století bylo téměř tři čtvrti domů zpustošených a opuštěných.⁴⁰

V roce 1625 zemřel Václav z Rozdražova a panství odkázal svým dětem. Jeho manželka, **Anna Marie**, byla ustanovena poručnicí nejstaršího syna **Františka Ignáce**, který se ujímá vlády nad městem okolo roku 1645. Jeho bratr **Ferdinand** zemřel v tureckém zajetí a tak se stal František jediným právoplatným dědicem. I přes to, že byl dvakrát ženatý, zůstal bez potomků, a jeho smrtí tak v roce 1691 vymřel hraběcí rod z Rozdražova po meči.⁴¹

Dědicem panství se stal **Jan František z Kolovrat**, synovec zemřelého hraběte, který ho prodal hraběnce **Ernestině Serenyiové**⁴². O město se začal starat hraběncin syn **Josef Serenyi**, který byl velmi zbožným katolíkem a věrným služebníkem habsburského císaře **Karla VI.** Za svou loajalitu byl odměněn a získal funkci místodržícího Českého království. Po jeho smrti se ujala správy Blatenska jeho ovdovělá manželka **Marie Alžběta**. Dá se usuzovat, že šlo o laskavou a hodnou dámu, neboť z dobových pramenů vyplývá, že pečovala o poddané a chudé. Díky jejímu přičinění došlo na Blatensku ke stavebnímu rozkvětu. Po velkém požáru zámku postavila novou dvoupatrovou budovu, kostelu opatřila nový oltář, jedenáct oltářů menších, nové varhany, několik soch světců a dala celý kostel oblíit. V blízké vesničce v Paštikách nechala vybudovat barokní kostel **sv. Jana Křtitele**, který je považován za architektonický „zázrak“ Blatenska. Nechala vybudovat známou sochu **sv. Floriána** a několik dalších soch. Financovala výstavbu nové blatenské školy, rozšířila špitál, čímž přispěla ke zlepšení péče o chudé a nemocné, přispěla k rozmachu chrámové hudby a zpěvu.⁴³

Blatná měla v době vlády Marie Alžběty mnoho řemesel. Z mnoha dobových pramenů víme, že zde působilo devatenáct mistrů ševcovských, jedenáct kovářů, jedenáct krejčích, devět mlynářů, devět tkalců, osm řezníků, sedm kolářů, sedm koželuhů, šest zedníků, pět zámečníků, čtyři pekaři, čtyři bečváři, tři kožešníci, tři provazníci, dva truhláři, dva sklenáři, dva řemenáři, jeden sedlář, jeden mydlář a jeden traxlíř. Mimo řemesel bylo

⁴⁰ Jiří SEKERA, *Blatná, průvodce městem*. Blatná 2010, str. 4.

⁴¹ František KAŠIČKA, Bořivoj NECHVÁTAL, *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In: Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 27.

⁴² Jednalo se o šlechtický rod pocházející z Uher, který se usadil ve druhé polovině 16. století na Moravě. Zakladatelem slávy a moci rodu se stal Gabriel Serenyi, hejtman hradištského kraje, královský tajný rada, nejvyšší moravský sudí, nejvyšší komorník a od r. 1655 moravský zemský hejtman. Synové hraběte Johanna Nepomuka Serenyiho rod rozdělili na dvě linie, které žijí dodnes.

⁴³ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 30-31.

v provozu také sedm hospod. Navíc se roku 1771 konalo první tereziánské sčítání obyvatelstva a domů. Celkem bylo napočítáno sto šedesát čtyři domů.⁴⁴

2.4. 19. století

Rok 1798 byl opět ve znamení rozsáhlých změn. Dědicové z vedlejší větve Serenyiů, kteří neměli právoplatné dědice, prodali Blatnou **Václavu Karlovi Hildprandtovi z Ottenhausenu**⁴⁵. Tento rod se vyznačoval velkou podnikatelskou aktivitou a na vývoji panství to bylo okamžitě znát. Již zmíněný první majitel nechal vybudovat rozsáhlé ovčiny a železné hamry. Václavův syn **František Hildprandt** také pokračoval v podnikatelské činnosti a nechal v roce 1813 vybudovat jeden z nejstarších cukrovarů. Zajímavé byla také jeho budovatelské působení. Rozšířil zámecký park o překrásné jeskyně, část obory byla upravena na anglický park a nechal nahradit starý dřevěný padací most dnešním kamenným. Mimo jiné byl také spoluzakladatelem Národního muzea a člen mnoha českých vlasteneckých společností.⁴⁶

Obrázek č.5 Erb rodu Hildprandtů
<http://www.zamek-blatna.cz/zamek-blatna-erby.php> [05.11.2012]

V první polovině 19. století se město, které bylo dlouho „odříznuté“ od okolního světa, vymaňovalo z polofeudálních poměrů jen velmi pomalu. Objevil se nedostatek pracovních příležitostí, který způsobil chudobu, zadluženost a vystěhovalectví. Blatná byla v té době

⁴⁴ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 31.

⁴⁵ Jednalo se o starý šlechtický rod, který pocházel původně z jižních Tyrol. V Čechách se usadil na počátku 17. století. Z jedné větve, která nese název Aldobrandini, pocházel papež Klement VII. Tento rod drží Blatnou dodnes.

⁴⁶ František KAŠIČKA, Bořivoj NECHVÁTAL, *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 31.

poklidné zemědělské městečko bez výraznějšího průmyslu, kde pořád převládala hlavně řemesla. Chudoba a nedostatek peněz zocelil zdejší obyvatele natolik, že museli každý den tvrdě obhajovat své živobytí. Díky tomu se z blatenských řemeslníků stali vyhledávaní odborníci, kteří tvrdě a svědomitě pracovali na svých výrobcích.⁴⁷ Změny přinesl i ráz okolní krajiny. Kvůli velkému poklesu poptávky po rybím mase byly omezovány plochy některých rybníků, které se měnily na orná pole, louky a pastviny. Blatenský velkostatek se musel zaměřit na jinou akvizici, a tím byl především chov hovězího dobytka a ovcí.⁴⁸

Celkově první polovina 19. století byla pro blatenské obyvatele velkou životní zkouškou. Toto období je charakteristické velkými tragédiemi, které zásadně postihly celé město. V roce 1829 se protrhla hráz rybníka **Hodaně** a voda vtrhla s obrovskou silou do města. Kromě rozsáhlých materiálních škoda zemřeli také dva mladí chlapi **Václav Draždík** a **Martin Hauzar**. Jejich těla byla nalezena kousek od **Nového mostu**, kde dodnes tragédii připomíná pomník ve tvaru kříže, který je vytesaný z kamene. Další neštěstí přišlo v roce 1832, kdy se v Blatné rozšířila epidemie nebezpečné cholery, na kterou zemřelo pětatřicet lidí. Jednalo se o celosvětovou pandemii, která začala v Indii a postupně se dostala až do celé Evropy. Poslední velkou katastrofou byl obrovský požár, který zachvátil blatenské panství roku 1834. Jednalo se o největší neštěstí v dějinách Blatné. Oheň vypukl v domě místního občana a bleskovou rychlostí se rozšířil do celého města. Během několika hodin téměř celé městečko lehlo popelem. Shořelo sto osmnáct domů⁴⁹, radnice, děkanství, škola, špitál, kostelní věž a všechny kostelní zvony byly velkým žárem roztaveny. Přes tisíc lidí přišlo o střechu nad hlavou a o všechny potraviny. Bylo totiž po sklizni a veškerá úroda shořela ve stodolách a staveních. Při požáru navíc zemřel jeden voják, který pomáhal při hašení. Neštěstí blatenských obyvatel vyvolalo velkou vlnu lidské solidarity a ve všech rakouských zemích se vybíraly peníze na obnovu zničeného města.⁵⁰

Několik let po velkém požáru se začalo blýskat na lepší časy. Druhá polovina 19. století na Blatensku se nesla v duchu hospodářského a kulturního rozmachu. Revoluční rok 1848 přinesl zrušení poddanství a likvidaci starého vrchnostenského zřízení. Základem nového zřízení se staly obce sdružené do soudních okresů a tak se Blatná stala na téměř dalších sto let okresním městem a začalo zde působit také okresní hejtmanství. Měšťané a majitelé

⁴⁷ Jiří SEKERA, *Město Blatná v letech 1848-1914*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 59.

⁴⁸ Jiří SEKERA, *Blatná, průvodce městem*. Blatná 2010, str. 4.

⁴⁹ Podle jiných pramenů se uvádí počet zničených domů až na 147.

⁵⁰ Petr HOREJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 33.

domů si mohli nově volit své zastupitelstvo a městskou radu. Hospodářský rozvoj města lze doložit svědectvím tehdejších pramenů, které nám ukazují nárůst počtu obyvatel, domů, průmyslu i řemesel. V Blatné se tehdy nacházelo dvě stě padesát domů a žilo zde tisíc osm set pět obyvatel. Působilo zde dvě stě osmnáct cechovních mistrů, devětadevadesát tovaryšů, sto pět učedníků, devětatřicet ševců, třináct řezníků, šest pekařů a patnáct hudebníků. Město mělo nově dva pivovary, cukrovar, lihopalnu, draslovnu, pilu, vápenici, cihelnu, osm mlýnů a čtyřicet napuštěných rybníků. Ve městě působil lékař, ranhojič, čtyři porodní báby a dokonce zde existovala i národní garda čítající dvě stovky členů s vlastní zbrojnicí.⁵¹ Díky těmto dokumentům můžeme s jistotou říci, že se město po velkém požáru a sérii dalších neštěstí, které zasáhly Blatensko v první polovině 19. století, dokázalo velmi rychle vzpamatovat.

K rozvoji tehdejšího průmyslu přispěla i stavba železniční trati. Stavba začala roku 1897 a o dva roky později již mohl vyjet první vlak směr Blatná – Nepomuk. Výstavba nové železniční trati měla za následek velký hospodářský rozvoj. Město mohlo obchodovat s dalšími okolními městy na jihu, severu i na západě. Zlevnila se doprava surovin, zvětšila se výdělečnost obyvatel, zastavilo se vystěhovalectví a zvýšily se obecní příjmy.⁵²

Ani kultura nezůstala pozadu a začala se rozvíjet nebývalým tempem. Už roku 1851 byl založen spolek divadelních ochotníků, který hrál hry českých i světových dramatiků nejrůznějšího žánru. Hrály se opery, operety, dramata i komedie. Vlivem posílení národního uvědomění začaly vznikat nejrůznější spolky. Roku 1861 to byla **Občanská beseda** a zpěvácký spolek **Úslavan**. V roce 1871 byla otevřena měšťanská škola, která byla mezi prvními tehdejší doby v Čechách. Důležitou roli také hrál místní **Sokol** a městská knihovna.⁵³

Mezi poslední důležité události 19. století na Blatensku patří rok 1889. V Praze zemřel majitel blatenského panství **Robert Hildprandt** a na jeho místo nastoupil jeho syn **Ferdinand Hildprandt**. Nový pán se výrazně zasloužil o další rozkvět svého panství. Ve městě založil tzv. Husovy sady a díky němu byla postavena moderní škola, která slouží

⁵¹ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 35.

⁵² Jirí SEKERA, *Město Blatná v letech 1848-1914*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 87.

⁵³ Jirí SEKERA, *Blatná, průvodce městem*. Blatná 2010, str. 5-6.

svému účelu dodnes. Konec 19. století, přesněji rok 1895, byl ve znamení velké katastrofy. Opět po mnoha letech přišla nová zničující povodeň, která se může označit jako druhá největší potopa v dějinách Blatné. Vodní živel zničil nebo těžce poškodil asi šedesát domů a způsobil škody za více než čtvrt miliónů zlatých.⁵⁴

2.5. 20. století

Hned na počátku nového století, v roce 1902, započala výstavba nové školy. Jednalo se o velkolepou budovu, která neměla v tehdejších jižních Čechách obdoby. Stavba byla navrhnutá známým architektem **Karlem Fialou**, který si zvolil novorenesanční sloh. O dva roky později byla budova dokončena a zahrnovala jak školu obecnou, tak i měšťanskou. Pětitřídní obecná škola měla celkem deset tříd. V pěti dívčích a pěti chlapeckých třídách bylo v prvním školním roce šest set sedmdesát devět dětí.⁵⁵ Škola v současné době prochází postoupnou rekonstrukcí a svému účelu slouží dodnes.

Technologický pokrok lidstva se rozvíjel velkým tempem, a tak nemohl minout ani městečko Blatná. V roce 1907 zde bylo nainstalováno první telefonické spojení s Prahou a Pískem. Jednalo se o velkou událost a všichni obyvatelé obdivovali nový vynález, který zjednodušoval komunikaci mezi jednotlivými městy. V ten samý letopočet byl ve městě založen již třetí peněžní ústav, a to sice městská spořitelna. Poskytovala úvěry podnikatelům, kteří rozvíjeli v okolí svoji činnost, a tím prospívali zdejšímu rozvoji.⁵⁶

Klidný život zdejších obyvatel a hospodářský rozvoj narušila až první světová válka. Ještě na počátku světového konfliktu to nebylo s hospodářstvím města tak špatné, což se později změnilo. Nedostatek ječmene se ihned projevil ve snížení množství a kvality piva. Oba pivovary touto situací velice trpěly. Navíc se v posledních dvou letech války dramaticky snížily potravinové příděly, bylo nedostatek uhlí a školy neustále vyhlašovaly uhelné prázdniny. Nedostávalo se masa ani oblečení.⁵⁷ Čtyři válečné roky stály Blatnou neskutečné utrpení a navíc i životy sedmaosmdesáti občanů.⁵⁸

⁵⁴ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 39.

⁵⁵ Ludmila VLKOVÁ, *100 let školní budovy v Blatné*. Blatná 2004, str. 9.

⁵⁶ Jirí SEKERA, *Blatná, průvodce městem*. Blatná 2010, str. 7.

⁵⁷ Josef SAMEC, *Blatná za první světové války*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, str. 101-102.

⁵⁸ Miroslav VRÁNA, *Z paměti města Blatné 1914-1935*. Blatná 1935, str. 171.

Po první světové válce se pomalu začalo městečko vzpamatovávat z velké tragédie. Kulturní i hospodářský život začal opět nabírat nové síly. Blatná se proslavila také díky **Janu Böhmovi**, který proslavil město svými růžemi. Celkem vypěstoval padesát výpěstků a obdržel za ně více než sedmdesát našich i zahraničních cen a medailí. Dodnes se městečko honosí názvem „město růží“.⁵⁹ Komu se ovšem přestalo dařit, byli řemeslníci. Především blatenští ševci zažívali na konci dvacátých let velký úpadek. Šikovní řemeslníci známí svou pracovitostí doplatili na expanzi zlínské výroby obuvi s názvem **Baťa**. Baťovy boty byly sériově vyráběny, to znamená, že byly levné, a tedy dostupnější.⁶⁰

2. světová válka byla ve znamení rozsáhlých persekucí, především židovských občanů. Tato skutečnost se nevyhnula ani Blatensku a tak bylo mnoho rodilých Blateňanů odvezeno do koncentračních táborů z rasových důvodů. Většina z nich se už nikdy nevrátila. Blatná byla osvobozena od všech těchto nelidských hrůz 7. května generálem **Georgem Pattonem**.

Po komunistickém převratu v roce 1948 se z Blatné stalo poprvé ve své historii průmyslové město. Dosud bylo městečko zaměřené především na zemědělství a řemesla. Byly zmodernizovány a rozšířeny tři místní podniky. Blatenská tiskárna, mlékárna a rybářství. Tiskárna produkovala lokální časopisy *Blatenské divadlo*, *Blatenské listy*, ročenky, pohádkové knížky, barevná leporela pro děti a publikace týkající se Blatenska. Druhý zmíněný podnik proslul dokonce i za hranicemi tehdejšího Československa. Blatenská mlékárna zaměstnávala mnoho místních obyvatel a proslavila se po celém světě výrobou sýru *Akavi* a *Jadel*. Tyto výrobky byly z devadesáti procent určeny na export do kapitalistických států, především do Libanonu.⁶¹ V následujících letech vznikly další průmyslové podniky. **České závody motocyklové** (součásti k jízdním kolům, díly k motocyklům), **Dřevokov** (předsíňové stěny, hudební potřeby, lovecké potřeby, zemědělská technika), **Pekárny**, **Západočeské kamenolomy a štěrkopísky**, **Tesla** (odpory, polovodiče, izolátory, diody) a **Mykoprodukta** (velkonákupna spotřebních družstev). Z malého a zemědělského městečka se tak stalo moderní průmyslové město, kde se zlepšila životní úroveň obyvatelstva a počet lidí se téměř zdvojnásobil.⁶²

⁵⁹ Jíří SEKERA, *Blatná, průvodce městem*,. Blatná 2010, str. 8.

⁶⁰ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 44.

⁶¹ Václav VADLEJCH, Vladimír KOUBEK, Průmyslový rozvoj města Blatné. In. *Sborník k 750. výročí Blatné*, Blatná 1985, str. 123, 136-138.

⁶² Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 45.

Komunistická nadvláda nepřinesla Blatné pouze rozvoj průmyslu. V Blatné, stejně jako po celém Československu, probíhala násilná kolektivizace a persekuce nepohodlných občanů. Mnoho zdejších lidí bylo komunistickým režimem tvrdě poznamenáno. Ať už léty strávenými v kriminálech, zabavením majetku či vyčleněním ze společnosti. Podobný osud se nevyhnul ani majitelům zdejšího zámku. Rodině Hildprandtů z Ottenhausenu komunisté zkonfiskovali majetek. **Bedřichu Hildprandtovi** s manželkou **Kornelií** a dcerami bylo po roce 1959 umožněna emigrace. Jako svou novou zemi si vybrali Etiopii a památky z této africké země můžeme dodnes vidět v expozici zámku.⁶³

V roce 1989 se odehrála **Sametová revoluce** a komunistický režim konečně padl. 19. listopadu téhož roku bylo v Blatné vytvořeno jedno z prvních **Občanských fór** v Československu. Blatenští občané se s radostí a aktivitou zapojili do budování demokracie a změna režimu byla všeobecně vítaná. V roce 1990 bylo město poctěno návštěvou nového prezidenta **Václava Havla**. V roce 1992 byl zámek navrácen původním majitelům a rodina Hildprandtů začala s rekonstrukcí svého majetku.⁶⁴ Rozvoj města pokračoval v dalších letech rychlým tempem a Blatensko se začalo měnit na moderní město.

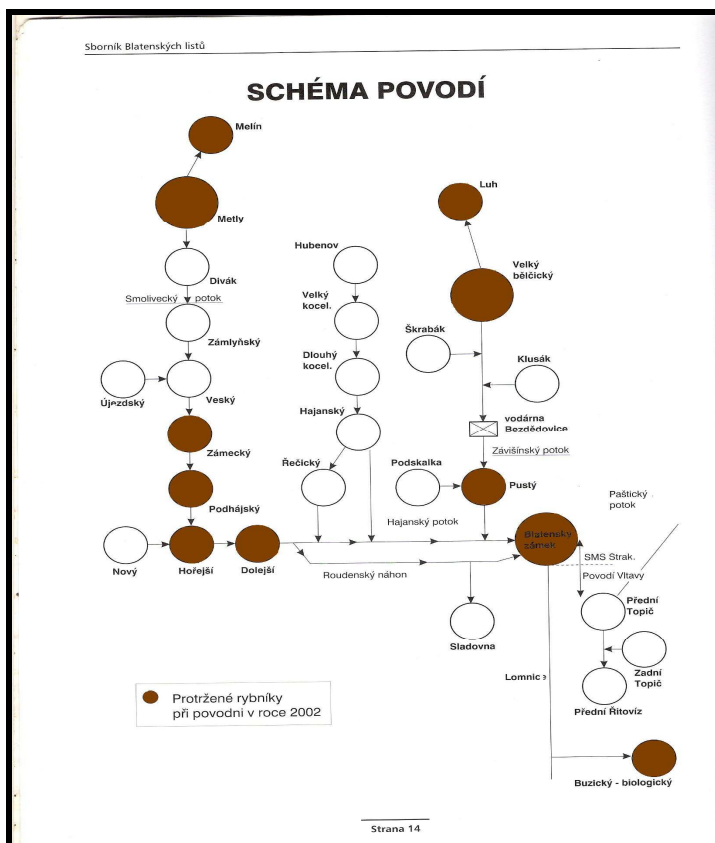
Na počátku 21. století zasáhla město obrovská tragédie. Blatensko proslulo výstavbou vyspělého rybníkářství a zahrnuje poměrně hustou síť rybníků (viz obrázek č.6). Tato skutečnost proslavila celou oblast po celé České republice a zároveň se stala jejím prokletím. Město sužovaly v minulosti četné záplavy, které způsobovaly nemalé škody (1551, 1586, 1650, 1675, 1676, 1677, 1682, 1686, 1708, 1750-1767, 1768, 1770, 1771, 1796, 1797, 1824, 1827, 1829, 1876, 1895, 1925, 1932, 1970, 1980, 1981, 1987).⁶⁵ V srpnu roku 2002 se protrhly hráze celkem jedenácti rybníků a obrovská vlna směřovala na Blatnou a okolní obce. Jednalo se o největší povodeň v dějinách města a ztráty čítaly neuvěřitelných rozměrů. Díky profesionální práci všech záchranných sborů a velkému štěstí nepřišel o život žádný člověk. Odhad všech materiálních škod se odhadoval na tři sta miliónů korun. Prakticky celé město bylo vodou poznamenáno. Zničený byl fotbalový stadion, tenisové kurty, sokolovna s kinem, zaplavené náměstí, zdevastovaný zámecký park a přízemí zámku, zničené domy, protržené hráze rybníků, zničená vozovka na mnoha

⁶³ Martin ŠIMEK, *Unikátní encyklopedie na pokračování – Památky – Blatná*. Plzeň 2004, str. 4.

⁶⁴ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 47-48.

⁶⁵ Vladimír KOUBÍK, *List historický – Blatenské povodně*. In. *Listy o velké vodě na Blatensku*. Blatná 2003, str. 5-8.

místech, tři mosty stržené a jeden poškozený, zaplavené přízemí nového domova důchodců, přerušená dodávka vody, elektřiny, plynu, poškozena komunikace a železniční trať a další škody.⁶⁶ Bezprostředně po neštěstí se zvedla velká vlna solidarity. Finanční i materiální pomoc proudila do města ze všech koutů Evropy i světa. Všichni obyvatelé městečka si navzájem pomáhali a nejen Blatná, ale také celé Blatensko mohlo znovu nebývale vzkvétat.

Obrázek č. 6 Schéma povodí na Blatensku
 Zdeněk MALINA, *List příčin a následků – Jak to vlastně začalo*. In. *Listy o velké vodě na Blatensku*. Blatná 2003, str. 14.

⁶⁶Zdeněk MALINA, *List příčin a následků – Jak to vlastně začalo*. In. *Listy o velké vodě na Blatensku*. Blatná 2003, str. 9.

3. PAMÁTKY MĚSTA BLATNÉ

3.1. Blatenský zámek

3.1.1. Historie

Zámek Blatná patří svou architekturou ke klenotům mezi českými hradními komplexy. Vedle Švihova a Červené Lhoty je jedním z nejzachovalejších vodních hradů na našem území. Zámek, který byl v držení několika významných šlechtických rodů, ovlivňoval chod našich dějin více, než si umíme představit.

Díky archeologickým nálezům můžeme zjistit, že samotná Blatná byla osídlena již v prehistorickém období. Díky blízkosti důležitých obchodních cest brzy vzniklo trvalé osídlení. První písemná zmínka pochází z roku 1235, kdy byl jako majitel uveden vladyka Vyšemír, což byl zřejmě chudší příbuzný Bavorů ze Strakonic. Následuje meziobdobí, kdy se tvrz ocitla v držení některého z rytířských řádů působících v zemi. Neví se přesně, zda to byli johanité či templáři, ale zanechali na zámku nesmazatelnou stopu v podobě pověsti o skrytém pokladu.⁶⁷

Ve 2. polovině 13. století se stává Blatná majetkem Bavorů ze Strakonic. Tento mocný jihočeský šlechtický rod se nespokojil se dřevěnou tvrzí a přebudoval jí na výstavné centrum državy v duchu románské kultury. Využili přitom přirozené obrany hradu a okolní bažiny přeměnili v souvislé vodní opevnění.⁶⁸

Od roku 1391 se zámek stal majetkem nového šlechtického rodu pánů z Rožmitálu. Jejich dlouhá vláda se stala obdobím největšího rozkvětu a slávy. Za Jana z Rožmitálu byla románská stavba Bavorů úplně zbourána a na jeho místě vznikla gotická pevnost se svou charakteristickou dominantou, hranolovou vstupní věží, na níž se nachází kamenné znaky Jana z Rožmitálu a jeho manželky Elišky z Kravař. U zámku se objevila hradba, před níž se nacházel vodní příkop a val. Za vlády tohoto přísného katolíka přečkala Blatná i husitské období.⁶⁹

⁶⁷ Martin ŠIMEK, *Unikátní encyklopedie na pokračování – Památky – Blatná*, Plzeň 2004, str. 3.

⁶⁸ Tamtéž, str. 3.

⁶⁹ Zdeněk FIALA, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku V.díl Jižní Čechy*, Praha 1986, str. 21.

Ve stavební činnosti na blatenském zámku pokračoval i Jaroslav Lev z Rožmitálu, nejvyšší zemský sudí a nejvyšší hofmistr. Byl také známý jako vůdce reprezentačního poselstva krále Jiřího z Poděbrad do zemí západní Evropy. Jeho sestra Johanka z Rožmitálu byla provdána za krále Jiřího z Poděbrad. Z doby tohoto významného šlechtice pocházejí zřejmě pozdně gotické fresky v tzv. Rytířském sálu bavorovského paláce (postavy králů, turnajová scéna, vyobrazení Rožmitálu v Blatné, aj.) a v tzv. Zelené světnici v hradní věži (znaky předních šlechtických rodin v Čechách – Rožmberků, Rýzmbeků, Švamberků, aj.).⁷⁰

V budování gotického sídla pokračoval další člen šlechtického rodu Zdeněk Lev z Rožmitálu. Nejvyšší purkrabí Českého království a vůdce panské koalice dal přestavit křídlo s kaplí. Dále u příležitosti své svatby nechal vybudovat nový palác, tzv. Rejtův palác.⁷¹ Zároveň touto významnou stavbou zatížil i rodovou pokladnu. Kvůli vysokým dluhům byla Blatná prodána věřitelům z rodu Šternberků. Ti po několika letech panství prodali polskému rodu hrabat Rozdražovských z Rozdražova.⁷²

Syn nového majitele, polský šlechtic Václav z Rozdražova, nechal vystavět po severní straně nový renesanční palác s menší hospodářskou budovou mezi vstupní věží a starším pozdně gotickým objektem.⁷³ Blížila se třicetiletá válka a polští šlechtici raději uprchli do rodného Polska před blížící se armádou vzbouřených českých stavů. Zámek i samotné město ve válce velmi trpělo a celé panství bylo důkladně vypleněno. Po skončení třicetileté války se vracejí z exilu majitelé Blatné a jen těžko obnovují zničené panství. Nakonec se roku 1691 v důsledku finančních problémů a nakonec i vymření rodu dostává panství do rukou uherského šlechtického rodu Serenyiů.⁷⁴

Za vlády uherských pánů postihl v roce 1763 blatenský zámek velký požár. Nejvíce byl zničený renesanční palác postavený rodem Rozdražovských. Sereniové se rozhodli tento palác barokně upravit a dále vybudovali v přilehlé oboře empírový pavilón s představeným

⁷⁰ Zdeněk FIALA, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku V.díl Jižní Čechy*, Praha 1986, str. 22.

⁷¹ Pavel VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, Praha 2001, str. 172.

⁷² Martin ŠIMEK, *Unikátní encyklopedie na pokračování – Památky – Blatná*, Plzeň 2004, str. 4.

⁷³ Pavel VLČEK, *Encyklopedie českých zámků*, Praha 1994, str. 128.

⁷⁴ Martin ŠIMEK, *Unikátní encyklopedie na pokračování – Památky – Blatná*, Plzeň 2004, str. 4.

dvouramenným schodištěm. Přicházející baroko ovlivnilo i výzdobu města, kde se začaly objevovat nové sochy.⁷⁵

V roce 1798 koupil blatenské panství Václav Karel Hildprandt z Ottenhausenu, šlechtic tyrolského původu. Za jeho syna Františka došlo k některým změnám v zámeckém areálu. Byl upraven vstupní prostor za věží a románská kaple společně s otevřenou lodžii byla zbourána. Tak vznikl volný výhled do anglického parku, který byl taktéž nově vybudován. Roku 1809 odstranili majitelé dřevěný padací most, který se nahradil mostem kamenným.⁷⁶ Za Roberta Hildprandta prošel zámek v letech 1850-1856 novogotickou přestavbou, která vdechla zámku dnešní podobu. Po komunistické puči v roce 1948 byl rodině Hildprandtů zámek zkonfiskován. Majitelé Bedřich Hildprandt a jeho žena Kornelie mohli s dcerami v roce 1959 legálně emigrovat do Etiopie. Památky na jejich život v africké zemi můžeme dodnes pozorovat v zámecké expozici. Po roce 1989 se panství vrátilo do rukou potomků svých bývalých majitelů, kteří ho mají v držení dodnes a intenzivně se zabývají jeho obnovou a zpřístupněním pro návštěvníky.⁷⁷

Obrázek č.7 Zámek Blatná

<http://www.fotochabera.cz/fotoalbum/krajina--mista/blatensko/blatensky-zamek.html>
[10.3.2013]

⁷⁵ Zdeněk FIALA, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku V.díl Jižní Čechy*, Praha 1986, str. 23.

⁷⁶ Pavel VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, Praha 2001, str. 173.

⁷⁷ Martin ŠIMEK, *Unikátní encyklopedie na pokračování – Památky – Blatná*, Plzeň 2004, str. 4.

3.1.2. Architektura

V této kapitole bych se chtěl zabývat architekturou blatenského zámku, která je v českých zemích ojedinělá a svým způsobem výjimečná. Současnou podobu zámku ovlivnily stavební úpravy současných majitelů Hildprandtů, které probíhaly v duchu novogotického slohu. Pokud se vrátíme zpátky do minulosti, tak za nejstarší objekt můžeme považovat románskou kapli, která se nachází v západní části nádvoří. Ve své době představovala velice nákladnou a okázalou stavbu. Pro svoji výjimečnost se uvádí jako její stavitelé řádoví rytíři či Bavorové ze Strakonice. Jednalo se o stavbu čtvercového půdorysu, zaklenutou čtyřmi poli křížové klenby. Tato kaple se zachovala ještě do 18. století, kdy však byla tehdejšími majiteli zbourána. Její zbytky odhalil až archeologický výzkum prováděný v roce 1926.⁷⁸

Ve 14. a 15. století, kdy se novými majiteli stal mocný rod pánů z Rožmitálu, můžeme hovořit o budovatelském rozkvětu a stavbu můžeme nově nazývat hradem. Zdeněk Lev z Rožmitálu přistavuje ke hradu hlavní dominantu, hranolovou vstupní věž, ke které byl zleva vybudován nejstarší z blatenských paláců tzv. **Rožmitálský**. Palác původně sloučoval provozní, obytné i reprezentativní funkce. V prvním patře se nachází hradní kaple P. Marie, která je ozdobena gotickým presbytářem vystupující z masy paláce. V polovině 15. století přibyl na severní straně nádvoří při románské kapli tzv. **Starý palác**. Jeho místnosti byly osvětleny poměrně velkými okny s bohatě profilovaným ostěním, což ukazovalo na první prvky renesance.⁷⁹

Další významnou proměnou prošel hrad na počátku 16. století za Jaroslava a Zdeňka Lva z Rožmitálu. Budování probíhalo v duchu pozdní gotiky a rané renesance, což znamenalo, že byl kladen důraz především na vytvoření pohodlí a okázalosti. Rožmitálský palác se v této době dočkal přestavby a ve druhém patře věž byla vybudována proslulá pracovna Jaroslava Lva, zvaná **Zelená světnice**. Komnatu dodnes pokrývají pozdně gotické nástěnné malby. Jedná se o malby náboženské i světské, kterým vévodí reprezentativní soubor erbovních znamení předních českých šlechtických rodů s erbem pánů z Rožmitálu v čele.⁸⁰

⁷⁸ Jiří KUTHAN, *Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století*, České Budějovice 1976, str. 74.

⁷⁹ Martin ŠIMEK, *Unikátní encyklopedie na pokračování – Památky – Blatná*, Plzeň 2004, str. 15.

⁸⁰ Tamtéž, str. 15-16.

Nejvýznamnějším zásahem do architektury blatenského zámku byla stavba tzv. **Rejtova paláce** při jižní straně nádvoří vedle paláce Rožmitálského. Tato stavba byla realizována za panování Zdeňka Lva z Rožmitálu, významného politika na dvoře krále Vladislava Jagellonského.⁸¹ Šlechtic měl velmi dobré kontakty s největšími mistry architektury tehdejší doby. Jak už samotný název paláce napovídá, přizval si na stavbu královského architekta **Benedikta Rejta z Pístova**. Tento královských stavitel je považován za jednoho z nejvýznamnějších osobností české pozdní gotiky a začínající renesance. Z německých zemí přinesl do Čech zcela nové stavební metody a poznatky, které využil i při stavbě na blatenském panství. Rejtův palác byl vystavěn v letech 1523-1530 a je považován za nejvýznamnější zámeckou architekturu své doby. Zřetelně se odlišuje od starší hradní zástavby především výškou jednotlivých pater, velkými okny a bohatě zdobenou a členěnou fasádou.⁸²

Další zásahy do zámeckého komplexu provedli Rozdražovští z Rozdražova. Jednalo se o čistě renesanční prvky. Václav z Rozdražova vybudoval v 1. polovině 17. století renesanční Rozdražovský palác při severní hradební zdi mezi vstupní věží a tzv. Starým, pozdně gotickým palácem. Na tento palác navazovalo provozní křídlo s kuchyní a vinopalnou. Při rozsáhlém požáru ve 2. polovině 18. století byl palác novými majiteli přestavěn do barokního slohu. Poslední úpravy zámku můžeme vysledovat za panování současných majitelů rodu Hildprandtů. Pod jejich dozorem byl nově vybudován nádherný anglický park, ve kterém můžeme najít volně pobíhající daňky a umělé jeskyně. Dále byl zbourán dřevěný padací most, který nahradil most kamenný. Poslední velkou změnu povedl Robert Hildprandt v letech 1850-1856, kdy zámek prošel novogotickou přestavbou podle návrhů architekta **B. Gruebera**.⁸³

⁸¹ Pavel VLČEK, *Encyklopedie českých zámků*, Praha 1994, str. 128.

⁸² Tomáš DUDÍK, *Encyklopedie českých hradů*, Praha 1996, str. 63.

⁸³ Martin ŠIMEK, *Unikátní encyklopedie na pokračování – Památky – Blatná*, Plzeň 2004, str. 16.

3.1.3. Pověst o pokladu

Blatenský zámek, stejně jako každý jiný, má také svojí pověst. Ta se vztahuje k údajnému pokladu templářů. Podnět k pověsti o templářích na blatenském panství zavdala zmínka ve starých popisech zámku o templářské kapli. Ta měla údajně stát na zámeckém nádvoří. S tím souvisí i nástěnný obraz v hodovní síni, který představuje templářské rytíře v lesnaté a skalnaté krajině. Blatenský rodák **Václav Šedivý**, zdejší děkan působící ve funkci v letech 1773-1804, popisuje ve svém díle *Pamětihodné věci o městě Blatné* následující: „*Že tedy templářové v Blatné své sídlo měli, jest podnes na důkaz: 1: Zbořeniště jejich bývalého kostela při zámku zdejším za zadními vraty. 2. Starodávný sál neb refektář v zámku, v němž to všeliké malování a figury jejich kraj vypořádávají. Z toho tedy následuje, že Blatná jest velmi starožitné místo, poněvadž templářové již na 375 let na světě nejsou, Blatná tedy na mnoho set let státi musí. Ten zámek neb hrad blatenský povídají historikové neb spisovatelé dějin, že měli založiti a vystavěti templářové.*“ Podle popisu děkana Šedivého obraz zřejmě opravdu existoval.⁸⁴

Obraz měl podle vyprávění představovat ponurou skalnatou krajinu, v jejímž lesnatém popředí kráčelo několik pláštů zahalených templářů. Před nimi kráčel mouřenín, který jim něco sděloval. V levé ruce držel lucernu, jejíž paprsky osvětlovaly blízký velký kámen, na který ukazoval prstem. Kámen měl odlišný tón barvy, který byl po staletí špatně zřetelný. Koncem 18. století zkoumal tajně obraz zdejší písař, který zjistil, že na místě kamene je zeď dutá. Jednoho večera úředník zeď proboural a i s nalezeným pokladem uprchl neznámo kam. Druhý den ráno služebnictvo zámku našlo velkou díru ve zdi, která měřila půl měřice (31 litrů) obilí. Takový objem svědčí o velikosti pokladu. Obraz po zničení ztratil svou cenu a postupně zchátral. Ještě jednou byl přemalován a po čase zmizel navždy.⁸⁵

⁸⁴ Marie HOLEČKOVÁ, *Templáři v zemích českých králů*, Beroun 2009, str. 74.

⁸⁵ Martin ŠIMEK, *Unikátní encyklopedie na pokračování – Památky – Blatná*, Plzeň 2004, str. 13.

3.2. Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie vznikl kolem roku 1290. Původně se jednalo o románsko-gotickou stavbu, ze které se dnes dochovala pouze část sakristie. Původní stavba byla založena Bavorem ze Strakonice. Presbytář byl přistavěn o něco později, konkrétně v letech 1414–1444 Jaroslavem Lvem z Rožmitálu a jeho synem Zdeňkem. Stavbu měl na starosti mistr **Staněk** a jeho synové **Jan** a **Kříž**. Podoba kostela vypadá následovně: dvoulodí kostela bylo zaklenuto v roce 1515, dále se zde nachází síňové dvoulodí s dlouhým obdélným pětiboce zakončeným presbytářem, čtvercovou sakristií s půlkruhovou apsidou na severní straně, kaplí na severním boku a otevřenou předsíní na jižní straně dvoulodí.⁸⁶

Středověká stavba působí i v dnešní době velkolepým dojmem. Rozměry jsou impozantní, délka sedmatřicet metrů a výška šestnáct metrů. Do chrámu můžeme vstoupit zdobenými dveřmi, které se dochovaly z roku 1676. Kostel má devět vysokých oken rozdělených dvěma nebo třemi pruty. Každé okno je navíc zakončené jinými plaménkovými kružbami. Uvnitř kostela se nachází síňová klenba milevského typu, která pokrývá presbytář. Dále zde můžeme obdivovat sklípkovou klenbu síňového dvoulodí nesenou sloupy. Všechny kamenické práce byly provedeny z místní žuly, která byla na Blatensku vždy velice kvalitní.⁸⁷

Vybavení kostela se v historii mnohokrát změnilo. Současná výzdoba je pozdně barokní a pochází z poloviny 18. století. Konkrétně hraběnka Serenyiová nechala vyrobit třináct barokních oltářů s velmi cennými řezbami. Hlavní oltář je bohatě vyzdoben anděly a světci. Mezi hlavní autory výzdoby patří **Jan František Hoffmann**, **Ferdinand Ublacker** a **Jan Václav Spitzer**. První umělec zhotovil rozměrný obraz *Nanebevzetí a korunování Panny Marie*, zatímco druhý jmenovaný sochař vytvořil již zmíněné anděly a světce na hlavním oltáři. Poslední autor byl profesí malíř a provedl rozsáhlou obrazovou dekoraci přímo v lodi. Za zmínku dále stojí také heraldické a figurální náhrobní kameny patřící místní šlechtě.⁸⁸ Jedná se především o rod pánů z Rožmitálu a rod Serenyiů.⁸⁹

⁸⁶ Jan MICHÁLEK, *Archeologický dozor při obnově fary (ČP. 1) v Blatné v roce 1996*. In: Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 57.

⁸⁷ Jíří SEKERA, *Blatná, průvodce městem*. Blatná 2010, str. 14.

⁸⁸ Petr DAVID a kolektiv autorů, *Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku – Strakonicko a Horažďovicko*, svazek 34. Praha 2003, str. 24.

⁸⁹ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 13.

3.3. Děkanství

Budova děkanství v těsném sousedství kostela Nanebevzetí Panny Marie patří k nejvýznamnějším památkám města Blatné. Základem uzavřeného dvora je jednopatrová budova a vedle ní se nachází přízemní stáj a stodola. Stavba má důležitou vazbu na sousední chrám, protože osy obou objektů jsou rovnoběžné a západní čelo děkanství navazuje ve stejné linii na čelo chrámové lodi. Dům děkanství je vybudován ve druhé fázi výstavby sousedního kostela Zdeňkem Lvem z Rožmitálu a jedná se o pozdně gotickou stavbu. V období renesance bylo přistavěno jižní křídlo, které faru značně rozšířilo. Ve druhé polovině 18. století začala přestavba goticko-renesanční stavby na barokní. Stavebním dozorcem byl jmenován **Augustin Rossbach**, který začal i s modernizací interiérů. Z děkanství se tak stalo poměrně pohodlné sídlo. Uvnitř budovy se nacházela lázeň pro služebnictvo, moderní kuchyně, komory, předsíň, vstup do sklepa a refektář. V první patře bylo sedm pokojů a v podkroví dokonce sýpka. V obvodu dvora existoval tehdy ještě pivní sklep, vozová kolna a čtyři chlévy, ve kterých se pěstoval hovězí dobytek, ovce a koně.⁹⁰

V září 1834 postihl Blatnou velký požár s katastrofálními důsledky. Oheň se nevyhnul ani budově děkanství, která shořela i s hospodářskými budovami. Po tragédii se ihned začalo s novou přestavbou celého města. V tom samém roce byl vypracován plán na obnovu zničeného děkanství zednickým mistrem **Josefem Lisnerem** a blatenským tesařem **Matyášem Opblem**. Rekonstrukce byla uskutečněna následující rok a celý areál tak získal novou podobu. Poslední úpravu uskutečnil roku 1907 tehdejší majitel panství Ferdinand Hildprandt, který nechal zdemolovat některé nepoužívané části děkanského areálu.⁹¹

⁹⁰ František KAŠIČKA, *Děkanství v Blatné ve svém stavebním růstu a proměnách*. In. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 43.

⁹¹ Jan MICHÁLEK, *Archeologický dozor při obnově fary (ČP. 1) v Blatné v roce 1996*. In. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 58.

3.4. Muzeum

Blatenské městské muzeum vzniklo z iniciativy místního významného rodáka **Josefa Siblíka**, tehdejšího starosty města **Rudolfa Zdráhala** a dalších občanů v roce 1922. Asi největší podíl má prvně jmenovaný, který se zabýval regionální archeologií. Velikost jeho sbírek se značně rozšiřovala a bylo zapotřebí různorodé archeologické předměty uložit na stálé místo. O muzeum začal pečovat **Okresní muzejní spolek**, ustanovený na valné hromadě dne 10. prosince 1922. Muzeum bylo umístěno v prázdných třídách bývalé měšťanské školy a v prvních letech velmi prosperovalo. Předsedou a správcem muzea byl zvolen právě již zmíněný Josef Siblík a místopředsedou **Karel Smrčka**.⁹²

Období prosperity skončilo odchodem prvního předsedy a správce muzea Josefa Siblíka a začala doba neustálého stěhování expozic. Z kapacitních důvodů byly sbírky přemístěny ze školy do budovy dnešního městského úřadu č. p. 322, kde setrvaly až do konce druhé světové války. Po válce se opět stěhovaly, tentokrát do blatenského zámku, kde byly umístěny na volně přístupných chodbách. Toto období lze označit za dobu úpadku muzea. Předměty nebyly nikým spravovány a postupně chátraly. Okresní muzejní spolek zanikl v roce 1951 a sbírky převzal Místní národní výbor, který zřídil Městské muzeum v Blatné. V roce 1961 muzeum jako samostatná organizační jednotka zanikla. Roku 1968 došlo k dalšímu stěhování a veškeré expozice byly přemístěny do budovy bývalého okresního soudu č. p. 212, kde muzeum sídlí dodnes. Dne 21. prosince 1973 zřídilo okresní muzeum ve Strakonících jako svou organizační součást **Památník města Blatné**, který po šest let spravoval blatenské sbírky. Ke znovuoživení Městského muzea v Blatné došlo v roce 1979.⁹³

V současné době pořádá muzeum také výstavy uměleckých děl, obrazů a grafiky, výstavy lidových zvyků, působí i v oblasti památkové péče v regionu a vydává literaturu o Blatensku.

⁹² Václav MACHOVEC, *Kronika města Blatná 1990*. Blatná 2000, str. 79.

⁹³ Karel PETRÁN, *90 let blatenského muzea*. In. Blatenské listy, ročník 23, číslo 22, Blatná 2012, str.14.

3.5. Základní škola Jana Amose Komenského

Budova nové školy byla postavena v letech 1902-1904 v novorenesančním slohu. Plány na stavbu vypracoval pražský architekt a blatenský rodák **Karel Fiala**. Samotná stavba byla zadána císařskému radovi a staviteli **Václavu Nekvapilovi z Karlína**. Škola byla postavena v rekordním čase a rázem se stala největší a nejkrásnější budovou ve městě. Byla tak velká, že neměla v celých jižních Čechách obdoby. Škola byla pojmenována po našem nejvýznamnějším pedagogovi **Janu Amosovi Komenskému**.⁹⁴

V nové škole se začalo vyučovat 19. září 1904 a zahrnovala jak školu obecnou, tak i měšťanskou. Pětitřídní obecná škola měla celkem deset tříd. V pěti dívčích a pěti chlapeckých třídách bylo v prvním školním roce šest set sedmdesát devět dětí. V budově školy se nevyučovalo pouze základní vzdělání, ale existovala zde také tzv. **živnostenská škola** a **škola kupecká**. Rozvoj blatenské školy byl narušen až první světovou válkou, která poznamenala i učitelskou profesi. Učitelé museli vykonávat činnosti, které neměly s učením nic společného. Zapisovali veškerou statistiku, účetnictví a museli se věnovat nejrůznějším sbírkám pro vojenské účely (sběr kovu, vlny, kaučuku, prádla, bylin,...). Navíc rapidně poklesla docházka dětí, které musely vypomáhat doma. Celkovou situaci uklidnil až konec první světové války. Začalo období první republiky a školství se značně stabilizovalo.⁹⁵

Příznivý a ničím nerušený vývoj zastavila další světová válka. Po zřízení protektorátu Čechy a Morava nastaly ve školství velké změny. Na blatenské škole byla zavedena protiletcecká ochrana, povinně se vyučovalo německému jazyku, byly zavedeny nové učební osnovy, změnila se délka vyučovací hodiny na pětáctyřicet minut a v důsledku nedostatku uhlí byla školní docházka nepravidelná. Po válce byli učitelé znovu zaměstnání prací, která nedovolovala vést normální výuku. Jednalo se především o kancelářské práce, sestavování různých seznamů, kartoték a hlášení o uprchlících.⁹⁶

Nástup komunistické strany k moci byl ve znamení rozsáhlých změn nejen ve školství. Z blatenské obecné školy se stala pětitřídní **Národní škola** a z měšťanské školy trojtřídní **Střední škola**. Poprvé spolu usedli do lavic chlapci a dívky dohromady. Začalo období

⁹⁴ Václav MACHOVEC, *Kronika města Blatná 1990*. Blatná 2000, str. 79.

⁹⁵ Ludmila VLKOVÁ, *100 let školní budovy v Blatné*. Blatná 2004, str. 9.

⁹⁶ Tamtéž, str. 10-11.

velkých změn a organizace školy se neustále měnila. Ve školním roce 1951/1952 vznikly souběžné devítileté školy a to sice **I. národní a střední škola** a **II. národní a střední škola**. Každá z nich měla svého ředitele, učitelský sbor a část budovy.⁹⁷ Tato nová koncepce se ovšem neosvědčila a tak proběhla po dvou letech další změna. Dvě školy byly sjednoceny do jedné **Osmileté střední školy** a o rok později vznikla **Jedenáctiletá střední škola**. Zmatek v organizaci školství pokračoval a roku 1960 byla škola rozdělena na **Základní devítiletou školu** a **Střední všeobecně vzdělávací školu**. Zásadní změna proběhla v roce 1967, kdy byla dosavadní základní devítiletá škola rozdělena na dvě samostatné školy: **Základní devítiletou školu Komenského náměstí** a **Základní devítiletou školu tř. Rudé armády**. První jmenovaná škola zůstala v dosavadní budově a druhá zmíněná základní škola byla přesunuta do budovy bývalého okresního úřadu. Ve školním roce 1983/1984 byly zrušeny deváté třídy a základní vzdělání se počítalo na osm tříd. Dva roky po revoluci byla zavedena desetiletá povinná školní docházka a už ve školním roce 1995/1996 byla opět povinná docházka změněna na současnou devítiletou.⁹⁸

Obrázek č. 8 Základní škola Jana Amose Komenského Blatná
http://www.zivefirmy.cz/zs-blatna_f217412 [10.3.2013]

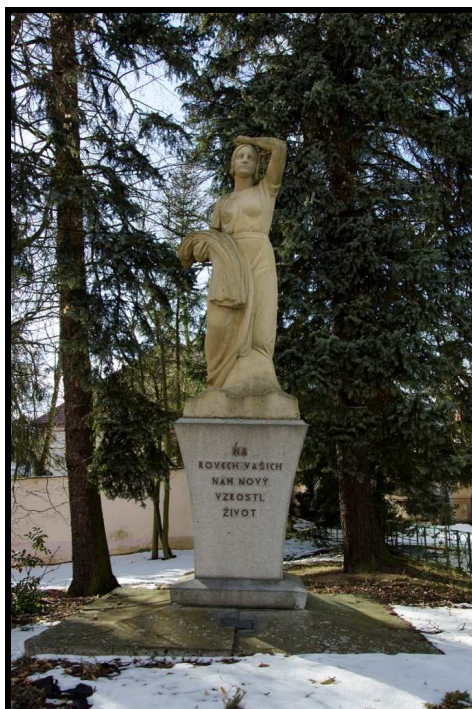
⁹⁷ Dostupné: <http://www.zsjak-blatna.net/Historie-skoly.php> [10.12.2012]

⁹⁸ Ludmila VLKOVÁ, *100 let školní budovy v Blatné*. Blatná 2004, str. 11-13.

3.6. Socha Svobody

Socha byla slavnostně odhalena 28. října 1923 jako památka na padlé občany v první světové válce.⁹⁹ Odhalení bylo spojené s oslavou pátého výročí československé samostatnosti a s odevzdáním pamětních listů pozůstalým po padlých legionářích. Autorem tři metry vysoké sochy byl sochař **Josef Bílek** a architekt **Josef Petrů**. Kamenný podstavec vyrobil kamenický mistr **František Muzika**, který si za materiál vybral blatenskou žulu. Zbytek sochy je vyhotoven z hořického pískovce. Podstavec pomníku nese na přední straně nápis: „*Na Vašich rovech nám vzrostl nový život*“. Na pravé straně je vyznačeno: „*Obětím války 1914-1919*“. Na levé straně můžeme najít nápis: „*Věnují rodáci z Blatné a v Americe*“.¹⁰⁰

Abychom pochopili symboliku tohoto pomníku, je nutné vysvětlit, co jednotlivé znaky znamenají. Žena představuje nový život československého národa, který vzešel ze světové války. První světová válka je na soše znázorněna křížem a helmou, tedy předměty symbolizující vojenský hřbitov. Ve tváři ženy můžeme vidět stopy smutku a válečného utrpení, ale také pevnou důvěru v lepší budoucnost. V náručí nese socha svazek klasů, které symbolizují plodnou práci a nový blahobyt po letech bídy.¹⁰¹

Obrázek č. 9 Socha svobody
foto: Milan Říský [3.3.2013]

⁹⁹ Jíří SEKERA, *Blatná, průvodce městem*. Blatná 2010, str. 18.

¹⁰⁰ Miroslav VRÁNA, *Z paměti města Blatné 1914-1935*. Blatná 1935, str. 171-172.

¹⁰¹ Tamtéž, str. 171.

3.7. Socha sv. Floriána

Socha vznikla roku 1766 jako socha patrona proti požárům a povodním. Zároveň zdobí příchod k blatenskému kostelu, stojí totiž pod jižní branou děkanství. Autorem byl zřejmě lokální mistr, který své dílo vytvořil ve stylu opožděného baroka.¹⁰² Socha musela být před několika lety sejmuta a zcela zrestaurována.

Sv. Florián byl katolický mučedník a svatý, který za dob císaře **Diokleciána** se stal římským vojákem. Po vydání protikřesťanských ediktů docházelo k mnohým vraždám zdejších křesťanů. Florián se o vraždění doslechl a přispěchal svým bratrům na pomoc. Byl však chycen, mučen a nakonec byl utopen. Sv. Florián se později stal patronem hasičů, zedníků a horníků. Bývá zobrazován v oblečení římského důstojníka s nádobou na hašení, případně přímo hasící požár.¹⁰³

Obrázek č. 10 Svatý Florián
foto: Milan Říský [3.3.2013]

¹⁰² Emanuel POCHE, *Umělecké památky Čech I*. Praha 1977, str. 87.

¹⁰³ Milan BUBEN, *Svatí spojují národy – portréty evropských světců*. Praha 1995, str. 29-30.

3.8. Blatenská zvonice

Vysoká zděná zvonice byla postavena roku 1722 podle návrhu stavitele **Jakuba Spinettiho**. Původně byla zakončena báňovitou střechou, ale po velkém požáru, který zničil většinu města, byla přestavěna v novogotickém slohu. Báňovitá střecha byla nahrazena střechou pyramidovou a celá stavba byla přizpůsobena architektuře kostela. Věž se tyčí do výšky pětáctyřiceti metrů a vytváří tak hlavní dominantu města. Nad portálem se zachoval původní barokní alianční sereniovsko-valdštejnský erb.¹⁰⁴

V minulosti tvořila zvonice vstupní bránu na hřbitov okolo farního kostela. Na stavbě je unikátní zvonová stolice, která umožňuje zavěšení dvou dvojic zvonů nad sebou. Z tohoto důvodu má blatenská věž velmi vysoké zvonové patro.¹⁰⁵ Původní zvony byly během obou světových válek zničeny. 24. ledna 1970 byly do věže zavěšeny nové zvony, které byly vyrobeny v německém Apoldě u Erfurtu. Jejich jména jsou: **Matka boží** (tisíc sedm set čtyřicet tři kg), **Sv. Václav** (šest set třicet dva kg), **Sv. Josef** (devět set patnáct kg) a **Jeklík** (tři sta šedesát dva kg).¹⁰⁶

Obrázek č. 11 Blatenská zvonice
foto: Milan Říský [3.3.2013]

¹⁰⁴ Jiří SEKERA, *Blatná, průvodce městem*. Blatná 2010, str. 18.

¹⁰⁵ Karel KUČA, *České, moravské a slezské zvonice*. Praha 2001, str. 120-121.

¹⁰⁶ Jiří SEKERA, *Blatná, průvodce městem*. Blatná 2010, str. 18.

3.9. Mariánský sloup

Uprostřed blatenského náměstí se tyčí Mariánský sloup, pocházející z roku 1726. Mariánské sousoší bylo postaveno jako díkuvzdání Matce boží za pomoc při odvrácení morové epidemie, která postihla Blatensko v první polovině 18. století. Sloup je složen z několika postav, přičemž každá z nich má svůj určitý význam. Na nejvyšším místě je posazena **Panna Marie s Ježíškem** a s růžencem na půlměsíci. Pod Pannou Marií jsou umístěny čtyři sochy světců v životní velikosti. Jedná se o mariánské ctitele: **Václava** (hlavní zemský patron v knížecí čapce, ve zbroji, se štítem a praporem), **Jana Nepomuckého** (patron české země v kněžské rochetě s krucifixem), **Josefa** (spolupatron české země s knihou) a **Dominika** (horlivý šířitel modlitby růžence v řeholním rouchu dominikánů a se psem).¹⁰⁷

Autorem stavby je blatenský sochař, malíř a stavitel Jan František Hoffmann. Sousoší vzniklo na popud místního majitele panství hraběte Josefa Serenyiho a podle dochovaných pramenů stálo celkem čtyři sta jedna zlatých, padesát šest krejcarů a tři denáry. Co se týče architektury, patří stavba do typologie tzv. hladkého sloupu s íónskou hlavicí. Z hlediska ikonografie se jedná se o mariánský sloup tzv. **immakulata**¹⁰⁸. Jako materiál byla použita žula, ze které je vyrobeno samotné těleso sloupu a sochy jsou vyrobeny z pískovce.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Václav MACHOVEC, *Kronika města Blatná 1990*. Blatná 2000, str. 80.

¹⁰⁸ V latině slovo znamená neposkrvněná. Jedna se o titul, který dala katolická církev Panně Marii za to, že byla v lůně své matky Anny počata bez poskrvny prvotního hříchu. Stejným názvem se označují sochy, na kterých je zobrazena Panna Marie s půlměsícem.

¹⁰⁹ Jiří SLOUKA, *Mariánské a morové sloupy Čech a Moravy*. Praha 2010, str. 69-70.

Obrázek č. 12 Moravý sloup
foto: Milan Říský [3.3.2013]

3.10. Socha sv. Prokopa

Socha **sv. Prokopa** byla vyrobena roku 1736 na popud tehdejšího majitele blatenského panství hraběte Serenyiho. Autorem nádherného díla je písecký řezbář **Jan Chládek**. Socha se několikrát stěhovala z místa na místo. Původně se nacházela na mostě, který vedl od děkanství směrem k zámku, ale později byla z neznámých důvodů umístěna ve zdejším kostele. V devadesátých letech byla postupně zrestaurována a umístěna k hlavního vchodu do blatenského děkanského chrámu, kde stojí dodnes. Jedná se o barokní styl, jehož námětem je muž s mitrou na hlavě a opatskou berlou v pravici, který vede na řetězu zkroceného čerta. Jedná se o barokní zobrazení sv. Prokopa, které bylo v tehdejších Čechách běžné. Není dokonce vyloučeno, že tento typický námět se mohl stát inspirací pro vytvoření hlavních postav české mikulášské nadílky.¹¹⁰

Sv. Prokop se narodil v Chotouni nedaleko Českých Budějovic. Byl to tedy Čech, i když jméno dostal řecké. Byl vysvěcen na kněze a stal se benediktýnským mnichem.¹¹¹ Po

¹¹⁰ Dostupné: <http://www.mesto-blatna.cz/informacni-centrum/historie-a-soucasnost-mesta/sochy-a-pametni-desky/sochy/> [09.12.2012]

¹¹¹ Milan BUBEN, *Svatí spojují národy – portréty evropských světců*. Praha 1995, str. 88-93.

vyvraždění **Slavníkovců** se Prokop uchýlil do hlubokého lesa, kde žil asketickým životem. Jednoho dne ho v hlubokém hvozdu objevil kníže **Oldřich**, který ze skromného mnicha udělal svého zpovědníka. Sv. Prokop zanedlouho založil nový klášter, tzv. **Sázavský**, kde se snažil uchovat cyrilometodějskou tradici. Světec byl zařazen mezi patrony české země a podle kronikáře **Václava Beneše z Weitmile** výrazně přispěl společně se sv. Václavem k vítězství Čechů nad Němci v bitvě u Žatce roku 1318. Jeho význam ještě vzrostl za vlády **Karla IV.** Jedná se o patrona rolníků a horníků a jeho památka se slaví 4. července.¹¹² Časté zobrazení sv. Prokopa bývá společně s čertem, kterého český světec buď drží u svých nohou nebo s ním orá.¹¹³

Obrázek č. 13 Svatý Prokop
<http://www.mesto-blatna.cz/informacni-centrum/historie-a-soucasnost-mesta/sochy-a-pametni-desky/sochy/>

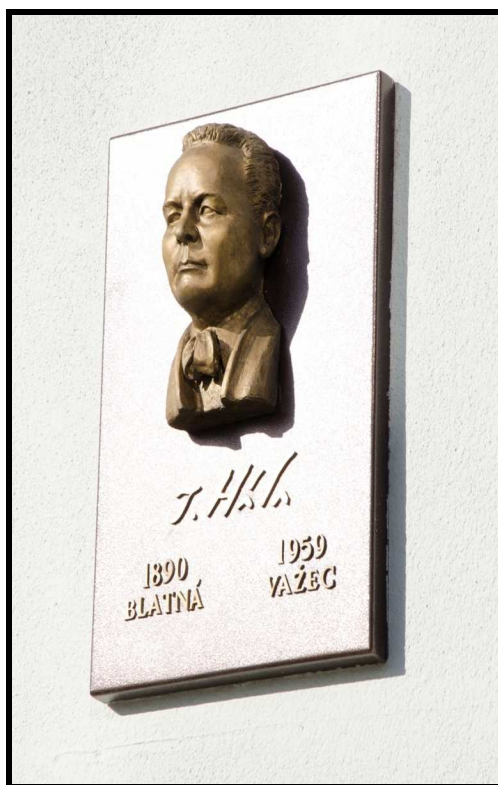
¹¹² Milan BUBEN, *Svatí spojují národy – portréty evropských světců*. Praha 1995, str. 88-93.

¹¹³ Dostupné: <http://www.mesto-blatna.cz/informacni-centrum/historie-a-soucasnost-mesta/sochy-a-pametni-desky/sochy/> [09.12.2012]

3.11. Pamětní deska Jana Hály

Pamětní deska slavného blatenského malíře **Jana Hály** byla slavnostně odhalena 28. října 2011 na konci centrální blatenské třídy J. P. Koubka. Významné události přihlíželo více než sedmdesát lidí. Hlavním mecenášem a organizátorem celého projektu byl ekonom a sběratel obrazů **Marián Hudoš**. Autorem samotné busty je akademický sochař **Karel Kryška**, který na zakázce pracoval přes půl roku. Dílo je z umělého bronzu a zachycuje Jana Hálu v jeho padesáti letech věku.¹¹⁴

Jan Hála (1890-1959) proslul především jako vynikající malíř portrétů a krajin. Později se v průběhu svého života přestěhoval na Slovensko do obce Važec, kde již zůstal. Byl také aktivním členem řady výtvarných spolků: **Spolek jihočeských výtvarníků**, **Spolek výtvarných umělců v Praze**, **Spolek slovenských výtvarných umělců** a **Umělecká beseda slovenská**.¹¹⁵

Obrázek č. 14 Pamětní deska – Jan Hála
foto: Milan Říský [3.3.2013]

¹¹⁴ Vladimír ŠAVRDA, *Stěnu staré blatenské spořitelny ozdobil busta slavného rodáka Jana Hály*. In. Blatenské listy, ročník 22, číslo 19, Blatná 2011, str.1.

¹¹⁵ Dostupné: <http://www.cesi.sk/bes/04/02/042hala.htm>

3.12. Pomník Františka Simandla

Pomník blatenského hudebníka byl zhotoven k příležitosti jeho sto sedmdesátého výročí narození, tedy v roce 2010. Autorem je opět akademický sochař Karel Kryška. Dílo bylo slavnostně odhaleno při konání pátého ročníku Mezinárodní kontrabasové soutěže v blízkosti rodného domu **Františka Simandla**.¹¹⁶

František Simandl (1840-1912) se proslavil vynikající hrou na kontrabas a housle. V tehdejším Rakousku patřil k propagátorům českého hudebního života. Absolvoval mnoho koncertů a působil na vídeňské konzervatoři na postu pedagoga. Je autorem proslulé školy pro kontrabas, která dodnes patří k nejžádanějším hudebním metodám.¹¹⁷

Obrázek č. 15 Pamětní deska – František Simandl
foto: Milan Říský [3.3.2013]

¹¹⁶ Dostupné: <http://www.mesto-blatna.cz/informacni-centrum/osobnosti-blatenska/slavni-rodaci/> [09.12.2012]

¹¹⁷ Dostupné: <http://www.kontrabas.cz/index.php?co=dejiny&akce=dejiny> [09.12.2012]

3.13. Pamětní deska J.K. Tyla

21. srpna 1960 byla slavnostně odhalena pamětní deska **Josefa Kajetána Tyla** na hostinci **U Bílého Iva**, při příležitosti oslav tělovýchovné jednoty. Významnou událost doprovázel bohatý kulturní program a sešlo se zde mnoho zdejších občanů. Deska je vyrobená ze švédské žuly, kterou poskytl podnik s názvem **Západočeský průmysl kamene**. Vyhlazení desky provedl **František Jančar z Chlumu**, vysekání nápisu **Vojtěch Pokorný** a vyzlacení měl na starosti **Jiří Brynda**. Samotnou desku zasadil na své místo zedník **Solar**. Veškeré výlohy spojené s pamětní deskou uhradilo družstvo Dřevokov.¹¹⁸

Josefa Kajetána Tyla poutaly s Blatnou dvě hlavní věci. První věc byla taková, že pro českého rodáka **Karla Strakatého** napsal slova písně *Kde domov můj*. Tyla pojilo se Strakatým dobré přátelství. Druhá událost byla ovšem velmi tragická. V blatenském hostinci **U Bílého Iva** přenocoval těžce nemocný Tyl, když cestoval z Vodňan do Plzně v červnu 1856. Jeho rodině byl nabídnut zvláštní pokoj za hostinskou síň. Měsíc po této smutné události český dramatik v Plzni zemřel.¹¹⁹

Obrázek č. 16 Pamětní deska – J. K. Tyl
foto: Milan Říský [3.3.2013]

¹¹⁸ Václav ŠILHA, *Kronika města Blatná 1956-1963*. Blatná 1963, str. 378.

¹¹⁹ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 20.

3.14. Pamětní kámen Povodně

14. srpna 2003 byl slavnostně odhalen pamětní kámen v Podzámčí pod Kaplankou, který měl připomenout rok starou tragédii v podobě povodní. Odhalení bylo provázeno kulturním programem místního dudáckého souboru. Samotná plastika je vytesána z pískovce a je opatřena mosazným štítkem s nápisem „POVODĚŇ 13.8. 2002“. Mimo tohoto štítku můžeme také na pamětní desce najít další mosazný prvek, a to sice výškové označení vody. Celé dílo vytvořil akademický sochař Karel Kryška. Celkově pamětní kámen stál 50 000 Kč a jeho odhalení se zúčastnilo asi padesát zdejších občanů.¹²⁰

Voda se stala pro blatenské občany požehnáním a zároveň i jejich prokletím. Dalo by se říci, že se jedná o určitou „daň“ za hojnost zdejších vod. Blatensko bylo totiž vždy proslulé svou bohatou soustavou nejrůznějších rybníků, které proslavily zdejší kraj po celé České republice. Po celou dobu historie města se tak můžeme setkat s mnoha povodněmi různé velikosti i intenzity. Ta nejhorší a nejničivější přišla právě v roce 2002 (viz. historie města).¹²¹

Obrázek č. 17 Pamětní deska – Povodně 2002
foto: Autor [9.3.2013]

¹²⁰ Robert FLANDERA, *Kronika města Blatná 2003*. Blatná 2004, str. 56.

¹²¹ Vladimír KOUBÍK, *List historický – Blatenské povodně*. In. *Listy o velké vodě na Blatensku*. Blatná 2003, str. 5-8.

3.15. Pamětní deska 400. výročí povýšení Blatné na město

23. června 2001 byla slavnostně odhalena pamětní deska k 400. výročí povýšení Blatné na město. Dílo se nachází před budovou základní školy Jana Amose Komenského. Jedná se kámen, ve kterém je vyryt letopočet 1601-2001. Oslavy ve městě trvaly celkem dva dny a odehrával se velkolepý kulturní program. Blatnou procházel rozsáhlý historický průvod, vystoupil velký počet zdejších spolků, hrálo mnoho kapel a zazněla i vážná hudba.¹²²

Blatnou povýšil na město císař Rudolf II. roku 1601, na žádost tehdejších majitelů panství pánů z Rozdražova. Tím byla potvrzena všechna městská práva a privilegia. S povýšením Blatné na město se začala rozvíjet řemeslná výroba a obchod.¹²³

Obrázek č. 18 Pamětní deska – Povýšení Blatné na město – Čtyři sta let výročí
foto: Autor [9.3.2013]

¹²² Marie VÁŇOVÁ, Jiřina VYSKOČILOVÁ, *Kronika města Blatná 2001*. Blatná 2002, str. 43.

¹²³ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 28.

3.16. Pamětní busta Jan Amos Komenský

Dne 18. září 2004 byla slavnostně odhalena busta **Jana Amose Komenského** při příležitosti oslav sta let výročí od založení základní školy **Jana Amose Komenského**. Akce se zúčastnilo velké množství lidí a samotný akt se odehrál v parčíku kousek od zmíněné školy. Busta našeho slavného pedagoga vzhlíží a dohlíží na budovou školy. Pomník je dílem akademického sochaře Karla Kryšky. Materiál na výrobu pomníku poskytl a opracoval **Průmysl kamene Příbram**. Po skončení aktu se uskutečnil velký průvod městem a oslavy stoletého výročí byly zakončeny společenským večírkem v sálu zdejší sokolovny.¹²⁴

Budova základní školy Jana Amose Komenského byla postavena v letech 1902-1904 v novorenesančním slohu. Plány na stavbu vypracoval pražský architekt a blatenský rodák **Karel Fiala**. Škola byla postavena v rekordním čase a rázem se stala největší a nejkrásnější budovou ve městě. Byla tak velká, že neměla v celých jižních Čechách obdoby.¹²⁵ Svému účelu slouží dodnes.

Obrázek č. 19 Pamětní deska –Jan Amos Komenský
Sto let výročí založení základní školy
foto: Autor [9.3.2013]

¹²⁴ Jana KROUPOVÁ, *Kronika města Blatné 2004*. Blatná 2005, str. 108-109.

¹²⁵ Václav MACHOVEC, *Kronika města Blatná 1990*. Blatná 2000, str. 79.

3.17. Plastika Jan Pravoslava Koubka

3. června 2005 byla slavnostně odhalena plastika blatenského rodáka **Jan Pravoslava Koubka** na stejnojmenné třídě J. P. Koubka. V tento slavný den uběhlo dvě stě let od jeho narození. Slavnostní akt byl doprovázen bohatým kulturním programem, ve kterém vystoupila místní dudácká kapela. Plastika se bohužel nemohla umístit na dům, ve kterém se slavný blatenský rodák narodil a proto byla umístěna na protější dům.¹²⁶

Jan Pravoslav Koubek byl známý básník, překladatel, obrozenec, vlastenec a univerzitní profesor. Narodil se v Blatné 5. 6. 1805 a zemřel tamtéž 29. 12. 1854. Vyšší vzdělání získal na gymnáziu v Písku a studia nakonec dokončil na akademickém gymnáziu v Praze. Vysokou školu studoval střídavě v Plzni a v Praze. Po škole se věnoval výchově významných šlechtických rodin v Haliči a po několika letech se stal univerzitním profesorem jazyka a literatury na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě v Klementinu. Byl rovněž aktivní v národní politice, působil jako říšský poslanec za Písecko. Za jeho nejznámější dílo se považuje sbírka satirických básní *Krotké znělky*.¹²⁷

Obrázek č. 20 Pamětní deska – Jan Pravoslav Koubek
foto: Autor [9.3.2013]

¹²⁶ Robert FLANDERA, *Kronika města Blatné 2005*. Blatná 2007, str. 48.

¹²⁷ Petr HOŘEJŠ a kolektiv autorů, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 18.

3.18. Pamětní deska zabitým legionářům

22. září roku 1935 uspořádaly tělovýchovné, kulturní a národní instituce v Blatné Den brannosti. Při této příležitosti byla slavnostně odhalena pamětní deska zabitým legionářům. Tuto pamětní desku můžeme vidět na svém místě i dnes, díky tehdejšímu školníkovi panu **Otčenáškov**i, který ji za války ukryl před nacisty.¹²⁸

Obrázek č. 21 Pamětní deska – Legionáři
foto: Autor [9.3.2013]

3.19. Pamětní deska Karel Strakatý

Karel Strakatý byl známý zpěvák, který poprvé zpíval naši hymnu Kde domov můj.¹²⁹
Viz kapitola Karel Strakatý.

Obrázek č. 22 Pamětní deska – Karel Strakatý
foto: Milan Říský [3.3.2013]

¹²⁸ Ludmila VLKOVÁ, *100 let školní budovy v Blatné*. Blatná 2004, str. 10.

¹²⁹ Petr HOŘEJŠ, Vladimír KOUBÍK, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 19.

4. VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI MĚSTA BLATNÉ

4.1. Josef Siblík (1863-1931)

Známý blatenský archeolog a pedagog se narodil 19. března 1863 v rodině mlynáře v Mladém Smolivci. Jeho otec záhy zemřel a mladý Siblík žil pouze se svoji matkou **Annou**. Měl dva sourozence, staršího bratra **Františka** a mladší sestru **Marii**. Starší bratr se ujal otcova řemesla, a tak se mohl Josef Siblík soustředit na studium. Do obecné školy začal chodit v Budislavicích. Ve svých jedenácti letech přešel na měšťanskou školu v Blatné a třetí třídu měšťanské školy absolvoval v Březnici.¹³⁰ Vyšší vzdělání získal díky vystudování učitelského ústavu v Příbrami, kde také v roce 1882 maturoval s vynikajícími výsledky. Mimo maturity složil také zkoušku z hraní na varhany a navštěvoval kurz pro vzdělání učitelů na obchodních školách, který zdárně zvládl složit. Díky svému vzdělání se mohl věnovat pedagogické činnosti, a tak nastoupil jako učitel do Zaboří, Tchořovic a později přešel do měšťanské školy v Blatné.¹³¹

Mnoho zajímavých informací o jeho životě máme díky knize **Františka Hykeše**, který Siblíka osobně znal. Ve své knize uvádí, že Josef Siblík byl vynikající učitel, který se věnoval každému žákovi a nikdy nikoho neodbyl. Celou svoji učitelskou kariéru byl velmi svědomitý a důkladně se připravoval na své hodiny. Neustále věnoval pozornost novým pedagogickým metodám a sám se snažil tuto problematiku dále rozvíjet. Hojně používal školní pomůcky a zeměpisné i dějepisné předměty ze své osobní sbírky. Měl u žáků také velký respekt, který si vydobyl laskavým přístupem ke studentům.

¹³⁰ František HYKEŠ, *Josef Siblík*. Blatná 1937, str. 11.

¹³¹ Karel SKLENÁŘ, *Biografický slovník českých, moravských a slezských archeologů*. Praha 2005, str. 505.

Obrázek č. 23 Josef Siblík

http://web.quick.cz/v_hrdlicka/obsah/histori/siblik.htm [16.11.2012]

Kromě pedagogické činnosti byl Josef Siblík úspěšný i v soukromém životě. V roce 1891 si vzal **Růženu Hykešovou**, sestru autora zmíněné knihy o Siblíkovi. Společně se svou ženou vychovávali čtyři děti: **Marii, Růženu, Annu** a **Josefa**. Podle svědectví tehdejších pamětníků byl velice starostlivý, pečlivý a mírumilovný otec, vždy se snažil s každým vycházet dobře a své děti dobře vychovával.¹³² Rodinou idylu narušila až první světová válka, která se nevyhnula ani rodině Josefa Siblíka. Jeho syn Josef musel narukovat do armády a nakonec skončil v legiích. Svě vzpomínky na tuto dobu shrnul v díle s názvem *S legiemi v bojích za svobodu*. Tato kniha je opravdovou raritou, protože byla vydána pouze ve dvou výtiscích. V publikaci uvádí, že byl zajat na východní frontě a popisuje zde své sympatie k Rusům.¹³³

Josef Siblík se také významně podílel na založení zdejší **Veřejné knihovny Palackého**. Stal se jedním ze zakladatelů a deset let ji řídil jako zdejší knihovník. Pomocí knihovny chtěl v Blatné rozšířit všeobecnou vzdělanost a sám do ní pravidelně přispíval svými díly.¹³⁴ Díky práci knihovníka se také stýkal s rodiči svých žáků a mohl s každým

¹³² František HYKEŠ, *Josef Siblík*. Blatná 1937, str. 14, 18.

¹³³ Milan ŘÍSKÝ, *Keltové na Blatensku*, Bakalářská práce KHI FPE ZČU v Plzni, 2010, str. 40-41.

¹³⁴ Vladimír ČERVENKA, *Pocta Josefu Sbilíkovi*. In. Blatenské listy. Blatná 2012, ročník 23, číslo 1, str. 14.

rozmlouvat o chování či prospěchu jejich dítěte, čímž přispíval k lepší informativnosti rodičů.¹³⁵

Než se budeme věnovat jeho hlavní náplni, tedy archeologii, je třeba připomenout i jeho ostatní činnosti. Josef Siblík se aktivně zapojoval do veškeré společenské a spolkové činnosti v Blatné. Výčet jeho aktivit je až neuvěřitelný. Působil ve zpěváckém spolku Úslavan na pravém křídle mužského sboru mezi basy. Také ve výboru tohoto spolku byl několik let jednatelem. Činný byl také v **Družstvu pro udržování plovárny v Blatné**, kde zastával funkci jednatele a dobrého plavce. Působil i ve výboru místního odboru **Ústřední Matice školské**. Byl ve výboru **Občanské besedy**, kde sepsal *Historii 50letého trvání Občanské besedy v letech 1861-1911*. Byl ve výboru **Okrašlovacího spolku** v Blatné, byl členem **Okresní komise pro péči a mládež**. Jako bývalý člen obecního zastupitelstva se účastnil prací ve školní komisi obecní. Býval předsedou výboru **Městské spořitelny** a příležitostně přispíval články do *Zpravodaje spořitelny*. Jako člen odboru **Klubu československých turistů v Blatné** napsal dílo *Blatná a její nejbližší okolí* pro *Turistický Obzor* v Brně. S velkou Siblíkovou pomocí vyšlo známe a obsáhlé dílo *Blatensko a Březnicko*, do kterého přispěl články s názvem *Pravěk, Řemesla a živnosti, Mlynářství, Obchod a průmysl, Správa měst*. Mimo jiné od roku 1913 působil Josef Siblík jako ředitel měšťanské školy. Byl členem místní školní rady, okresní školní rady a nakonec i okresního výboru školního. Díky jeho členství v několika radách a jeho úsilí nebylo za první světové války trvale přerušeno vyučování v blatenské škole.¹³⁶

Hlavním zájmem Josefa Siblíka byla jednoznačně archeologie. Ve škole vyučoval především dějepis a velice ho zajímaly dějiny Blatné a celého okresu. Lákala ho myšlenka přijít na to, kdo žil ve zdejších okolí v době stěhování národů či v době narození Krista. O pravěku na Blatensku se totiž v té době příliš mnoho nevědělo. Proto začal pilně studovat všechny dostupné knihy a časopisy, které pojednávaly o pravěku Čech. Mimo toho si začal dokonce dopisovat s našimi nejlepšími a nejslavnějšími archeology a prostudoval všechna muzea v Praze (Zemské, Národopisné, Náprstkovo, Umělecko-průmyslové), v Kutné Hoře, v Klatovech, v Plzni a v Brně.¹³⁷

¹³⁵ František HYKEŠ, *Josef Siblík*. Blatná 1937, str. 18.

¹³⁶ Tamtéž, str. 37-41.

¹³⁷ Eva POLÁKOVÁ, *Josef Siblík*, ZČU, FPE, KHI, 2003, str. 3.

Většinu svého volného času trávil v přírodě. Procházky po krásné blatenské přírodě věnoval archeologickému bádání. Neustále u sebe nosil malý rýč a s ním prohledával okraje lomů, štěrkovišť a pískovišť. Pozornost věnoval polím, vykáceným lesům a pařezům. Soustředil se také na barvu nově zorané půdy a zjistil, že na některých místech jsou stopy po ohništích a mocné popelavé vrstvy. Velice často byl na svých průzkumech úspěšný a nacházel mnoho střepů nádob. Díky studiu literatury brzy začal rozeznávat jednotlivé kultury.¹³⁸

Výzkumy J. Siblíka ohromily i zkušené odborníky. Během několik let dokázal najít několik sídlišť a pohřebišť. Odhalil popelnicové hroby, obsahující popel spáleného mrtvého těla. Společně s popelem našel i nejrůznější dary. Bronzové náramky, spony, kroužky, skleněné korále a další věci. Popelnice byly často poničené. Jen výjimečně byla nalezena popelnice celá.¹³⁹

Nálezů bylo čím dál více a Josef Siblík začínal odkrývat dosud neznámou pravdu o blatenském pravěku. O všech nálezech psal nejrůznější články do odborných časopisů. Písmo doplnil i fotografickými obrázky popisovaných předmětů. Dokonce se zúčastnil i několika archeologických sjezdů. Na jednom z nich přednášel na téma *O mohylách hradištních na Blatensku*. Všechny objevené věci se začaly hromadit v jeho bytě, kde už nezbývalo moc místa. Bylo třeba uložit památky na jedno místo, které bude v ideálním případě přístupné veřejnosti. Několik let po první světové válce, tedy v roce 1922, vzniklo **Okresní muzeum**. Právě J. Siblík byl zvolen předsedou a zároveň správcem muzea. Ihned začal pracovat a časem vznikla obsáhlá expozice, která se skládala z jeho vlastních věcí (viz obrázek č.7).¹⁴⁰ Díky své neúnavné práci zachránil celou řadu cenných předmětů pravěkého osídlení Blatenska. Shromáždil velké množství prehistorického materiálu, ze kterého čerpají i moderní archeologové. V průběhu svého života byl za svoje zásluhy jmenován konzervátorem pro prehistorické památky blatenského, příbramského a sušického okresu.¹⁴¹

Ze studia Siblíkových děl a zápisků jasně vyplývá, že ho nejvíce zajímalo období, které je spojeno s počátkem našeho letopočtu, Kelty a zejména pak výzkumem nejstarších Slovanů

¹³⁸ Milan ŘÍSKÝ, *Keltové na Blatensku*, Bakalářská práce KHI FPE ZČU v Plzni, 2010, str. 43.

¹³⁹ Eva POLÁKOVÁ, *Josef Siblík*, ZČU, FPE, KHI, 2003, str. 24.

¹⁴⁰ František HYKEŠ, *Josef Siblík*. Blatná 1937, str. 26-27.

¹⁴¹ Vladimír ČERVENKA, *Pocta Josefu Sbilíkovi*. In. Blatenské listy. Blatná 2012, ročník 23, číslo 1, str. 14.

z doby hradištní. V těchto obdobích byl velice úspěšný a výrazně přispěl k lepšímu pochopení dané doby. Dále zkoumal především vrstvy lidu popelnicových polí, tedy kulturu, která získala svůj název podle zpopelňování zemřelých. Dobrých výsledků ve svém zkoumání dosáhl správnou metodou typologického dělení, díky které mohl jednotlivé předměty od sebe časově i kulturně rozlišit. Dnes s jistotou víme, že část jeho nálezů pocházejí z doby halštatské a laténské.¹⁴²

Obrázek č. 24 Josef Siblík v muzejní expozici
http://web.quick.cz/v_hrdlicka/obsah/histori/siblik.htm
[18.11.2012]

Siblíkův živý zájem o veškerou historii se promítá také v jeho další činnosti. Velice známá je jeho sbírka mincí, pocházející z různých období naší historie. Ve svém držení měl denáry z doby Boleslava I., stříbrné pražské groše z doby posledních Přemyslovců, florény z doby Lucembůrků, další mince z doby Jiřího z Poděbrad a Ferdinanda I.¹⁴³ Kromě mincí sbíral také pečeti a pečetidla. Poslední velkou zálibou Josefa Siblíka byly zvony. Zjišťoval

¹⁴² Milan ŘÍSKÝ, *Keltové na Blatensku*, Bakalářská práce KHI FPE ZČU v Plzni, 2010, str. 45.

¹⁴³ František HYKEŠ, *Josef Siblík*. Blatná 1937, str. 35.

jejich původ, jméno zvonáře, interpretoval nápisy na zvonech, dokumentoval ozdoby na jejich okrajích a psal o nich zajímavé články.¹⁴⁴

Josef Siblík zemřel náhle roku 11. dubna roku 1931 v důsledku srdečního selhání. Jeho pohřbu se zúčastnilo mnoho zdejších obyvatel, kteří přišli vyjádřit úctu slavnému rodákovi. Nad jeho rakví promluvil mnoho významných blatenských občanů a všichni připoměli všechny zásluhy, které Josef Siblík stihl za svůj pestrý život vykonat. Zprávu o jeho smrti společně s rozmanitými nekrology otiskly snad všechny tehdejší denní listy.¹⁴⁵

Na závěr je třeba zmínit, že město Blatná může být na svého slavného rodáka náležitě pyšná. Mnohé z jeho prací jsou dodnes nepřekonány a tvoří velice dobrý základ pro moderní zkoumání historie Blatenska. Svou velkou aktivitou v oblasti nejrůznější spolkové činnosti dokázal u místních lidí vzbudit národní sebeuvědomění a svou láskou k historii dokázal zvýšit zájem o zdejší regionální dějiny. Spojením moderních didaktických metod a charismatické osobnosti, tedy dvou nejdůležitějších věcí v učitelské profesi, dokázal vychovat a vzdělat několik generací studentů. V roce 1994 mu byl na zdejší základní škole J.A.Komenského odhalen reliéf, který symbolicky vytvořila jeho vnučka **Eva Chmelařová**.

¹⁴⁴ Milan ŘÍSKÝ, *Keltové na Blatensku*, Bakalářská práce KHI FPE ZČU v Plzni, 2010, str. 45.

¹⁴⁵ František HYKEŠ, *Josef Siblík*. Blatná 1937, str. 54-55

Seznam literární činnosti Josefa Siblíka:

Mor a krupobití v Kasejovicích

Z manuálu městečka Kasejovic

Zprávy o škole kasejovické

Soustavný přehled privilegií, výsad a svobod města Blatné

Instrukce školní daná městu Blatné od vrchnosti r. 1763

Příspěvky ku zvonařství z okresů blatenského a březnického

Erbovní rody v Kasejovicích

Příspěvky k cechovníctví na Blatensku

Zajímavější ustanovení cechovních řádů na Blatensku

Pozdní mohyly žárové na Blatensku

Žárové hroby u Hradiště u Kocelovic

Žárové hroby u Dobšic

Hroby žárové a mohyly s rázem laténeským u Chluma-Bezdědovic

Sídlíště s rázem stradonického hradiště u Chluma-Bezdědovic

Sídelní a odpadkové jámy u Střížovic a Škvořetic na Blatensku

Archeologické procházky po Blatensku

Blatná a její nejbližší okolí

Z pravěku Blatné

Pozdní mohyly žárové v Hlinišťatech za Dobšicemi na Blatensku

Řemesla a jich památky v Blatné

Seznam jmen polí, luk, pastvin, rybníků, lesů a hor na Blatensku

Mohyly kamenné v Chlumské hoře

Nálezy mincí na Blatensku

Sejpy v bývalých řečištích

4.2. Karel Strakatý (1804-1868)

Známý blatenský rodák a první pěvec české národní hymny „*Kde domov můj*“ se narodil 2. července 1804 v Blatné. Karel Strakatý byl druhorozený syn **Josefa Strakatého** a matky **Marie Wintrové**. Rodina Strakatých se usadila ve zdejší městi už v roce 1725. V rodině bylo pevně zakotvené hrnčířské řemeslo, kterému se všichni mužští členové po generace věnovali. Základní vzdělání absolvoval v místě svého narození. Podle dobových školních dokumentů byl chlapec velice nadaný a aktivní. V blatenské školní knize můžeme najít záznamy o jeho dobrém chování i dobrých známkách.¹⁴⁶ Hudební nadání zdědil po svém dědovi a otci, kteří byli velice talentovaní a působili v hudebním sboru barona Františka Hildtprandta.¹⁴⁷ Získal tak od své rodiny základy hudebního vzdělání.

Už na základní škole si všiml jeho nadání a inteligence místní děkan **Rudolf Bezděka**, který připravoval nadané žáky na studium gymnázia. Karel Strakatý totiž odmala vystupoval ve sboru na kostelním kůru. Když se děkan Bezděka stal profesorem českého jazyka na píseckém gymnáziu, vzal s sebou i některé nadané blatenské žáky, mezi které patřil i Karel Strakatý. Vyšší vzdělání tedy získal na gymnáziu, které studoval nejprve v Písku a později v Praze. Na školu si přivydělával zpěvem a hudbou. Po absolvování gymnázia se měl podle rodičů stát knězem. Tuto skutečnost však odmítl a zapsal se na pražská práva, protože uvažoval o kariéře advokáta. V době právnických studií vystoupil v Praze roku 1824 na koncertě ve prospěch chudých studentů a zde se také seznámil s **Janem Štěpánkem**. Jednalo se o ředitele **Stavovského divadla**, který v něm rozpoznal velký hudební talent a nadání. Karel Strakatý zanechal studia práv a již se věnoval pouze zpěvu.¹⁴⁸

22. dubna roku 1827 vystoupil Strakatý poprvé na divadelní prkna v opeře *Čarostřelci* od **Carla Maria Webera**. Diváci mohli obdivovat jeho výjimečný hlas, který měl velký rozsah. Krátce po první představení se objevila také v **Rossiniho** opeře *Zlodějská straka*. Obě představení měla velký úspěch a z Karla Strakatého se záhy stal vyhledávaný pěvec. Mladý zpěvák dostával čím dál více nabídek k různorodým divadelním rolím, sólovým

¹⁴⁶ Jan OLEJNÍK, *Karel Strakatý (1804-1868). Památce prvního pěvce naší hymny*. In. Rodopisná revue VI., č.4, Praha 2004, str. 14.

¹⁴⁷ Václav ŠOLC, *Karel Strakatý*. In. Světozor II, č. 28, Praha 1868, str. 276.

¹⁴⁸ Jan OLEJNÍK, *Karel Strakatý (1804-1868). Památce prvního pěvce naší hymny*. In. Rodopisná revue VI., č.4, Praha 2004, str. 14.

vystoupením i českým národním písním.¹⁴⁹ Za svoje dílo byl mnohokrát oceněn a skoro celý svůj život byl součástí veškerého pražského hudebního ruchu. V každé významnější opeře či kostelní slavnosti zpíval právě Karel Strakatý. Neexistoval v té době umělec, který byl tolik Prahou milován jako právě on.¹⁵⁰

Nadanému umělci se dařilo i v soukromém životě. 6. června 1830 se oženil s **Kateřinou Strobachovou**. Strakatého švagr se jmenoval **Antonín Strobach**, známý právník a politický představitel revolučních událostí roku 1848. Manželé bydleli v Praze a vychovávali sedm dětí. Nejstarší **Karel** bojoval jako student na pražských barikádách a byl za svůj čin perzekuován. Později se stal hospodářským správcem a zemřel bezdětný. Následovaly dcery **Marie**, **Jindra** (zemřela bezdětná) a synové **Jan**, **Václav** a **Otakar**. Nejslavnější z nich byl Jan, který vystudoval práva a stal se českým vlastencem. Hrál a režíroval nejrůznější divadelní hry, stal se notářem a nakonec vstoupil i do politického života. Později působil v **Prozatímním divadle** ve funkci ředitele a patřil k předním českým představitelům kulturního života.¹⁵¹

Věhlas a sláva pěvce Karla Strakatého se dostala až do zahraničí a už na počátku své kariéry získal několik nabídek z předních evropských oper. Velice o něj stály berlínské, drážďanské i vídeňské opery. K. Strakatý zůstal přes všechny finančně výhodné nabídky věrný Praze, čímž také poukázal na svoje vlastenecké kvality.¹⁵²

¹⁴⁹ Václav ŠOLC, *Karel Strakatý*. In. Světozor II, Praha 1868, č. 28, str. 276.

¹⁵⁰ Emanuel PYŠIŠVOR, *Karel Strakatý*. In. Humoristické listy XXII., Praha 1880, č. 22, str. 170.

¹⁵¹ Jan OLEJNÍK, *Karel Strakatý (1804-1868). Památce prvního pěvce naší hymny*. In. Rodopisná revue VI., č.4, Praha 2004, str. 14, 17.

¹⁵² Dostupné: http://www.hamelika.cz/slavnihoste/S_STRAKATY.HTM (24.11.2012).

Obrázek č. 25 Karel Strakatý

http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Strakat%C3%BD [21.11.2012]

Strakatého kariéra byla opravdu výjimečná. Za třicet let profesní dráhy stihl odehrát celkem dvě stě padesát tři úloh ve sto čtyřiceti devíti zpěvohrách. Vystoupil ve třech tisících dvě stě třicet představeních a z toho bylo tři sta sedmdesát jedna české provenience. Největšího úspěchu dosáhl v roli **Sarastra** v *Kouzelné flétně*, **Zampy** i **Fausta** ve *Faustovi*, **Pietra** v *Němé z Portici*, **Dona Juana** i **Pedra** v Mozartově *Donu Giovannim*. Roku 1853 téměř celá Praha oslavovala dvacáté páté výročí divadelní činnosti Karla Strakatého. Slavnostní představení zorganizovali příznivci českého divadla a pražští měšťané. Talentovaný pěvec tehdy opravdu zazářil a vysloužil si gratulace ze všech stran. K. Strakatý byl velmi dojat a celý slavnostní večer mu pokazil až tehdejší ředitel Stavovského divadla **Jan August Stöger**. Poslal mu dopis, ve kterém mu oznamuje, že mu výrazně zkracuje plat a dává mu čtvrtletní výpověď. Přesto svoji poslední divadelní roli odehrál 4. listopadu 1858 v roli komtura v Mozartově *Donu Giovannim*.¹⁵³ Od tohoto osudového roku působil dalších deset let jako předseda **Jednoty umělců hudebních**.¹⁵⁴

¹⁵³ Dostupné: http://www.hamelika.cz/slavnihoste/S_STRAKATY.HTM (24.11.2012).

¹⁵⁴ Petr HOŘEJŠ, Vladimír KOUBÍK, *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994, str. 19.

Nebyl to pouze operní zpěv, ve kterém Karel Strakatý opravdu vynikal. **Zdeněk Nejedlý** píše ve svém díle o **Bedřichu Smetanovi**: „*Tehdy ani nejlepší zpěváci operní nepokládali pod svou důstojnost ukazovati své umění na přednesu národních písní, a nejeden z nich byl na toto umění snad více hrdý, než na své výkony operní. Tak je nadchl zpěv těchto prostých písní. Největším mistrem tohoto zpěvu byl Karel Strakatý, znamenitý basista pražské opery, nade vše však pověstný pěvec tehdejších písní. Stačilo jen oznámiti, že Strakatý bude zpívat národní písně, a již sál nebo divadlo se naplnily dychtivým obecenstvem*“. Karel Strakatý měl bezpochyby velkou zásluhu na rozšíření českých národních písní, které byly v té době tolik důležité. Svým mistrovským projevem dosáhl to, že některé tyto písně doslova znárodněly a staly se přístupnějšími pro nejširší vrstvy lidu.

Opravdovou osudovou písní se Karlu Strakatému stala naše budoucí národní hymna *Kde domov můj?*. Zazněla poprvé na veřejnosti 21. prosince 1834 ve zpěvohře *Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka*, která se odehrála ve Stavovském divadle. Hudbu k této hře složil **František Škroup** a slova napsal Josef Kajetán Tyl. Dílo nesklidilo velký ohlas a brzy upadlo v zapomnění. Oficiální kritika vytkla Tylovi obhroublost a volbu nevhodného prostředí. Další repríza přišla 11. ledna následujícího roku a pak se znovu objevila až po třiaosmdesáti letech v roce 1917 v **Divadle na Vinohradech**.¹⁵⁵

Neúspěch ani velká kritika Tylova díla neodradila Karla Strakatého a budoucí českou hymnu zpíval dále. Kromě několika míst v Čechách ji zpíval i v Mariánských Lázních, které navštívil celkem osmkrát. Zde na koncertu uspořádaném na podporu místních chudých lidí píseň doslova uchvátila významné hosty z řad anglické, polské, ruské a uherské šlechty. Velký ohlas se dostavil ihned. Druhý den si vyprosil lord **Buckingham** partituru písně a odvezl si ji s sebou do Londýna. Karel Strakatý zanedlouho dostal pozvánku od samotné anglické královny **Viktorie** na dvorní koncert, který pořádala každoročně o Vánocích pro nejvyšší šlechtu a diplomaty. Po vzoru anglického lorda si podle všech dobových záznamů nadšeně opisovala partituru také ruská a polská šlechta, která si píseň vezla s sebou do své vlasti. Můžeme s hrdostí říci, že tehdy naše národní hymna oblétna téměř celý svět. Zásluhou kněžny **Krucké** se zpívala později také v Petrohradě a dostala se na pořad koncertů ve Smyrně. Popularita blatenského pěvce vzrostla natolik, že mnoho skladatelů psalo písně pouze pro něho, stejně jako tomu bylo i

¹⁵⁵ Stanislava JAROLÍMKOVÁ, *Co v učebnicích nebývá 2 aneb Čeští panovníci jak je (možná neznáte)*. Praha 2012, str. 186.

v případě Fidlovačky, kdy role slepého houslisty **Mareše** napsal Škroup s Tylem přímo pro Strakatého.¹⁵⁶

Postupem času se z písně *Kde domov můj?* stala národní píseň. Proběhlo několik pokusů o vytvoření nové hymny, ale žádný se nezdařil. Dokonce sám **Jan Neruda** vyzval Bedřicha Smetanu, aby zkusil vymyslet něco nového. Ten ho ovšem odmítl se slovy: „*Kterou píseň lid sám na svou hymnu povznesl, ta hymnou jeho zůstane.*“ O mnoho let později se o vytvoření nové hymny pokusil **Vítězslav Novák**, který zkomponoval píseň *V boj!* Nic z nových nápadů nenašlo své místo a lidé si dále zpívali s oblibou starou známou národní píseň. V roce 1920 se konečně splnil sen mnoha lidí. Usnesení vlády č. 19 potvrdilo skutečnost, že se píseň *Kde domov můj?* stala oficiální českou hymnou, která přetrvává až do dnešní doby.¹⁵⁷

Karel Strakatý odešel roku 1858 na zasloužený odpočinek a jako penzista ještě jednou vystoupil v roce 1864 v Prozatímním divadle. Od té doby si plně vychutnával stáří a svou rodinu. Zemřel 26. dubna 1868 a byl pochován na hřbitově v Košířích. O pět let později zemřela i jeho žena Kateřina.¹⁵⁸ Skončil tak život jednoho z nejznámějších blatenských rodáků, vlastence, vynikajícího zpěváka a dobrého člověka Karla Strakatého. Jeho život dodnes připomíná pamětní deska zasazená na jeho rodném domě. Díky vlastenectví i procítěnému projevu Karla Strakatého píseň *Kde domov můj?* nezmizela v propadlišti dějin a v současné době se můžeme pyšnit jednou z nejkrásnějších hymen na světě. Na závěr bych citoval našeho významného novináře **Ferdinanda Peroutku**, který nejlépe charakterizoval českou hymnu těmito slovy: „*Hymny jiných národů duní a hřímají, vyzývají k jakémusi pochodu, ale naše v sladkém roztoužení stojí na jednom místě. Je v ní citlivost, oddanost, pasivní chvála krásné země, ale není v ní velkého vzepětí vůle.*“

2. července 2004 byla slavnému zpěvákovi odhalena pamětní deska při příležitosti dvou stého výročí jeho narození. Stalo se tak na hlavní třídě J. P. Koubka na domu číslo 87, kde se Karel Strakatý narodil.¹⁵⁹

¹⁵⁶ Dostupné: http://www.hamelika.cz/slavnihoste/S_STRAKATY.HTM (24.11.2012).

¹⁵⁷ Jan OLEJNÍK, *Karel Strakatý (1804-1868). Památce prvního pěvce naší hymny*. In. Rodopisná revue VI., č.4, Praha 2004, str. 17.

¹⁵⁸ Tamtéž, str. 17.

¹⁵⁹ Jana KROUPOVÁ, *Kronika města Blatné 2004*. Blatná 2005, str. 105.

*Kde domov můj?!
Hučí voda po lučinách,
bory šumí po skalinách,
v sadě skví se jara květ –
zemský ráj to na pohled!
A to jest ta krásná země-
Česká země - - domov můj!*

*Kde domov můj?!
Znáte v kraji bohumilém
tiché duše v těle čilém
jasnou mysl, vznik a zdar,
a tu sílu, vzdoru zmar:
To je Čechů slavné plémě-
mezi Čechy - - domov můj!*

4.3. Dimitrij Slonim (1925)

Osobnost doc. MUDr. Dimitrije Slonima jsem si dovilil zařadit do své kapitoly nejvýznamnějších blatenských občanů, přestože se nenarodil v Blatné jako dvě již zmíněné osobnosti. Narodil se sice v Praze, ale zároveň je se zdejší krajem velice úzce spjat. Byl zde nejen vychováván u svých prarodičů, ale dokonce se rád do našeho jihočeského města vrací dodnes. Zařadil jsem ho do této kapitoly, protože si myslím, že se jedná o velkou osobnost, která toho mnoho dokázala.

Velice známý a po celém světě uznávaný český lékař, virolog a imunolog doc. MUDr. Dimitrij Slonim se narodil 4. 8. 1925 v Praze. Nezvyklé příjmení získal po otci **Markovi Lvovičovi Slonimovi**, který pocházel z ruské židovské rodiny. Ten musel v roce 1918 emigrovat kvůli svým názorům z Ruska do ciziny. Působil jako přední redaktor ruského časopisu *Volja Rossii*,¹⁶⁰ který byl ve své době velmi rozšířen a sehrával v oblasti emigrantské literatury důležitou roli. Významné v tomto časopisu byly ukázky z tvorby ruských spisovatelů, a to jak exilových, tak oficiálních autorů ze SSSR.¹⁶¹ Mark Lvovič Slonim působil často v zahraničí a cestoval především mezi Paříží a Prahou. Právě v Čechách se seznámil se svojí budoucí ženou a z tohoto smíšeného rodinného svazku se narodil Dimitrij Slonim. V rodině se mluvilo především česky, protože otec často cestoval a syn Dimitrij byl vychováván téměř výlučně v českém prostředí. Po příchodu nacismu do Československa v roce 1938 otec Dimitrije emigroval podruhé (nejdříve do Francie, později do USA).¹⁶²

MUDr. Dimitrij Slonim byl od pěti let byl vychováván svými prarodiči v jihočeské Blatné a zde také vychodil obecnou školu. Jeho dědeček **František Chlupsa** (1877-1961) byl na začátku druhé světové války zatčen a vězněn půl druhého roku v Buchenwaldu. Babička **Marie Chlupsová** (1879-1963) zůstala na výchovu sama, proto je jistě hodno ocenění, že svého vnuka velmi podporovala ve všech jeho zájmech. Krutovláda německého fašismu v Protektorátu i věznění dědečka v koncentračním táboře zanechalo na mladém Dimitrijovi

¹⁶⁰Dostupné: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-ploverne/207522160100011-na-ploverne-s-dimitrijem-slonimem/> [13.2.2013, čas 2:04].

¹⁶¹Jana KOSTINCOVÁ, *Ruská poezie 20. a 30. let 20. století v pražském exilu*, Disertační práce – filosofická fakulta Masarykova univerzita v Brně, 2005, str. 10.

¹⁶²Dostupné: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-ploverne/207522160100011-na-ploverne-s-dimitrijem-slonimem/> [13.2.2013, čas 02:39].

hlubokou nenávist k nespravedlnosti a násilí. Tento odpor ho „provázel v průběhu celého života a ovlivnil jeho osobní i profesní osud“.¹⁶³

Za války studoval nadějný žák Dimitrij Slonim strakonické gymnázium. Již v této době se začal zajímat o infekční choroby a prokázal velký talent. Všiml si neškodné nemoci, zvané **Trichomycosis palmellina**, jež postihuje podpažní chloupky hlavně mladých chlapců. Její příčinou je směs mikrobů, z níž izoloval zajímavou bakterii, kterou se mu však nepodařilo identifikovat. Stejnou zkušenost s tímto mikroblem učinili i v **Ústavu lékařské mikrobiologie** v Praze na Albertově. Stal se tak neoficiálním objevitelem této bakterie. Druhý zajímavý případ z jeho „profesních začátků“ nastal záhy, když mladý Dimitrij pitval mrtvou sousedovu slepici a v jejích střevech prokázal tuberkulózní mykobakteria. Tentýž nález udělal ve stejném hospodářství i u nemocných vlačstovek, a dokázal tak vzájemný přenos tuberkulózní infekce. Z této doby také pochází první odborná publikace o nepatogenním bacilu subtilis, kterou uveřejnil v časopisu *Vesmír* v roce 1942.¹⁶⁴ Mikroskopický svět ho zajímal čím dál více. Celé hodiny trávil u svého mikroskopu a studoval odbornou literaturu.¹⁶⁵

Po absolvování strakonického gymnázia v posledním roce války musel rok čekat, než byly znovu otevřeny vysoké školy. Tuto přestávku využil k práci v pozici laboranta ve strakonické nemocnici.¹⁶⁶ Zde potkal špičkové lékaře svého oboru, kteří ho ovlivnili v dalším studiu. Nečekaná příležitost k rozsáhlé praxi se „naskytla“ koncem druhé světové války, kdy na Strakonicku vypukla velká epidemie břišního tyfu. Kvůli této události přijeli na místo specialisté ze **Státního zdravotního ústavu** z Prahy a vytvořili na místě bakteriologickou laboratoř. Mladý Dimitrij Slonim zde získal své první zkušenosti a definitivně se rozhodl pro studium medicíny. Vysněný obor začal studovat v roce 1945 v Praze. Při studiu pracoval jako demonstrátor v biologickém ústavu a následně po dvou letech přešel na lékařskou mikrobiologii. Během studia se seznámil s doktorkou **Helen Glasseyovou**, místoředitelkou **UNRRA** v Československu. Byla to Američanka, jejíž matka souhrou náhod pocházela také z Blatné. Americká lékařka přesvědčovala nadějného

¹⁶³ Dostupné: <http://zdravi.e15.cz/rozhovory/predstavujeme/445759> [13.2.2013].

¹⁶⁴ Tamtéž

¹⁶⁵ Dostupné: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne/207522160100011-na-plovarne-s-dimitrijem-slonimem/> [13.2.2013, čas 03:24].

¹⁶⁶ Dostupné: <http://planetky.astro.cz/detail.phtml?number=18531> [13.2.2013].

studenta o nových možnostech studia i praxe v USA, ale jejich plány zastavil komunistický puč v roce 1948.¹⁶⁷

V roce 1951 promoval Dimitrij Slonim na lékařské fakultě UK v Praze a začal pracovat jako odborný asistent **Ústavu mikrobiologie a imunologie LF UK**. Zde během let vospěl ve zkušeného mikrobiologa a virologa, přestože podmínky výzkumu v té době byly značně omezené. V roce 1950 se MUDr. Slonim začal orientovat na zkoumání viru klíšťové encefalidity, která se nečekaně objevila v Československu po druhé světové válce. Z orálních pramenů a ústních svědectví Dimitrije Slonima vyplývá, že v té době nikdo nevěděl, odkud se nemoc ve středoevropském prostředí vzala. S největší pravděpodobností k nám byla zavlečena pohybem osvobozeneckých armád z východní Evropy. Brzy bylo prokázáno, že její původce je prakticky totožný s virem ruské jaroletní encefalidity, známým v oblastech Sibíře. Při zkoumání této nebezpečné nemoci se Dimitrij Slonim v roce 1953 nakazil. Při zpracovávání infikovaných myších mozků selhaly bezpečnostní pomůcky a mladý virolog vdechl nebezpečné viry. Během několika dní onemocněl těžkou klíšťovou encefalidou, po které mu zůstaly doživotní následky v podobě obrny pravého ramene a poškození sluchu. Měl veliké štěstí, že zákeřnou nemoc přežil. Šťastnou okolností této nepříjemné životní etapy však pro Dimitrije Slonima bylo seznámení se zdravotní sestrou, která se později stala jeho ženou.¹⁶⁸ Za svobodna se jmenovala **Miluše Starnovská** (nar. 1933) a vychovali spolu dvě děti, dceru (nar. 1960) a syna (nar. 1963).¹⁶⁹

Na základě dosavadních vědeckých i praktických úspěchů by v roce 1956 Dimitrij Slonim pověřen ministerstvem zdravotnictví vybudovat virologické pracoviště ve Výzkumném ústavu imunologickém. Byl mu zadán úkol připravit vakcínu proti přenosné dětské obrně (poliomyelitidě). Jednalo se o velmi těžký úkol, jehož plán byl vypracován už v roce 1955 výše zmíněným lékařem a jeho kolegou **Karlem Žáčkem**. Návrh byl rozpracován do podrobné koncepce, která byla rozdělena na tři hlavní úseky s přesným určením odpovědnosti a etap práce. Karel Žáček vedl virologické a sérologické vyšetřování zdravých a nemocných lidí všech věkových skupin v celém státě. Dimitrij Slonim měl na za úkol přípravu *„médií pro tkáňové kultury, přípravu tkáňových kultur a výrobu vlastní*

¹⁶⁷ Dostupné: <http://zdravi.e15.cz/rozhovory/predstavujeme/445759> [13.2.2013].

¹⁶⁸ Dostupné: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-ploverne/207522160100011-na-ploverne-s-dimitrijem-slonimem/> [13.2.2013, čas 18:39].

¹⁶⁹ Dimitrij SLONIM, *Stručný pracovní životopis MUDR. DIMITRIJ SLONIM*, Praha 2008, str. 1.

poliomyelitické vakcíny“.¹⁷⁰ Třetí úsek, celostátní koordinaci úkolů, zastával hlavní hygienik československé republiky **Vilém Škrovránek**. Je tedy zřejmé, že celý výzkumný záměr představoval široký komplex úkolů, které vycházely z amerického objevu pěstování viru poliomyelitidy na tkáňových kulturách připravovaných z opičích ledvin. Odborné znalosti pracovní týmy získávaly soustavným studiem příslušné zahraniční vědecké literatury. Avšak nejcennější poznatky byly získány Slonimem a Žáčkem návštěvou laboratoří Statens seruminstitutu v Dánsku a osobním jednáním s jejich pracovníky. Přímé předání výrobních předpisů výroby vakcíny nebylo v těch politicky nevyvážených dobách možné. MUDr. Slonim byl dokonce v písemném spojení s americkým lékařem **Salkem**, který vyvinul poliovakcínu v USA.¹⁷¹

Akce nakonec nabyla celostátního významu a do práce se zapojilo mnoho lidí. Po několika měsících, v polovině roku 1956, mohl MUDr. Slonim s ostatními spolupracovníky začít s prvními pokusy k nastartování přípravy vakcíny. Ta byla vyrobena koncem roku 1957, kdy byla také ihned podávána lidem jako třetí injekční dávka. První dvě dávky pocházely z Kanady. Nová látka okamžitě potlačila nově vzniklou epidemii poliomyelitidy, avšak z celkového ochranného účinku byli lékaři zklamáni. Postupně se proto přešlo na takzvanou **živou orální vakcínu**, vyvinutou v USA doktorem **Sabinem**. Výsledky několika vědeckých studií ukázaly, že tato vakcína je naprosto bezpečná a téměř stoprocentně účinná. V roce 1959 byla proto zahájena výroba této „záračné látky“ a její běžná distribuce. Výsledky celostátního očkování byly vysoce úspěšné. Všechna píle a usilovná práce virologů, epidemiologů a klinických lékařů se nakonec vyplatila. **Československo se stalo roku 1961 prvním státem na světě, kterému se podařilo zcela vymýtit přenosnou dětskou obrnu, tedy poliomyelitidu.** Tento stav vydržel do současnosti díky každoročnímu celostátnímu očkování. Význam tohoto československého prvenství násobí také např. ta skutečnost, že celá Evropa se této zákeřné nemoci zbavila až v roce 2002.¹⁷²

O MUDr. Slonimovi a jeho spolupracovnících se ihned dozvěděl celý svět. Našemu českému lékaři se dostalo velké zahraniční prestiže, přicházel jeden úspěch za druhým. V letech 1956-1988 zastával funkci vedoucího oddělení výzkumu a výroby virových

¹⁷⁰ Rozhovor s Dimitrijem SLONIMEM, nar. 1925. Blatná 9.3.2013.

¹⁷¹ Tamtéž 9.3.2013.

¹⁷² Dostupné: <http://zdravi.e15.cz/rozhovory/predstavujeme/445759> [14.2.2013].

vakcín v Ústavu sér a očkovacích látek v Praze.¹⁷³ Práci v ústavu na čas přerušil v roce 1969, kdy odjel služebně do Kanady. Po návratu do vlasti začal s řízením výroby dalších vakcín a s novými výzkumy.¹⁷⁴ Společně se svými kolegy připravil vedle vakcíny proti dětské obrně také vakcínu proti spalničkám (1970), příušnicím (1985), zlepšil bezpečnost a účinnost tehdejší vakcíny proti vzteklině (1971) a vyvinul nový typ vakcíny proti pravým neštovicím (1968).¹⁷⁵ Tato nová československá očkovací látka se stala důležitou **součástí celosvětového vymýcení pravých neštovic**, kterého bylo dosaženo, pod vedením Světové zdravotnické organizace, v roce 1980. S touto významnou organizací (WHO) MUDr. Slonim po léta spolupracoval, stal se dokonce členem poradního sboru expertů pro virové nemoci. Působil zde jako konzultant pro Rusko v oblasti vakcíny proti přenosné dětské obrně a pro Etiopii v oblasti zavedení výroby neštovičné vakcíny.¹⁷⁶

Dimitrij Slonim působil také jako pedagog. Přednášel na lékařské fakultě UK v Praze a předával studentům své zajímavé zkušenosti téměř padesát let. Za tuto dobu dokázal vychovat mnoho lékařů, vědeckých aspirantů, vedl a oponoval desítky kandidátských, disertačních i habilitačních prací. Na jeho vlastním kontě můžeme najít sto padesát pět vědeckých prací. Z jeho pedagogické činnosti připomeňme například dílo *Obecná a speciální virologie pro mediky* z roku 1962.¹⁷⁷

V současné době si MUDr. Dimitrij Slonim užívá zaslouženou penzi. Stále bydlí v Praze, „*ale vždy rád přijede do Blatné, kde relaxuje v místní nádherné přírodě*“.¹⁷⁸ Mimo odpočinku se také věnuje svým dvěma velkými koníčkům, a to je fotografování a studium českého malířství 19. století. Ani v důchodovém věku nezahálí a věnuje se psaní historicko-dokumentárního žánru. Mezi jeho díla v tomto oboru patří kniha *K historii Židů v jihočeské Blatné a okolí*, kniha vzpomínek jeho dědy *Jak jsem přišel do Blatné* a kniha *Josef Navrátil*, repetitorium historie života a díla, v níž shromažďuje významné údaje o velkém českém malíři první poloviny 19. století **Josefu Navrátilovi**.¹⁷⁹

¹⁷³ Kolektiv autorů, *Československý biografický slovník*, Praha 1992, str. 641.

¹⁷⁴ Rozhovor s Dimitrijem SLONIMEM, nar. 1925. Blatná 9.3.2013.

¹⁷⁵ Kolektiv autorů, *Československý biografický slovník*, Praha 1992, str. 641.

¹⁷⁶ Dostupné: <http://zdravi.e15.cz/rozhovory/predstavujeme/445759> [14.2.2013].

¹⁷⁷ Kolektiv autorů, *Československý biografický slovník*, Praha 1992, str. 641.

¹⁷⁸ Dostupné: <http://zdravi.e15.cz/rozhovory/predstavujeme/445759> [14.2.2013].

¹⁷⁹ Rozhovor s Dimitrijem SLONIMEM, nar. 1925. Blatná 9.3.2013.

MUDr. Dimitrij Slonim rozhodně patří mezi naše nejvýznamnější lékaře 20. století. Díky jeho nesmírné péči, inteligenci a ohromné pracovitosti můžeme s jistotou konstatovat, že zákeřná nemoc s názvem poliomyelitida u nás neexistuje. Díky němu a jeho nejbližším i vzdáleným spolupracovníkům minulosti i současně angažovaným v našem neustálém boji proti infekčním nemocem, si můžeme být jisti, že naše děti jsou chráněny proti takovým zákeřným nemocem jako je právě poliomyelitida, příušnice, spalničky a nakonec i pravé neštovice. Na pozadí těchto skutečností je těžko pochopitelné, že přestože se jedná o vědce a lékaře světového významu, neexistuje o něm dosud souborná publikace. Na základě několikaletého studia této problematiky jsem toho názoru, že „zapomínání“ na naše slavné lékaře či vědce má český národ „zakořeněné v mentalitě“. Toto „zapomnění“ se v minulosti týkalo **Jana Janského** (objev čtvrté krevní skupiny) či v relativně současné době **Karla Rašky** (významný podíl na vymýcení pravých neštovic), **Antonína Holého** (objevitel řady antivirových léků v čele s neúčinnějším lékem proti AIDS) a nakonec i Dimitrije Slonima. Původ neinformovanosti české veřejnosti osobně spatřuji v nedostatečném mediálním zájmu o naše významné osobnosti. Česká média dávají přednost sportovcům, politikům a různým celebritám před opravdovými odborníky, kteří mají celosvětový význam.

Osobně jsem měl tu velkou čest a s MUDr. Dimitrijem Slonimem jsem absolvoval osobní setkání zakončené krátkým rozhovorem, který uvedu níže. Přes všechna domácí i mezinárodní ocenění i přes prokazatelný vědecký věhlas a zásluhy vyplynul z mého osobního setkání a Dimitrijem Slonimem jednoznačný závěr, totiž že MUDr. Slonim je velmi skromným člověkem a ve svém věku je také neuvěřitelně vitální. Pevně doufám, že prostřednictvím odborných i popularizačních prací se podaří dnešní veřejnost více informovat o jenom z našich největších vědců, kterého zná celý svět lépe než my sami.

Obrázek č. 26 Dimitrij Slonim

<http://zdravi.e15.cz/rozhovory/predstavujeme/445759>[10.3.2013]

4.3.1. Rozhovor s MUDr. Dimitrijem Slonimem

Co pro Vás v životě znamenalo město Blatná? S jakými asociacemi si tento region spojujete?

Blatná pro mne znamená místo, kde jsem žil téměř od svého narození v rodině mých prarodičů Františka (1877-1961) a Marie (1879-1963) Chlupsových. Vedli mě k pravdě, pracovitosti, přirozené zdvořilosti k ostatním lidem, k lásce k přírodě a k naší vlasti, v úctě k jiným národům a k citu k lidem starým, nemocným a chudým. Zažil jsem zde Československou republiku, Protektorát a pak i dobu socialismu. Blatná pro mne je malým zrcadlem vývoje českých poměrů hmotných, sociálních, politických – stále se Blatnou přiučuji, jako ze slabikáře života a spojuji a srovnávám svoje drobná poznání s tím vším, co jsem poznal jinde ve světě. Blatná mi také voní svým rozvlněným krajem a jeho historií. Zkrátka Blatnou vnímám vědomím i citem, mozkiem i srdcem, mám ji rád.

Co považujete za nejtěžší či nejproblematičtější etapu své vědecké práce?

Nechci přehánět, ale velmi obtížné bylo vlastně vše, co jsem dělal v oblasti vývoje a výroby očkovacích látek a za co jsem nesl nejvyšší odbornou, personální i hospodářskou odpovědnost. Znamenalo to velké a dlouhodobé starosti. Šlo o složité práce,

o problematiku hlavně bezpečnosti a imunogenní účinnosti vakcín. Vývoj každé vakcíny znamenal časovou etapu zhruba pěti let. Měl jsem výtečné spolupracovníky, spolehlivé, svědomité. Bohu a jim dík! Nejsložitější byla ovšem práce na inaktivované (injekční, Salkově) vakcíně proti infekční dětské obrně, která byla v oné době ve světě biotechnologicky novou záležitostí a její vývoj u nás v republice (1956-7) byl velmi pracný.

Jakého pracovního úspěchu Vaší bohaté kariéry si vážíte nejvíce?

Nejvýznamnější úspěchy v naší práci byly dva.

Plné vymýcení (eradikace) infekční dětské obrny (poliomyelitidy) v bývalé Československé republice, jehož bylo dosaženo roku 1961 a které trvá dosud, díky systematickému, celostátnímu očkování; byli jsme tehdy první na světě, kdo eradikoval tuto obávanou nemoc a virologicky, epidemiologicky a klinicky tuto skutečnost potvrdil.

Aktivní spolupráce se Světovou zdravotnickou organizací – World Health Organization (WHO) na celosvětové eradikaci pravých neštovic (varioly) v roce 1977 (globálně potvrzené roku 1980).

Co považujete za největší úkol pro medicínu (virologii) do budoucnosti v českém i světovém měřítku?

Pokračovat ve vývoji bezpečných, imunologicky účinných, teplotně stabilních a ekonomicky dostupných antivirových vakcín a bezpečných a účinných antivirových chemoterapeutik, za koordinace těchto prací WHO.

V současnosti jsme svědky nepochopitelného trendu, kdy někteří lidé rezignují pro sebe a také pro své děti na povinné očkování. Jaký je Váš názor na příčiny tohoto jevu? Jaké jsou podle Vás možné důsledky?

Odmítat povinná očkování? To je neuvážený, lidstvu nebezpečný nesmysl! Jen stručně poznamenáno. Lidé dnes už nevědí, co ještě za mého dětství a mládí, znamenaly např. záškrt, tetanus, černý kašel, pravé neštovice, poliomyelitida, určité záněty plic, spalničky, vzteklna, kolik lidí, zvláště dětí, bylo zmrzačeno, kolik zemřelo. Tohoto nebezpečí nás zbavilo cílené, lékařsky prověřené a kontrolované očkování a díky jemu dnes určité tyto nemoci nejsou známé ani rodičům, ani některým lékařům a tak nedomyšleně brojí proti

očkovaní. Ohrožují tím nejen svoje neočkované děti, ale i celou dětskou i dospělou populaci, protože neočkovaní jednotlivci mohou být infikováni a stát se zdrojem infekce, která se může šířit a ohrozit děti, případně i dospělé lidi, dosud (nebo z vážných zdravotních důvodů) neočkované, při větších jejich počtech vést k epidemiím, atd. tedy zpět do bezbranné minulosti?

5. DIDAKTICKÁ APLIKACE

Poslední kapitola je věnována didaktické aplikaci. Jedná se o třídní projekt zaměřený na poznání blatenské historie. Pomocí pracovních listů a různorodých didaktických cvičení se žáci seznámí s významnými událostmi, památkami a osobnostmi města. Pracovní listy jsou dělány tak, aby postihly co nejvíce mezipředmětových vztahů. Práce by měla probíhat ve skupince žáků nebo ideálně ve dvojicích. Mým přáním bylo vytvořit základ moderní a aktivizační metodiky pro využití regionálních dějin, která by byla do jisté míry univerzální, např. tedy s menšími obměnami využitelná i pro jiné lokality a města. V naplnění tohoto cíle jsem kladl důraz především na současné požadavky didaktiky, které jsou obsaženy především v současných kutikulárních dokumentech.

První den je zaměřený na blatenskou historii a blatenský zámek. Blatenská historie je žákům poddána prostřednictvím poselstva Jiřího z Poděbrad, které začínalo svoji cestu právě na místním zámku. Žáci musí první den pracovat s literaturou či internetem. Celý den je zakončený procházkou do blatenského zámku, kde čeká žáky několik dalších úkolů přímo v terénu.

Druhý den je zaměřený pouze na blatenský kostel. Pracovní listy jsou dělány pro práci přímo v budově. Žáci si osvojí informace o výzdobě, architektuře a historii kostela. Rozpoznají jednotlivé prvky katolického kostela a zjistí, k čemu slouží varhany a další předměty.

Třetí a zároveň poslední den je věnovaný ostatním památkám v okolí náměstí. Žáci opět v terénu pracují s místními památkami. Seznámí se s místními sochami, morovým sloupem, blatenskou věží a nakonec i s významnými osobnostmi města.

Na konci každého dne si žáci společně s vyučujícím zkontrolují správné odpovědi a případné chyby si opraví. Žákům zůstanou pracovní listy, které mohou v budoucnosti kdykoliv používat. Citace k jednotlivým obrázkům jsem zařadil pro přehlednost vždy na poslední stránku daného projektového dne.

Délka trvání: 3 dny

Věk: 13 - 15 let

Průřezová témata:

- Mediální výchova

Mezipředmětové vztahy:

- Zeměpis
- Dějepis
- Český jazyk
- Výtvarná výchova
- Hudební výchova
- Občanská výchova
- Matematika
- Fyzika
- Přírodopis
- Chemie
- Informatika

Dovednosti:

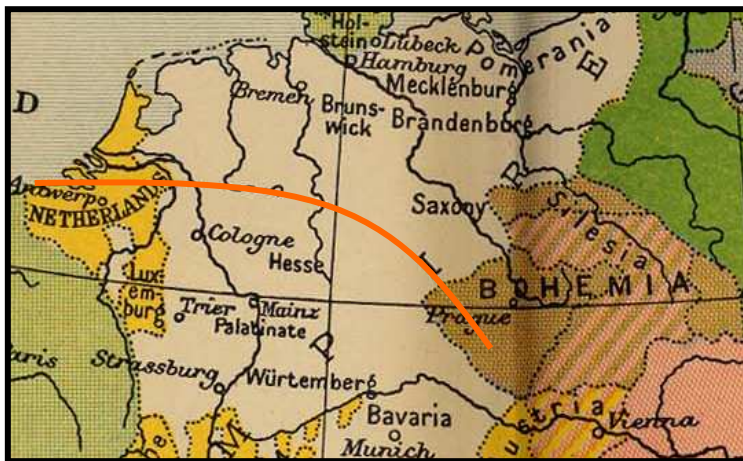
- kompetence k učení - žáci vyhledávají a třídí informace
- kompetence k řešení problémů – žáci řeší jednotlivé úkoly
- kompetence komunikativní – žáci pracují ve dvojici či ve skupině
- kompetence sociální a personální – žáci uplatňují při práci ve skupině
- kompetence občanské – žáci poznávají regionální historii

5.1. Blatenská historie a blatenský zámek

Bylo deštivé podzimní ráno 25. listopadu 1465 a z nádvoří blatenského hradu vyjelo poselstvo českého krále Jiřího z Poděbrad, čítající čtyřicet lidí. Český panovník se ho rozhodl vyslat do celé západní Evropy z několika důvodů. Prvním důvodem bylo reprezentovat země Koruny české jako kulturní zemi a jeho krále jako mocného vládce. Druhým důvodem bylo poznání nových zemí a jejich zvyků. Zkuste najít pomocí internetových zdrojů třetí důvod vyslání mírového poselstva:

.....

První etapa mírového poselstva vedla přes Německo k Rýnu, přes Mechelen až do Bruselu.

Obrázek č. 27 Mapa č. 1

1) Brusel je v současné době hlavní město:

.....

2) Lidé v Bruselu byli velice přátelští a uspořádali pro své hosty velkou hostinu na přivítanou. Bylo zde spousty jídla a pití. Najděte pomocí internetu, co se mohlo na středověké hostině podávat za potraviny a k pití.

.....

.....

.....

3) Po vydatné hostině přišlo na řadu vyprávění. Bruselské obyvatele zajímalo, z jaké země pochází české poselstvo a jaké královské rody se u nás vystřídaly. Doplňte následující cvičení tak, aby čeští poslové věděli, co mají svým hostitelům vyprávět.

Panovník Velké Moravy: první:
poslední:

Prvním královským rodem v Čechách byli

Tento první královský rod vládl v letech: -

Panovník tohoto českého rodu: první:

poslední:

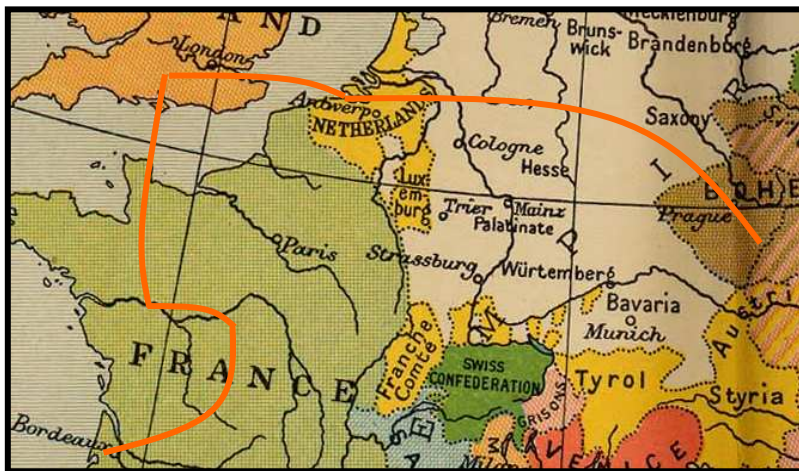
Druhým královským rodem v Čechách byli:

Tento druhý královský rod vládl v letech: -

Panovník tohoto rodu na českém trůnu: první:

poslední.....

Bruselští obyvatelé žasli nad úžasnou historií české země a všechno si podrobně zapisovali do svých kronik. Po několika dnech se česká výprava rozloučila se svými hostiteli a vydala se na další strastiplnou cestu. Druhá etapa výpravy vedla do Anglie a přes kanál La Manche do Francie, konkrétně přes města Tours a Bordeaux.

Obrázek č. 28 Mapa č. 2

1) Hlavní město Anglie je v současné době:

.....

2) Čeští poslové nepřijeli do Anglie ve správný okamžik. Zemi bohužel sužovala občanská válka, která se rozhořela mezi domácími šlechtickými rody. Napište, jak se nazývala občanská válka v Anglii, která probíhala v letech 1455-1485.

Občanská válka v Anglii (1455-1485) -

3) I přes válečné útrapy přivítali Angličané české poselstvo s velkým nadšením. Při společných hostinách se Angličané rádi vytahovali, jakou má jejich země bohatou historii, sahající až do pravěku. Češi své hostitele velmi rychle vyvedli z míry, když začali vyprávět pravěkou historii jejich rodného kraje. Neznali sice pravěké dějiny celé České země, ale pravěk Blatenska znali velice dobře. Doplňte následující cvičení za pomoci internetu a zjistíte zajímavé informace o blatenském pravěku, které vyprávěli Češi v Anglii.

A) Blatensko bylo poprvé osídleno už v období 130000 – 5000 let př. n. l. Uprostřed hlubokých lesů zde žili rodiny lovců a rybářů, po kterých se našlo pár pazourkovitých nástrojů. Jak se nazývá výše uvedené období (13000-5000 let př. n. l)?

- a) starší a střední doba kamenná
- b) mladší a raná doba kamenná
- c) doba bronzová
- d) doba železná

B) Vrchol pravěkého osídlení Blatenska přichází v období 700-600 př. n. l. Přichází k nám tzv. halštatská mohylová kultura. Zjistěte, co to znamená slovo mohyla.

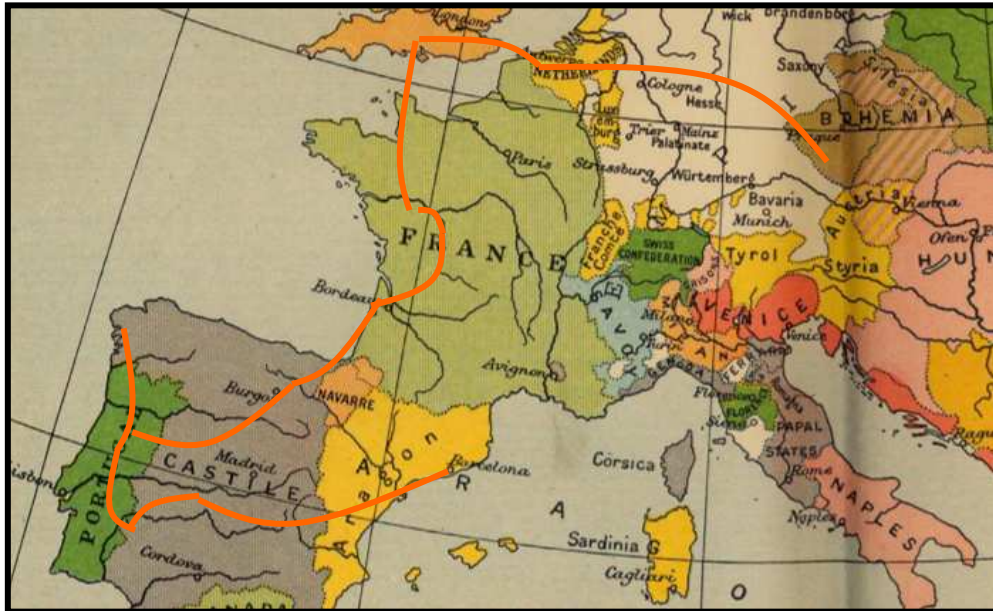
Mohyla:

C) Roku 200 př. n. l. přicházejí na Blatensko první Keltové. Byl to úspěšný lid, který přišel k blatenské řece Tuto řeku si vybrali, protože zde rýžovali, což je dodnes vidět na tzv. **sejpech**. Doplňte vynechaná slova.

Obrázek č. 29 Rýžování zlata
Obrázek č. 30 Sejpy

Angličané byli zaskočeni vyprávěním o blatenském pravěku a uznali, že nejen oni mají bohatou pravěkou historií. Po několika týdnech vyjednávání se vydalo české poselstvo dále do západní Evropy. Třetí etapa směřovala až na Pyrenejský poloostrov, na kterém dnes leží dva státy a to sice

Obrázek č. 31 Mapa č. 3

1) Jaká jsou hlavní města států, která jste doplnili do výše uvedeného textu?

.....

2) Na Pyrenejském poloostrově navštívilo české poselstvo také vesnici Finisterre, kde se nacházel tehdejší „konec světa“. Vyznačte na mapě, kde vesnice leží a napište proč byl „konec světa“ právě zde.

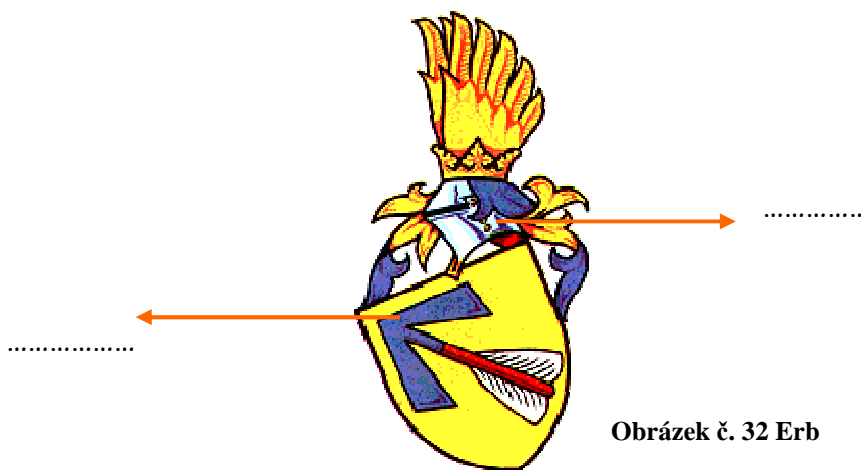
.....

3) Obyvatelé Pyrenejského poloostrova si pozorně prohlíželi všechny členy českého královského poselstva a zvědavě se vyptávali, proč podnikli tak dlouhou cestu. Poslové českého krále Jiřího z Poděbrad vysvětlili cíl jejich cesty a následně byli vybídnuti, aby vyprávěli něco o své rodné zemi. Slova se ujal Václav Šašek z Bírky, který zapisoval všechny události do knihy s názvem Z Čech až na konec světa. Pomozte mu sestavit základní informace o blatenském středověku.

A) *Byl jsem prvním majitelem blatenského panství. Důkazem je listina z roku 1235, kde jsem podepsán jako svědek českého krále Václava I. Jednookého. Najděte na internetu, jak se jmenuje první doložený majitel Blatné.*

.....

B) *Blatná přešla roku 1299 pomalu do vlastnictví prvního šlechtického rodu, který se nazýval Jednalo se mocný rod, který vlastnil rozsáhlá panství na Strakonicku, Horažďovicku a Sušicku. Rod patřil mezi věrné poddané přemyslovských i lucemburských králů. Na obrázku vidíte jejich erb. Doplňte chybějící slovo v textu a popište šlechtický erb.*

C) *Za vlády tohoto prvního šlechtického rodu vedla přes Blatnou frekventovaná obchodní stezka z Písku na Plzeň, kterou chránil kamenný a dobře opevněný hrad. Díky bohatství, které přinášela již zmíněná obchodní stezka brzy vyrostla pod hradem osada Blatná s románsko-gotickým kostelem. Zjistěte, proč naše město dostalo právě takový název.*

.....

D) *První blatenský šlechtický rod vymřel r. 1403 po meči. Napište, co to znamená.*

.....

Obyvatelé Pyrenejského poloostrova byli ohromeni vyprávěním a nemohli uvěřit tomu, že v takové dálce žije tak překrásná země s tak krásnou historií. Uplynulo mnoho týdnů a výprava musela opustit nádherné končiny plné moře a slunce. Čas ubíhal neúprosně a české poselstvo čekala ještě dlouhá cesta. Čtvrtá etapa cesty vedla opět do Francie, ale tentokrát do jižní části.

Obrázek č. 33 Mapa č. 4

1) Hlavní město Francie je v současné době:

.....

2) Francouzský lid přivítal české poselstvo s velkým nadšením a ovacemi. Češi zde obdivovali velké a krásné stavby gotického slohu, jehož kolébkou byla právě Francie. Na počest českého krále Jiřího z Poděbrad a jeho poslu byly zorganizovány velké oslavy, na kterých nechyběly mohutné hostiny, ochutnávka pravých francouzských vín a také velmi oblíbený rytířský turnaj. Zjistěte na internetu, jak mohl takový turnaj vypadat a v čem se tam soutěžilo.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3) Jednání českých velvyslanců s francouzskými představiteli trvalo několik týdnů. Při volném času či o přestávkách během jednání se francouzská šlechta vyptávala české výpravy na jejich domov. Nezajímala je minulost, jako předchozí zahraniční státníky, ale zajímala je přítomnost. Vyptávali se, jaký je český král a jak se nazývá šlechtický rod v jejich rodném kraji. Tentokrát mluvil vůdce celého poselstva Jaroslav Lev z Rožmitálu. Vyluštěte správně následující úkoly a zjistíte zajímavé informace o pánech z Rožmitálu, kteří vlastnili ve vrcholném středověku Blatnou.

A) *Po vymření Bavorů ze Strakonice zdědil Blatnou nový šlechtický rod, páni z Rožmitálu. Jednalo se o starý šlechtický rod, který dosáhl největšího rozmachu v době Jiřího z Poděbrad a Jagellonců. Zjistěte, jak se jmenoval první pán z Rožmitálu, který vlastnil Blatnou a do jaké doby tento rod na Blatné vládl.*

První pán z Rožmitálu:

Páni z Rožmitálu na Blatné vládli v letech: 1403-.....

B) *V čele výpravy stanul Jaroslav Lev z Rožmitálu, majitel blatenského panství a švagr Jiřího z Poděbrad. Napište, proč byl Jaroslav Lev v příbuzenském stavu s českým králem.*

.....

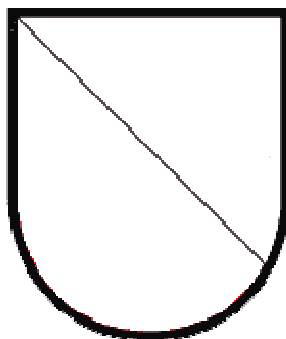
C) *Jaroslavova.....Johanka z Rožmitálu měla Blatnou moc ráda. Ještě v 70. letech 20. století existoval v blatenském zámku dub, pod kterým ráda sedávala. Měřil 30 metrů a byl 800 let starý. Nakonec byl zničen bleskem a zcela se postupně rozpadl.*

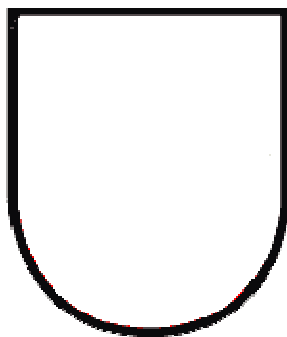
Obrázek č. 34 Dub Johanky

D) *Po smrti Jaroslava Lva se dostal k moci Zdeněk Lev z Rožmitálu, který stihl za svůj život úžasnou kariéru. Stal se nejvyšším purkrabím českého království. To znamenalo, že v případě nepřítomnosti panovníka v zemi mohl vládnout za něj. Právě Zdeněk Lev má velkou zásluhu na tom, že se Blatná hospodářsky rozvíjela a on sám začal s rozsáhlou přestavbou. Postupně vybudoval nový palác v blatenském zámku, novou zámeckou kapli, hradní věž a mnoho dalších věcí. Byl to právě on, kdo získal pro Blatnou královský znak.*

Vaším úkolem bude nyní do prázdného obrázku zakreslit, jak vypadá blatenský městský znak.

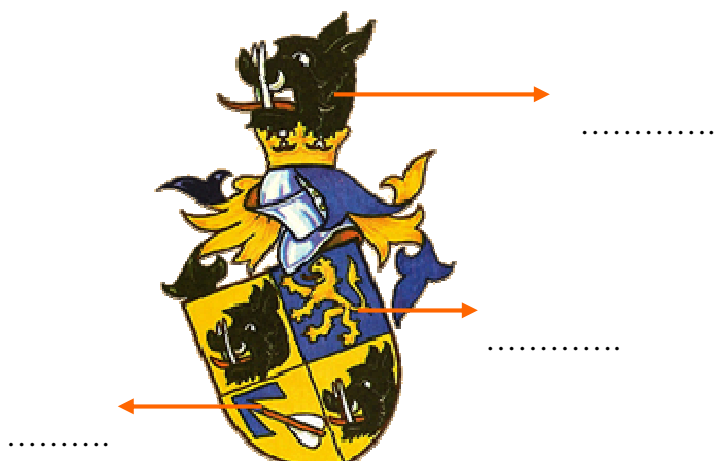

E) *Správně jsi zakreslil náš městský znak. Bohužel se stala jedna tragická událost. Všechny papíry s návrhem erbu shořely při velikém požáru místní knihovny. Bohužel nikdo už si nepamatuje, co na předchozím erbu bylo vyobrazeno. Vy, jako hlavní blatenský písaři, jste byli pověřeni vyrobit nový městský znak, který bude nejlépe vystihovat naše město. Zdeněk Lev a celé město spoléhá na vaši fantazii. Směle do toho!*

Obrázek č. 35 Prázdný erb
Obrázek č. 36 Prázdný erb

F) Podívejte se pozorně na erb pánů z Rožmitálu a popište jeho jednotlivé části.

Obrázek č. 37 Erb pánů z Rožmitálu

Jednání s francouzským králem dopadlo na výbornou a výprava mohla konečně vyrazit domů. Francouzi se s českou expedicí rozloučili a na cestu jim poskytli mnoho zásob jídla i pití. Zbývala poslední etapa celé dlouhé cesty. Češi mířili přes severoitalská města do Rakouska a odtamtud konečně domů.

Obrázek č. 38 Mapa č. 5

1) Hlavní město Itálie a Rakouska v současné době je:

Itálie: **Rakousko:**

2) Výprava zdárně prošla bohatými severoitalskými státy a na hranicích s Rakouskem objevil Jaroslav Lev z Rožmitálu starou a rozbouranou chalupu. Odhodlaně vstoupil dovnitř a našel uvnitř starší paní, která ho lákala ke stolu. Jaroslav Lev ji uposlechl a dozvěděl se, že mluví s místní vědmou. Stará vědma hleděla do křišťálové koule a při tom věštila budoucnost Blatné. Pokud se chcete dozvědět, co věštkyňě předpovídala, doplňte následující cvičení.

A) Po pánech z Rožmitálu vlastnily Blatnou ještě 4 šlechtické rody. Vědma prozradila Jaroslavovi z Rožmitálu pouze některé údaje. Zjistěte pomocí internetu chybějící údaje, aby měl Jaroslav Lev kompletní informace.

Páni ze Šternberka vládli na Blatné od r. 1550 do r.

Napište jednoho člena tohoto šlechtického rodu:

Páni z vládli na Blatné od r.do r. 1691.

Napište jednoho člena tohoto šlechtického rodu:

Z jakého státu pocházel tento rod:

Šlechtický rod Serenyiů vládl na Blatné od r. 1695 do r. 1794.

Napište jednoho člena tohoto šlechtického rodu:

Z jakého státu pocházel tento rod:

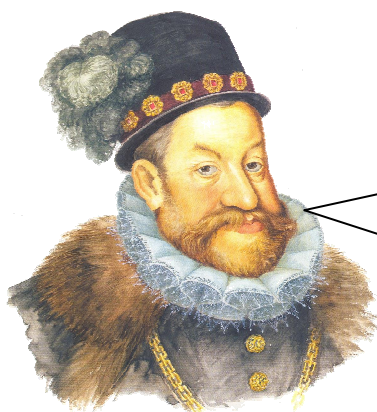
Posledním šlechtickým rodem, který drží Blatnou dodnes jsou:

.....z Ottenhausenu.

Napište jednoho člena tohoto šlechtického rodu:

Z jakého státu pocházel tento rod:

B) Pozorně si přečtěte text a doplňte pomocí internetu správné informace.

Já, král český, uherský a chorvatský, arcivévoda rakouský a císař Svaté říše římské z rodu Habsburského jménem povyšuji roku Blatnou na město. Necht' obyvatelé plně využívají všechna městská práva a necht' je vaše město plně blahobytu.

Obrázek č. 39 Habsburský panovník

C) V září roku 1832 zastihla Blatnou velmi nebezpečná epidemie nemoci, která se projevuje velkým průjmem a zvracením. Nákaza se rozšířila z Indie až do českých končin a jen v Blatné měla na svědomí 35 lidských životů. Zjistěte, o jakou nemoc se jednalo.

a) tuberkulóza

b) cholera

c) pravé neštovice

d) syfilis

D) Blatnou proslavil po celém světě zahradník Jan Böhm (1888-1959), který se po první světové válce zabýval pěstováním jedné rostliny. Tyto jeho rostliny se staly natolik oblíbené, že se množilo až milión keřů ročně. Zjistěte, o jakou rostlinu jde a doplňte následující přízvisko, které získala díky Böhmovi Blatná. Dále se pokuste najít název alespoň dvou Böhmových odrůd.

Blatná město

Jméno odrůdy: 1.....

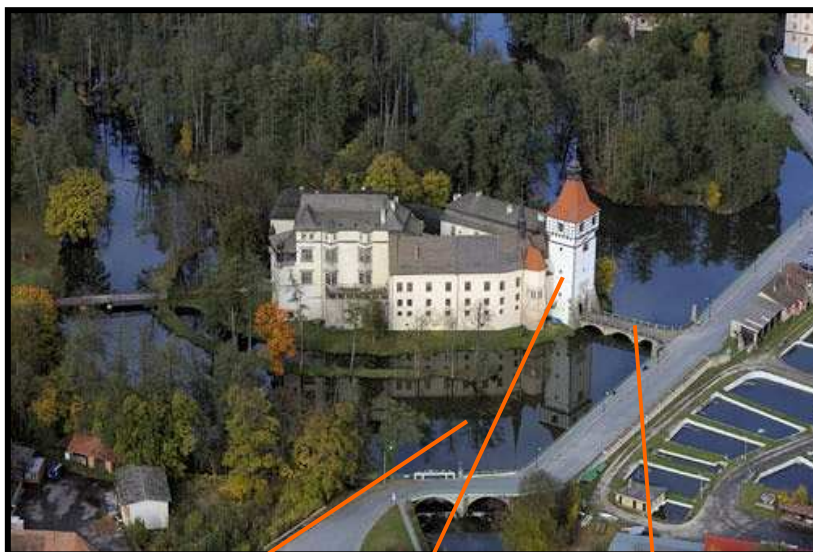
2.

Obrázek č. 40 Jan Böhm

1) Pozorně si prohlédněte obrázek a napište, které obranné prvky má náš zámek?

Obrázek č. 41 Blatenský zámek

.....

2) Přečtete si pozorně následující text a na nádvoří zámku zjistíte jméno dané osoby.

Narodil jsem se roku 1787 v Libochovicích a celý život jsem působil jako vědec. Díky mým objevům jsem se stal tak slavným po celé Evropě, že stačilo napsat na dopis moje příjmení bez adresy a dopis došel přesně na místo. Vypracoval jsem zajímavou teorii, která říká, že všechna živočišná i rostlinná těla se skládají z buněk tvořených protoplazmou. Tuto teorii převzala věda celého světa. V mládí jsem působil tři roky také na blatenském zámku.

Jmenuji se a působil jsem zde jako

3) Na nádvoří zámku ještě naleznete památku na šlechtický rod, který vlastní Blatnou. Zkuste odhadnout, o který rod se jedná a překreslete do rámečku, jakou památku máme na mysli.

4) Projděte se po zámeckém parku a doplňte následující cvičení.

V parku jste viděli následující zvířata:

.....

.....

V parku jste viděli následující stromy:

.....

.....

5) Blatenský park působí nesymetricky, nepravidelně a nemá přímé linie. Architekt, který náš park navrhoval se úmyslně vyhýbal geometrickým tvarům, aby dosáhl dojmu původní krajiny. Proto park budí dojem divoké přírody. Na základě výše zmíněných znaků určete, o jaký typ zámeckého parku se jedná.

a) francouzský park b) německý park c) anglický park d) ruský park

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obrázek č. 27 Mapa č. 1:

http://www.lib.utexas.edu/maps/historical/ward_1912.html [10.3.2013]

Obrázek č. 28 Mapa č. 2:

http://www.lib.utexas.edu/maps/historical/ward_1912.html [10.3.2013]

Obrázek č. 29 Rýžování zlata:

http://en.arup.cas.cz/www_prachen/ryzovani_zlata.htm [10.3.2013]

Obrázek č. 30 Sejpy:

http://en.arup.cas.cz/www_prachen/ryzovani_zlata.htm [10.3.2013]

Obrázek č. 31 Mapa č. 3:

http://www.lib.utexas.edu/maps/historical/ward_1912.html [10.3.2013]

Obrázek č. 32 Erb:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Erb_bavorove_ze_strakonic.gif [10.3.2013]

Obrázek č. 33 Mapa č. 4:

http://www.lib.utexas.edu/maps/historical/ward_1912.html [10.3.2013]

Obrázek č. 34 Dub Johanky:

http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=ab78d510-40a1-4a15-94e2-5275045026f9 [10.3.2013]

Obrázek č. 35 Prázdný erb:

<http://www.turistiblatna.eu/image/blatnaERB.jpg> [10.3.2013]

Obrázek č. 36 Prázdný erb:

<http://www.turistiblatna.eu/image/blatnaERB.jpg> [10.3.2013]

Obrázek č. 37 Erb pánů z Rožmitálu:

<http://www.stredoceske-zamky.cz/zamekrozmital.html> [10.3.2013]

Obrázek č. 38 Mapa č. 5:

http://www.lib.utexas.edu/maps/historical/ward_1912.html [10.3.2013]

Obrázek č. 39 Habsburský panovník:

<http://dinosauri-bakov.blog.cz/galerie/panovnici-ceskych-zemi/obrazek/40758886>
[10.3.2013]

Obrázek č. 40 Jan Böhm:

<http://www.obchodsruzemi.cz/cz/slechtitele/jan-bohm.php> [10.3.2013]

Obrázek č. 41 Blatenský zámek:

<http://itras.cz/zamek-blatna/galerie/13430/>
Foto: Jaroslav Vogeltanz [10.3.2013]

5.2. Kostel nanebevzetí Panny Marie

- 1) Vítejte u kostela Nanebevzetí Panny Marie, který patří mezi nejhezčí blatenské památky. Celý dnešní den se budeme věnovat tomuto architektonickému skvostu a dozvíme se zajímavé informace. Dobře poslouchejte krátký výklad, správně doplňte vynechané věci do textu a odpovězte na uvedené otázky.

*Děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie vznikl roku Původně se jednalo o románsko-.....stavbu. Úplně původní stavba byla založena, který tehdy vlastnil blatenské panství. Stavbu měl na starosti mistr **Staněk** a jeho synové **Jan a Kříž**. Rozměry této budovy jsou impozantní, délkametrů a výškametrů. Při vstupu do chrámu můžeme vidět zdobené dveře, které se nám dochovaly z roku Kostel má vysokých oken rozdělených dvěma nebo třemi pruty. Všechny kamenické práce byly provedeny z místní, která byla na **Blatensku** vždy velice kvalitní. Samotné vybavení kostela je pozdně a pochází z poloviny století.*

- a) V jakém století byl založen blatenský kostel?
- b) Stopy jakých stavebních slohů můžeme najít v blatenském kostele?
- c) Kde se v Blatné dodnes těží žula?

Zkuste odhadnout, jaké předměty můžeme najít v křesťanském kostele.

- 2) Při příchodu do kostela zkontroluj, zda vaše uvedené předměty můžeme najít i v blatenském kostele. Pokud ano, zapiš, které to jsou.
- 3) Při vstupu do kostela nám průvan rozházel písmenka, které nám uváděly hlavní znaky stavebního slohu gotiky. Zkus je správně poskládat a odhalit tak tajemství gotické architektury.

ÝLMONE BOUKLO -

OREBÁVŽ LKBNAE -

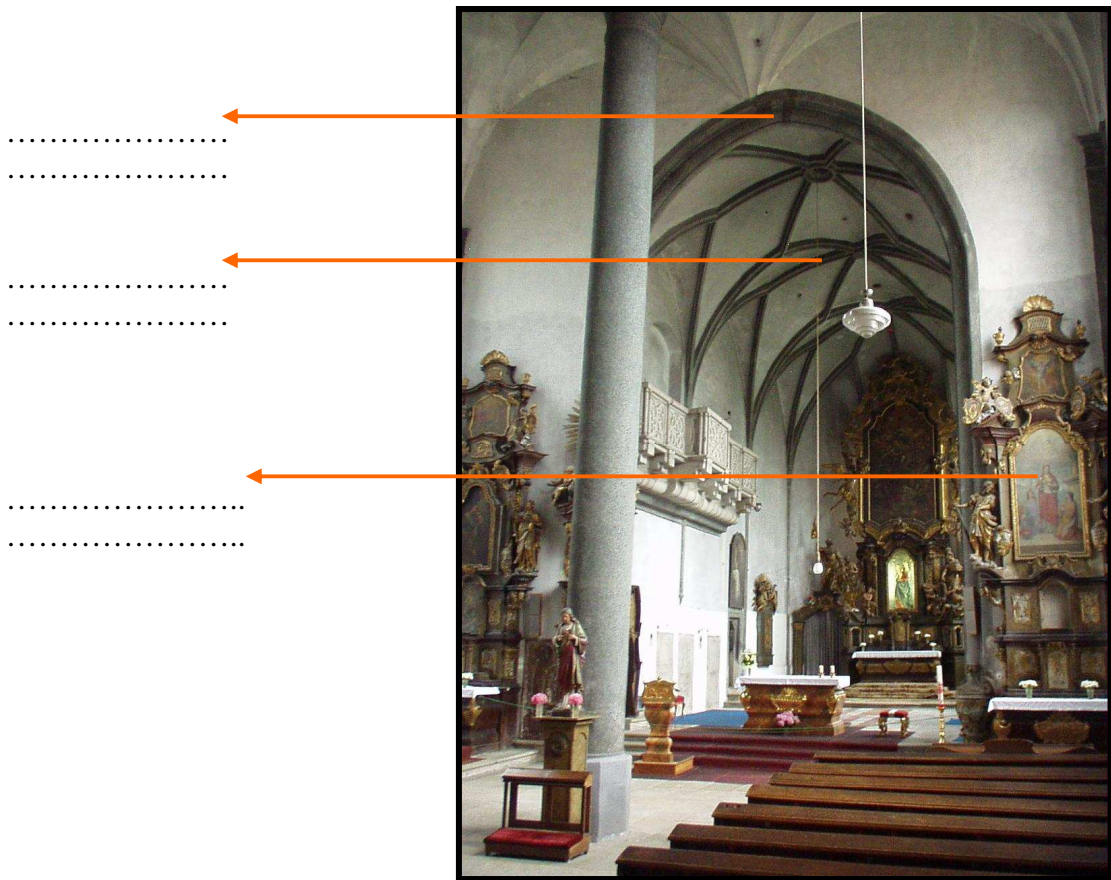
VTIÁREŽ -

ČCLHIER -

ÁYFLI -

4) Tak teď jste si zopakovali základní znaky gotiky. Zkuste se porozhlédnou po kostele a zapište do obrázků znaky gotiky v našem kostele.

Obrázek č. 42 Interiér kostela I.

Obrázek č. 43 Exteriér kostela I.

5) Jedním ze základních znaků gotiky je žebrová klenba. Protože gotický sloh byl velmi promyšlený, existuje několik druhů žebrové klenby. V našem kostele můžeme najít dva druhy gotické klenby. Dokázali byste správně odhadnout, o který typ se jedná?

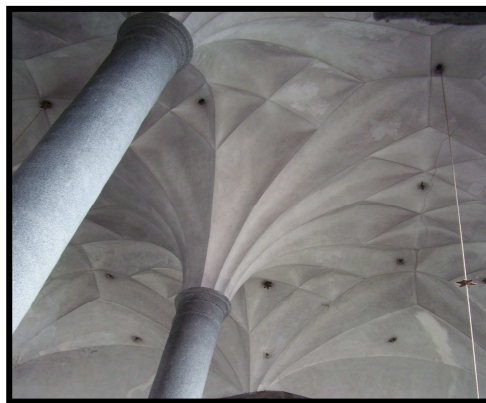

Obrázek č. 44 Klenba I.

- a) *sklípková klenba*
- b) *síťová klenba*
- c) *palmová klenba*
- d) *vějířová klenba*

- a) *sklípková klenba*
- b) *síťová klenba*
- c) *palmová klenba*
- d) *vějířová klenba*

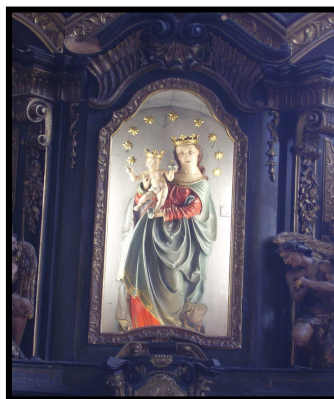
Obrázek č. 45 Klenba II.

6) Oblíbeným námětem gotiky bylo zobrazení důležitých událostí v životě Ježíše Krista. Pozorně si prohlédněte následující obrázky a zaškrtněte ty, které můžete najít v blatenském kostele.

Obrázek č. 46 Madona I.

Obrázek č. 47 Madona II.

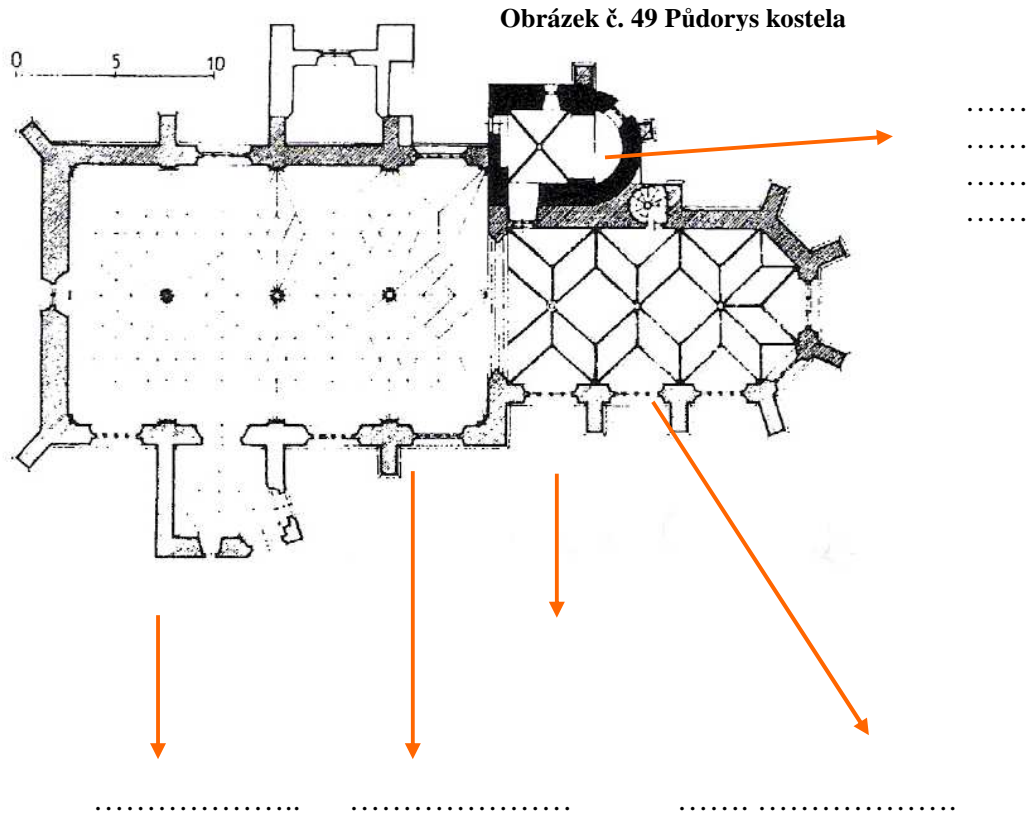
Obrázek č. 48 Madona III.

Určitě jste správné výtvarné objekty zaškrtili. Teď už stačí pouze napsat, o jakou důležitou událost v životě Ježíše Krista se jednalo

Tomuto zobrazení se říká obecně: **M _ D _ N _**

7) Představte si, že kostelu sundáte střechu a díváte se na něj z nebe. Tomuto pohledu se říká půdorys. Dokázali byste popsat jeho jednotlivé části?

8) Kostel se v minulosti (i v současné době) používal pro nejrůznější významné události. Napiš, proč lidé chodili do kostela? Proč podle tvého názoru stále do kostela chodí?

.....
.....
.....

9) Jak se nazývá člověk, který vede v kostele bohoslužby a zpovídá věřící?

Obrázek č. 50

.....

10) Projděte se po kostele a zkuste najít památku, která souvisí se šlechtickými rody, které vlastnily Blatnou. Které rody to byly? Jaké měly znaky?

.....

.....

.....

11) V kostele se nachází nejrůznější předměty. Věděli byste, jak se jim říká a k čemu slouží?

a) **Obrázek č. 51 Exteriér kostela II.**

.....

.....

.....

b) **Obrázek č. 52 Exteriér kostela III.**

.....

.....

.....

Obrázek č. 53 Exteriér kostela IV.

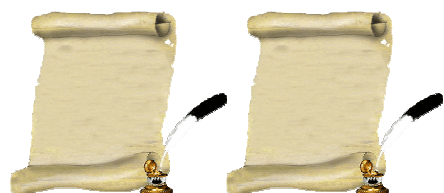
c)

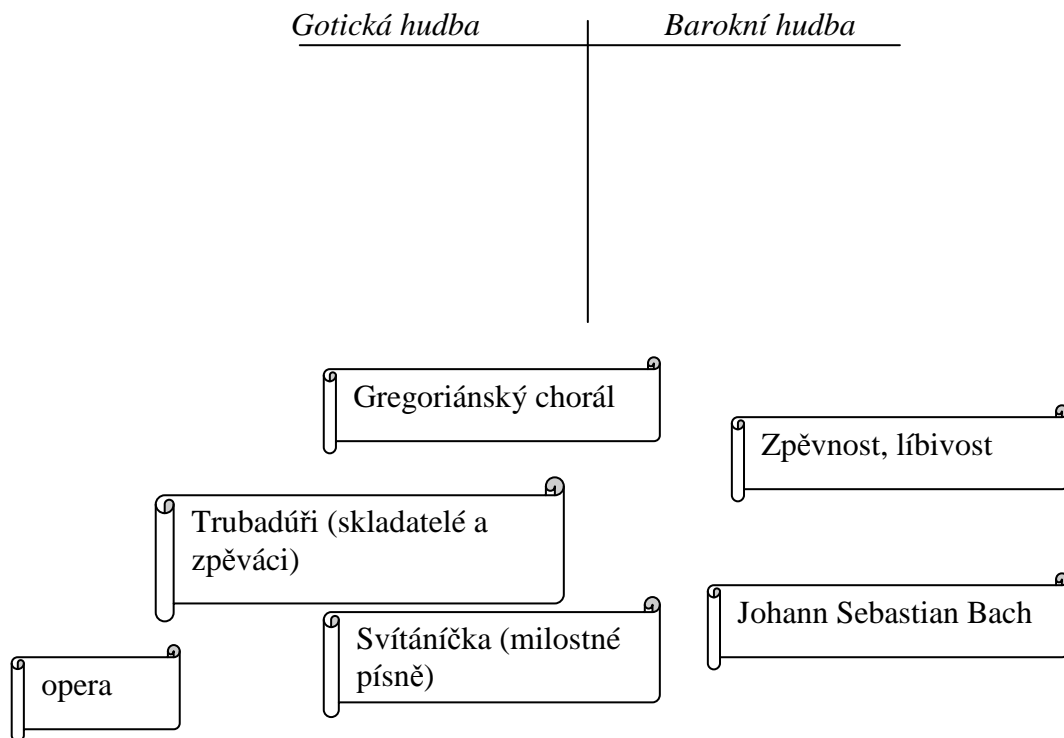
.....

.....

.....

12) Správně přiřaďte jednotlivé charakteristiky.

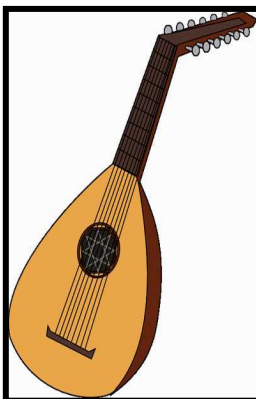

13) V kostele zazní ukázka dvou skladeb. Zkuste rozpoznat, zda se jedná o gotickou či barokní hudbu.

1. skladba:
2. skladba:.....

14) Rozpoznejte jednotlivé hudební nástroje doby gotické.

Obrázek č. 54
Hudební nástroj I.

Obrázek č. 55
Hudební nástroj II.

Obrázek č. 56
Hudební nástroj III.

15) V úvodním seznámení s blatenským kostelem jsme si říkali, že kromě gotiky zde můžeme najít ještě znaky baroka. Lidé žijící v období baroka, ukryli do zdejších zdí tajný číselný kód. Tato tajná barokní šifra nám ukáže, jaké jsou hlavní znaky barokního slohu. Vy jako historikové jste dostali za úkol tuto šifru rozluštit. S luštěním vám pomůže pomůcka abecedy.

21 2 36 27 1 31 18 36 16 28 8

41 19 1 4 8 21 9 27 2 20 39

20 21 23 13 23 23 41 6 23 3

29 23 14 39 36 25 23 13 39 3 33

30 8 27 23 29 36 15 31

A teď to zkus obráceně. Už jsi se naučil tajné kódování a můžeš zkusit sám něco zašifrovat.

*Zapiš do kódu – **kopule** -*

*Jméno autora soch v blatenském kostele - **Ferdinand Ublacker***

A	F	N	T	Z
Á	G	Ň	Ť	Ž
B	H	O	U	
C	CH	Ó	Ú	
Č	I	P	Ů	
D	Í	Q	V	
Ď	J	R	W	
E	K	Ř	X	
É	L	S	Y	
Ě	M	Š	Ý	

16) Projděte se po kostele a vyberte si jeden z oltářů. Ten přibližně překreslete a popište ho, jaké má znaky a z jaké doby pochází.

17) Při fotografování se vám bohužel zkazila fotka. Pokuste se dokreslit kostel přesně tak, jak vypadá ve skutečnosti.

Obrázek č. 57 Kostel

18) V sousedství blatenského kostela se nachází další důležitá budova, která souvisí právě s kostelem. Dokázali byste říci, o jakou budovu se jedná a k čemu sloužila?

Obrázek č. 58 Sousedí budova kostela

.....
.....

19) Poblíž kostela se nachází barokní socha sv.Prokopa, kterou vytvořil roku 1736 písecký řezbář Jan Chládek. Pozorně si sochu prohlédněte, zapište jakou situaci zobrazuje a jaké křesťanské znaky se zde objevují.

Obrázek č. 59 Sv. Prokop

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zobrazení sv. Prokopa se pravděpodobně stalo inspirační předlohou pro:

- a) čarodějnické procesy b) hlavní postavy mikulášských nadílek c) barokní pohádky

20) V dávných dobách se u kostela nacházel také hřbitov. Ten byl zrušen v rámci reforem Josefa II. roku 1787 a přestěhoval se na jiné místo. Věděli byste, kolik má naše město hřbitovů a kde se nacházejí?

Obrázek č. 60 Pergamen

.....

.....

.....

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obrázek č. 42 Interiér kostela I.:

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Nanebevzet
%C3%AD_Panny_Marie_\(Blatn%C3%A1\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Nanebevzet%C3%AD_Panny_Marie_(Blatn%C3%A1)) [9.3.2013]

Obrázek č. 43 Exteriér kostela I.:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 44 Klenba I.:

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Nanebevzet
%C3%AD_Panny_Marie_\(Blatn%C3%A1\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Nanebevzet%C3%AD_Panny_Marie_(Blatn%C3%A1)) [9.3.2013]

Obrázek č. 45 Klenba II.:

[http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=c17ee9a8-d486-45ef-9759-
7b5994e95a2c](http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=c17ee9a8-d486-45ef-9759-7b5994e95a2c) [9.3.2013]

Obrázek č. 46 Madona I.:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 47 Madona II.:

[http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=c17ee9a8-d486-45ef-9759-
7b5994e95a2c](http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=c17ee9a8-d486-45ef-9759-7b5994e95a2c) [9.3.2013]

Obrázek č. 48 Madona III.:

<http://www.hrady.cz/index.php?OID=3850&PARAM=2> [9.3.2013]

Obrázek č. 49 Půdorys kostela:

Jan MICHÁLEK, *Archeologický dozor při obnově fary (ČP.1) v Blatné v roce 1996*. In. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001, str. 62, obr.2. [9.3.2013]

Obrázek č. 50 Farář:

[http://ptakovinyzlatarybka.blog.cz/galerie/maskarni-kostymy/kostymy-pro-
dospELE/obrazek/73058527](http://ptakovinyzlatarybka.blog.cz/galerie/maskarni-kostymy/kostymy-pro-dospELE/obrazek/73058527) [9.3.2013]

Obrázek č. 51 Exteriér kostela II.:

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Nanebevzet
%C3%AD_Panny_Marie_\(Blatn%C3%A1\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Nanebevzet%C3%AD_Panny_Marie_(Blatn%C3%A1)) [9.3.2013]

Obrázek č. 52 Exteriér kostela III.:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Zpov%C4%9Bdnice_Petrov.jpg

Obrázek č. 53 Exteriér kostela IV.:

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Nanebevzet
%C3%AD_Panny_Marie_\(Blatn%C3%A1\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Nanebevzet%C3%AD_Panny_Marie_(Blatn%C3%A1)) [9.3.2013]

Obrázek č. 54 Hudební nástroj I.:

<http://obrazky.superia.cz/hudba/loutna.php> [9.3.2013]

Obrázek č. 55 Hudební nástroj II.:

<http://www.duronux.kx.cz/program.php> [9.3.2013]

Obrázek č. 56 Hudební nástroj III.:

<http://www.houslovyklic.estranky.cz/clanky/historie/> [9.3.2013]

Obrázek č. 57 Kostel:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 58 Sousední budova kostela:

<http://www.blatna.info/mesto-blatna.php> [9.3.2013]

Obrázek č. 59 Sv. Prokop:

<http://www.mesto-blatna.cz/informacni-centrum/historie-a-soucasnost-mesta/sochy-a-pametni-desky/sochy/> [9.3.2013]

Obrázek č. 60 Pergamen:

<http://nadenky.blog.cz/rubrika/pergamen> [9.3.2013]

5.3 Blatenské náměstí, památky

1) Vítejte v Základní škole J. A. Komenského, která se stala po dobu devíti let vaší hlavní budovou v cestě za vzděláním. Dnešní den začneme právě v této budově a následně se přesuneme k blatenské věži. Ještě než tak učiníme, správně doplňte vynechaná cvičení, odpovězte na uvedené otázky a dozvíte se spousty zajímavých věcí o vaší škole.

A) Budova vaší školy byla postavena na počátku 20. století v novorenesančním slohu. Škola byla postavena v rekordním čase a rázem se stala největší a nejkrásnější budovou ve městě. Byla tak velká, že neměla v celých jižních Čechách obdoby. Vyjděte ven před budovu, pozorně si ji prohlédněte ze všech stran a zjistěte, v jakých letech se škola stavěla.

Škola se stavěla v letech: -

Stavba trvala : roky.

B) Plány na stavbu vypracoval pražský architekt a blatenský rodák. Znovu si prohlédněte budovu a zjistěte jeho jméno.

Jméno architekta:

C) Škola byla pojmenována po našem nejvýznamnějším pedagogovi, který žil na přelomu 16. a 17. století. Napište jeho jméno.

Jméno pedagoga:

D) Vraťte se ještě do budovy, projděte se po chodbách školy a najděte pamětní desku slavného blatenského rodáka. Napište jeho jméno, datum jeho života a čím se proslavil.

Jméno:

Žil v letech: -

Jeho kariéra:

.....
.....
.....

2) Zkuste poskládat jednotlivá písmena z minulého dne a zjistíte jméno člověka, který je zobrazen na této soše. Je to

Vzpomeň si na minulý den, kdy jsi luštil z tajného číselného kódu znaky určitého stavebního slohu. Napiš o jaký stavební sloh se jedná a popiš jeho znaky. Tyto znaky můžeš aplikovat i na zdejší sochu.

Název slohu:

Znaky slohu:

.....

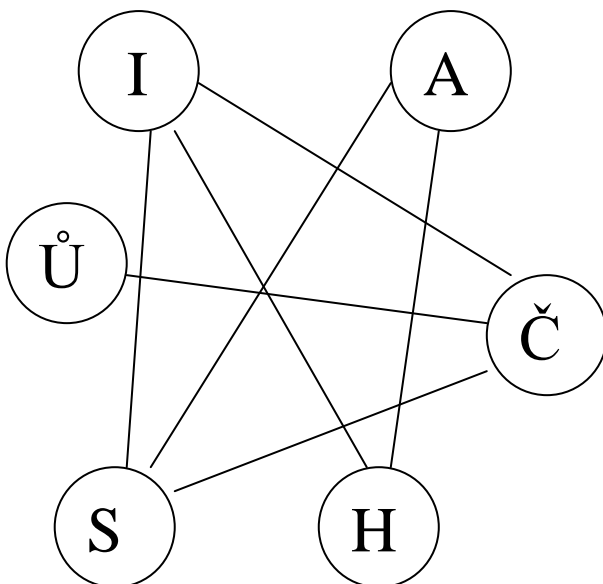
Znaky sochy:

.....

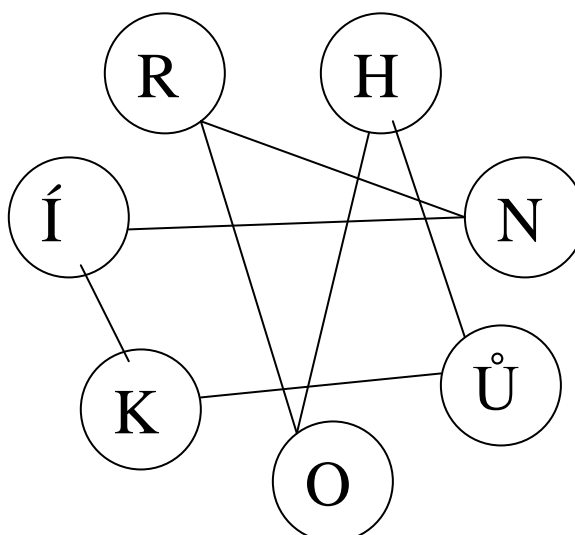

Obrázek č. 61 Socha svatého

Postava této sochy je patronem :

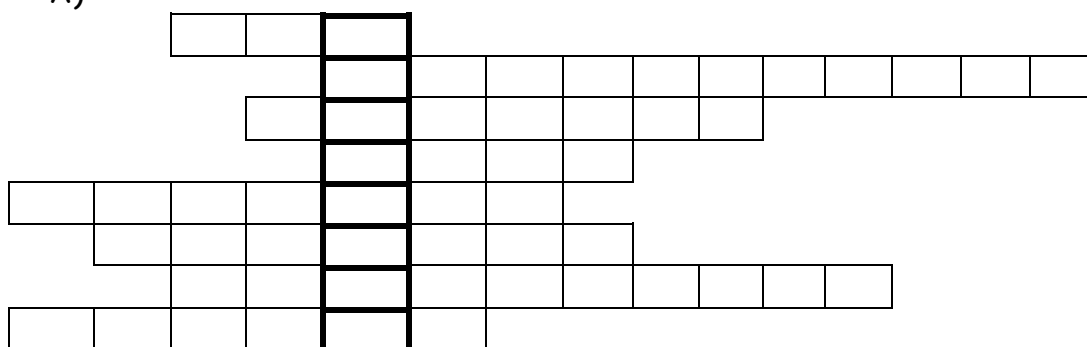

.....

3) Stojíte před nejvyšší budovou ve městě, která se nazývá **blatenská zvonice**. Vysoká zděná stavba byla postavena roku 1722 a navrhl ji stavitel **Jakub** Původně byla zakončena báňovitou střechou, ale po velkém požáru, byla přestavěna v **novogotickém slohu**. Vyluštěte křížovku a dozvíte se příjmení slavného stavitele.

A)

Zvíře, které si člověk v pravěku ochočil kvůli ochraně majetku a k boji.

První královský rod na českém území, který vládnul do roku 1306.

Hlavní město Litvy.

Vzácný plyn (Ne), který se používá k výrobě svítících nápisů.

Těleso obíhající kolem Slunce.

Devátý slovní druh.

Řecký matematik, který vymyslel vzorec: $c^2 = a^2 + b^2$.

Droga, která se získává z jihoamerické rostliny koky.

B) V roce 1834 postihl Blatnou obrovský požár. Jednalo se o největší neštěstí v dějinách našeho města. Oheň vypukl v domě místního občana a bleskovou rychlostí se rozšířil do celého města. Během několika hodin téměř celé městečko lehlo popelem. Shořela **radnice, děkanství, škola, špitál, kostelní věž** a všechny **kostelní zvony** byly velkým žárem roztaveny. Dokázali byste odhadnout, kolik mohlo shořet domů?

a) 50

b) 80

c) 118

C) Po rozsáhlém požáru bylo postupně město obnoveno a kostelní zvony vyměněny. Bohužel zde nevydržely věčně a kvůli světovým válkám byly opět zničeny. Nových zvonů se Blatná dočkala až 24. ledna 1970. Jednalo se o 4 kusy různé váhy. Pokuste se rozluštit, jak se jednotlivé zvony jmenují a proveďte správný převod jednotek hmotnosti.

1. zvon: _ _ . _ _ _ _ _

0,915 t = kg

Nápověda: Manžel Panny Marie, která porodila Ježíše Krista. Jeho svátek se slaví 19. března.

2. zvon: _ _ _ _ _

1 743 000 g = kg

Nápověda: Čí matka je Panna Marie?

3. zvon: _ _ . _ _ _ _ _

632 000 000 mg = kg

Nápověda: Jedno z nejčastějších českých jmen a zároveň největší český světec, patron české země.

4. zvon: _ _ _ _ _

3,62 q = kg

Í
K
L
K
E
J

D) Blatenská věž je nejvyšší budova ve městě a stává se tak hlavní dominantou města. Vaším dalším úkolem bude naší krásnou věž změřit a zjistit tak její skutečnou výšku. K měření využijete svoje znalosti z fyziky, které jste se naučili ve škole. Budovu lze totiž změřit i tak, že z jejího vrcholu pustíte libovolné těleso a změříte čas do dopadu. Nebojte se, nebudete muset lézt nahoru na věž, všechny potřebné údaje najdete níže. Dosad'te do vzorečku a zjistěte tak skutečnou výšku blatenské věže.

Rychlostv
 Čast = 2,14 s
 Zrychlení g = 10 m/s²
 Dráha s (m)

Zrychlení obecný vzorec:

$$g = \frac{v}{t} = \frac{s}{t^2}$$

výpočet výšky věže:

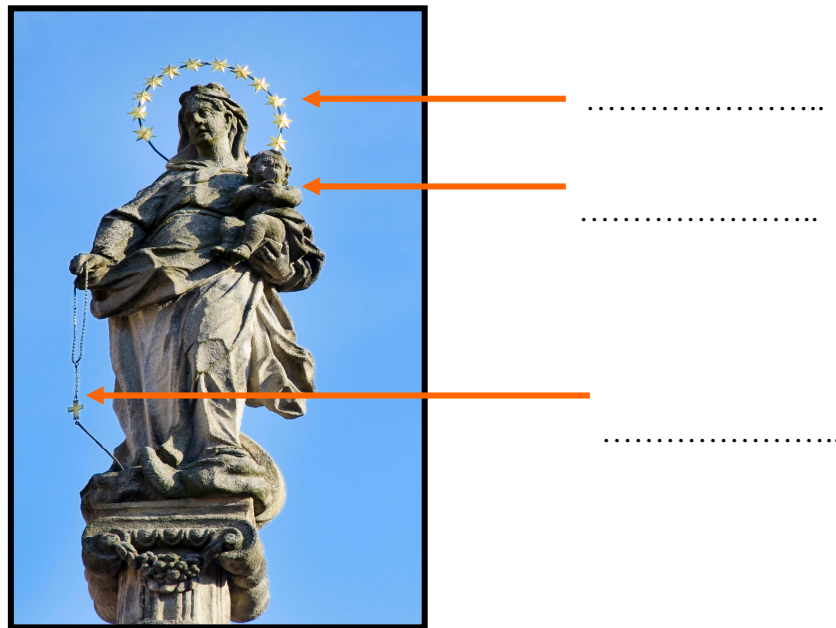
$$s = g \cdot t^2$$

$$s = \dots\dots\dots$$

$$s = \dots\dots\dots$$

4) Blatenský morový sloup byl postaven roku 1726, jako díkuvzdání Matce boží za pomoc při odvrácení morové epidemie, která postihla Blatensko v první polovině 18. století. Jak určitě víte, mor byla strašlivá nemoc, která řádila už od středověku. V této době se ještě nedala léčit a tak se lidé spoléhali na modlitby a svaté osoby. Autorem stavby je blatenský sochař Jan František Hoffmann. Sloup vznikl na popud místního majitele panství hraběte Josefa Serenyiho. Morový sloup se skládá z pěti soch a my se na všechny podíváme. Pozorně si prohlédněte celý objekt a doplňte do obrázků jednotlivé znaky svatých.

A) Nejdůležitější sochou je Panna Marie, která má nejvyšší postavení.

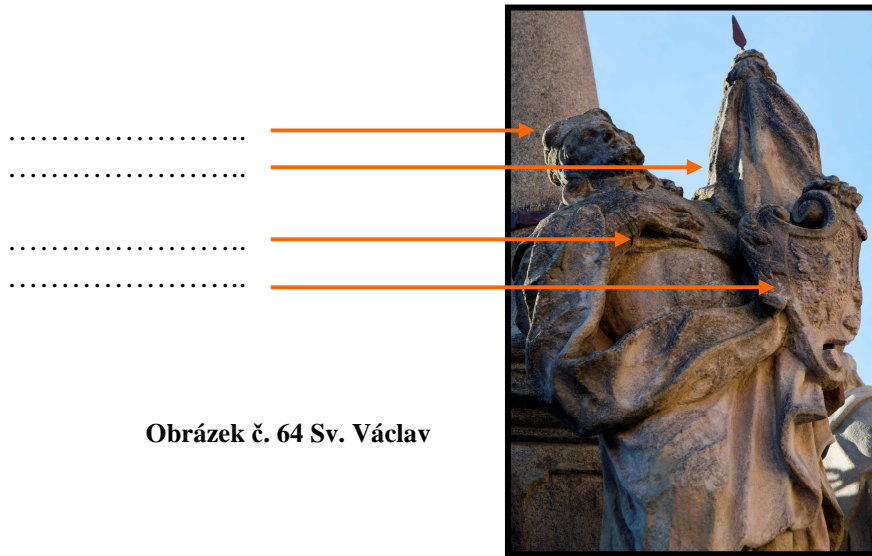
Obrázek č. 62 Panna Marie

B) Další ze světců je sv. Jan Nepomucký, patron české země.

Obrázek č. 63 Sv. Jan Nepomucký

C) Mezi další světce patří sv. Václav, hlavní zemský patron.

D) Čtvrtým světce je sv. Josef, spolupatron české země.

E) A konečně poslední světce je sv. Dominik, horlivý šířitel křesťanství.

5) Lékařství, stejně jako ostatní vědní obory, prošlo určitým vývojem. Do objevení prvních antibiotik (r.1928) umírali naši předkové na nemoci, které můžeme dnes označit jako běžné či dobře léčitelné. Zkuste napsat, na které nemoci mohli lidé v minulosti umírat.

.....

.....

.....

A) Pozorně si přečtěte následující text a správně doplňte cvičení o významné blatenské osobnosti .

Obrázek č. 67 Vilém Ignác Petters

*Dobrý den. Dovolte mi, abych se Vám představil. Jmenuji se Vilém Ignác Petters a v 19. století jsem proslavil naše město. Pracoval jsem v Praze jako lékař a učinil jsem několik významných objevů. Největší úspěch, který mě proslavil i do dnešní doby byl objev **acetonurie**. Za mé doby neexistoval internet, ale vy už ho znáte. Pokuste se zjistit za domácí úkol, co tento pojem znamená. Dále si pozorně přečtěte úryvky z mého díla a zjistíte, kterému lékařskému oboru jsem zasvětil svůj život.*

Acetonurie:

B) Jsou případy, ve kterých celý, jen částečným zmizením veškerých zevně pozorovaných úkazů – stav příjice (syfilis) tajné – přerušovaný průběh nemoci se asi následovně má. Po 25 dnech dlouhé inkubační době se vyvine na místě nakaženém pupenec, a 4 nebo 8 týdnů později, v kteréžto době znenáhla naduření veškerých přímo pod kůží se nacházejících mizních žláz nastalo, objeví se na kůži osutiny suché; skvrny a později pupence a současně neb později podobné úkazy na sliznici, by po několika nedělích opět zmizely. Později povstanou nové buď předešlým podobné neb jiné úkazy na kůži a sliznici.

- a) plicní nemoci b) pohlavní a kožní nemoci d) kloubní nemoci

C) Teď už víte, jakým nemocem se slavný blatenský lékař věnoval. Teď si přečti poslední úryvek z jeho díla. Napiš, jaké způsoby léčby výše zmíněných nemocí radí Vilém Ignác Petters lidem.

Používám však rtuti, podám-li ji zevně, jen ve způsobu šedé masti v kůži natírané, neb – a sice jen výmínečně – ve způsobu tak zvaných rtuťových parných lázní. Natírání rtuťovou mastí se na mé škole děje vždy stejnou dávkou 1/2 drachmy u dospělých a 10 gramů při dětech, aniž by se dávka znenáhla zvyšovala, a opakuje se každodenně. Kdežto u dospělých léčení takovému několik lázní teplých předchází a též následuje, koupáme děti mezi léčením každodenně z rána, natírajíce je z večera.

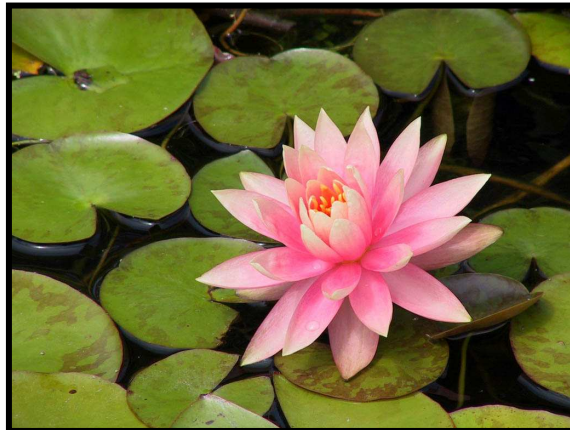
Jaké způsoby léčby výše zmíněné nemoci radí **Vilém Ignác Petters** ve svém díle???

.....

D) Vilém Ignác Petters byl také velký český vlastenec, který prosazoval používání češtiny a podílel se na založení jednoho přírodovědného spolku. Na obrázku máte nápovědu, jak se mohl spolek jmenovat. Jedná se o exotickou vodní rostlinu podobnou leknínu (vyskytuje se především v Asii).

Název spolku:

L _ _ _ _ S

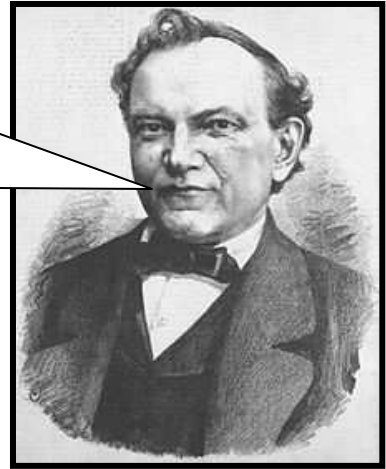

Obrázek č. 68 Exotická vodní rostlina

6) Pozorně si přečtete následující text a správně doplňte cvičení o další významné blatenské osobnosti.

Obrázek č. 69 Karel Strakatý

Dobrý den. Jmenuji se Karel Strakatý a v době svého života (1804-1868) jsem se proslavil svým krásným zpěvem. Jako člen Stavovského divadla jsem stihl odehrát 3 200 představení a ve své době jsem byl nejznámějším zpěvákem. Naše město jsem opravdu proslavil jako první zpěvák naší krásné hymny.

A) Česká hymna Kde domov můj poprvé zazněla na veřejnosti 21. prosince 1834 ve Stavovském divadle. Nejednalo se o samostatnou píseň, ale naše budoucí hymna byla součástí jedné slavné zpěvohry. Zkuste zapřemýšlet, jak se celé dílo jmenovalo.

F _ _ _ _ _ A ANEB Ž _ D _ _ H _ _ V
A Ž _ D _ _ R _ A _ _ _

B) Autor textu písně Kde domov můj měl s Blatnou něco společného. Bohužel to nebyla vůbec radostná událost. V červnu roku 1856 zde těžce nemocný přenocoval v místním hostinci, když cestoval z Vodňan do Plzně. Měsíc po této smutné události významný český dramatik v Plzni zemřel. Projděte se po náměstí a zkuste zjistit, o jaký hostinec se jedná. Na výběr máte ze tří možností. Každou z budov si pozorně prohledněte a najděte důkaz, že to je ta správná.

a) *hotel Beránek*

Obrázek č. 70 Hotel Beránek

b) *restaurace Rychta*

Obrázek č. 71 Restaurace Rychta

c) *restaurace U Bílého lva*

Obrázek č. 72 Restaurace U Bílého lva

C) Karel Strakatý v této hře hrál slepého houslistu Mareše. Dílo bylo tehdy velmi neúspěšné a sklidilo velkou kritiku. Vzpomeňte si, kdo této zpěvohře napsal slova a kdo hudbu. Autora textu písně najdeš na pamětní desce již výše zmíněné budovy.

Slova napsal:

Hudbu složil:

D) Karel Strakatý se nenechal kritikou odradit a píseň zpíval dále při různých příležitostech. Díky jeho procítěnému pěveckému projevu se nám píseň Kde domov můj zachovala a začala být u lidí natolik oblíbená, až se stala naší hymnou. Napiš do následujících řádek celý text české hymny.

1. sloka

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. sloka – pro zajímavost

Kde domov můj,
kde domov můj.
V kraji znáš-li Bohu milém,
duše útlé v těle čilém,
mysl jasnou, vznik a zdar,
a tu sílu vzdoru zmar?
To je Čechů slavné plémě,
mezi Čechy domov můj,
mezi Čechy domov můj!

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obrázek č. 61 Socha svatého:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 62 Panna Marie:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 63 Sv. Jan Nepomucký:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 64 Sv. Václav:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 65 Sv. Josef:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 66 Sv. Dominik:

Foto: Autor [10.3.2013]

Obrázek č. 67 Vilém Ignác Petters:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Vil%C3%A9m_Ign%C3%A1c_Petters [10.3.2013]

Obrázek č. 68 Exotická vodní rostlina:

<http://www.lotos-dreams.cz/pradlo/7-Pradelna-LOTOS> [10.3.2013]

Obrázek č. 69 Karel Strakatý:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Strakat%C3%BD [10.3.2013]

Obrázek č. 70 Hotel Beránek:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 71 Restaurace Rychta:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

Obrázek č. 72 Restaurace u Bílého lva:

Foto: Milan Říský [3.3.2013]

6. ZÁVĚR

Město Blatná jsem si na pozadí posledních let svého vysokoškolského studia zvykl vnímat několika pohledy. Primární je pro mne pohled rodáka, člověka, který v tomto městě strávil většinu svého dosavadního života, a stal se přirozeně zájemcem o celý blatenský region, jeho specifika, tradice a zajímavosti. Druhý pohled, který jsem si vytvářel právě v průběhu posledních let, je hledisko budoucího pedagoga - učitele dějepisu, jehož zájem o dějiny obecné a národní zákonitě musely dospět až k místní regionální historii.

Blatná pro mne, jako pro rodáka, znamená především město se zajímavou historií sahající až do pravěku. První osídlení můžeme totiž zařadit už do paleolitu. Opravdový rozmach začal v době Keltů, kteří přišli do místního úrodného kraje těžít zlato ze zdejší řeky Lomnice. Těmito událostmi začal ničím nepřerušovaný dějinný vývoj, který pokračuje až do dnešních dnů. Se zajímavou historií souvisí také místní kulturní památky, významem přesahující region Blatenska. Za zmínku stojí v první řadě vodní zámek, na kterém se vystřídalo mnoho významných šlechtických rodů. Stěžejní roli v kulturní oblasti má i zdejší románsko-gotický kostel, pocházející z konce 13. století, blatenská věž, morový sloup a několik barokních soch. Blatná pro mne dále znamená místo, kde se narodilo či působilo mnoho význačných osobností, jejichž odkaz je pro regionální a evropské dějiny velmi podstatný. Ve své práci jsem uvedl tři reprezentativní příklady, které si podle mého názoru zaslouží podrobnější rozbor. Jedná se o archeologa Josefa Siblíka, zpěváka Karla Strakatého a významného badatele a lékaře MUDr. Dimitrije Slonima. Při podrobnějším studiu jejich života a profesní dráhy jsem našel spoustu zajímavých informací a zároveň jsem byl překvapen dlouhým seznamem jejich úspěchů. Při zpracování této kapitoly jsem se však zároveň potýkal s největšími dílčími potížemi, jejichž společným jmenovatelem byl nedostatek informačních zdrojů, což se nejvíce projevilo v případě dosud žijícího MUDr. Dimitrije Slonima. Přestože se jedná o lékaře a vědce světového významu, neexistuje o něm dosud souborná publikace. V této fázi svého bádání jsem musel použít hodnotných elektrických zdrojů a metod orální historie.

Blatná pro mne, jako pro pedagoga, představuje svou kulturní hodnotou ideální místo pro realizaci školních projektů na téma regionální historie. K cílům nejen této práce, ale především mého budoucího profesního působení, je přiblížit dětem národní historii mimo jiné právě prostřednictvím regionálních dějin blatenského regionu. Pomocí projektové

metody, která je podle mého názoru moderní, zajímavá, a především z didaktického hlediska aktivizační, si žáci přímo v terénu mohou osvojit a zafixovat znalosti o významných osobnostech, historii a památkách města Blatné. Celý projekt jsem vytvářel podle nejnovějších požadavků kurikulárních dokumentů a zahrnul do něj hodnotné aplikace průřezových témat, klíčových kompetencí a mezipředmětových vztahů.

V neposlední řadě pro mne Blatná znamená také město, kde jsem strávil celý svůj dosavadní život. Ze své zkušenosti mohu říci, že Blatná je klidné a přátelské město, „složené“ z velké části ze starousedlíků. Blatenští obyvatelé se vyznačují silnou vazbou na okolní přírodu a místní kulturně historické památky, dodržováním zajímavých a specifických tradic a hrdostí na dějiny regionu. Většina zdejších lidí se ráda sdružuje do nejrůznějších spolků či zájmových uskupení. Mezi dlouhodobě nejoblíbenější organizace patří Ochránci přírody, Červený kříž, nejrůznější dětské organizace, dále pak dobrovolní hasiči a divadelní ochotníci.

Dnes, na počátku 21. století, se z Blatné stává město, které se neustále rozšiřuje, rozvíjí a modernizuje. Zejména v posledních letech dochází k velkému stavebnímu, obchodnímu i kulturnímu rozkvětu. Vznikají nové čtvrtě, kde se objevuje čím dál více rodinných domků, opravují se staré komunikace, budují se zcela nové areály související s využitím volného času občanů, které byly dosud dostupné spíše ve větších městech v okolí, jako např. městský bazén, opravují se staré domy apod. Blatná tak pro mne a doufám, že i pro moje budoucí žáky, nepředstavuje jenom slavnou minulost, ale i významnou přítomnost a snad i úspěšnou budoucnost.

7. SUMMARY

The town of Blatná has its long tradition based on many important people and interesting cultural memories, as the first written references mentioning the town and its surroundings come from as far as the Middle Ages. The aim of this thesis is to clarify the local regional history and to create a didactic form about the town of Blatná. My thesis is divided into four parts. I go into the history of Blatná from the primeval ages to the present time in the first part of the thesis. I go into the significant events, local noble families and interesting buildings across each of the described time periods. I choose the most important monuments and I describe their architecture, history and meaning in the second part. In the third part I point out three notable persons who relate to Blatná in some way and I point out their significance. Finally, I present a methodic application of Blatná's monuments and showplaces, history and notable persons in the fourth part. This application allows for the pupils to learn about the Blatná region using various work sheets and activities planned in a three days long school project.

8. SEZNAM LITERATURY

- BUBEN, Milan. *Svatí spojují národy – portréty evropských světců*. Praha 1995.
- ČERVENKA, Vladimír. *Pocta Josefu Sbilíkovi*. In. *Blatenské listy*. Blatná 2012, ročník 23, číslo 1.
- DAVID, Petr a kolektiv autorů. *Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku – Strakonicko a Horažďovicko*, svazek 34. Praha 2003.
- DUDÍK, Tomáš. *Encyklopedie českých hradů*, Praha 1996.
- FIALA, Zdeněk. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku V.díl Jižní Čechy*, Praha 1986.
- FLANDERA, Robert. *Kronika města Blatná 2003*. Blatná 2004.
- FLANDERA, Robert. *Kronika města Blatné 2005*. Blatná 2007.
- HOLEČKOVÁ, Marie. *Templáři v zemích českých králů*, Beroun 2009.
- HOŘEJŠ, Petr a kolektiv autorů. *Průvodce městem Blatná*. Praha 1994.
- HYKEŠ, František. *Josef Sibilík*. Blatná 1937.
- JAROLÍMKOVÁ, Stanislava. *Co v učebnicích nebývá 2 aneb Čeští panovníci jak je (možná neznáte)*. Praha 2012.
- KAŠIČKA, František. NECHVÁTAL, Bořivoj. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In. *Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město*. Blatná 2001.
- KAŠIČKA, František. *Děkanství v Blatné ve svém stavebním růstu a proměnách*. In. *Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město*. Blatná 2001.
- Kolektiv autorů. *Československý biografický slovník*, Praha 1992.
- KOSTINCOVÁ, Jana. *Ruská poezie 20. a 30. let 20. století v pražském exilu*, Disertační práce – filosofická fakulta Masarykova univerzita v Brně, 2005.
- KOUBÍK, Vladimír. *List historický – Blatenské povodně*. In. *Listy o velké vodě na Blatensku*. Blatná 2003.
- KROUPOVÁ, Jana. *Kronika města Blatné 2004*. Blatná 2005.
- KUČA, Karel. *České, moravské a slezské zvonice*. Praha 2001.
- KUTHAN, Jiří. *Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století*, České Budějovice 1976.
- MACHOVEC, Václav. *Kronika města Blatná 1990*. Blatná 2000.
- MALINA, Zdeněk. *List příčin a následků – Jak to vlastně začalo*. In. *Listy o velké vodě na Blatensku*. Blatná 2003.

- MICHÁLEK, Jan. *Archeologický dozor při obnově fary (ČP. 1) v Blatné v roce 1996*. In. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. Blatná 2001.
- MICHÁLEK, Jan. *Blatná a okolí v pravěku*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985.
- OLEJNÍK, Jan. *Blatná v letech 1235-1601*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985.
- OLEJNÍK, Jan. *Karel Strakatý (1804-1868). Památce prvního pěvce naší hymny*. In. Rodopisná revue VI., č.4, Praha 2004.
- PETRÁN, Karel. *90 let blatenského muzea*. In. Blatenské listy, ročník 23, číslo 22. Blatná 2012.
- POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech I*. Praha 1977.
- POLÁKOVÁ, Eva. *Josef Siblík, ZČU, FPE, KHI, 2003*.
- PYŠIŠVOR, Emanuel. *Karel Strakatý*. In. Humoristické listy XXII., Praha 1880, č. 22.
- ŘÍSKÝ, Milan. *Keltové na Blatensku*, Bakalářská práce KHI FPE ZČU v Plzni, 2010.
- SAMEC, Josef. *Blatná za první světové války*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985.
- SEKERA, Jiří. *Blatná, průvodce městem*. Blatná 2010.
- SEKERA, Jiří. *Město Blatná v letech 1848-1914*. In. Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985.
- SKLENÁŘ, Karel. *Biografický slovník českých, moravských a slezských archeologů*. Praha 2005.
- SLONIM, Dimitrij. *Stručný pracovní životopis MUDR. DIMITRIJ SLONIM*, Praha 2008.
- SLOUKA, Jiří. *Mariánské a morové sloupy Čech a Moravy*. Praha 2010.
- ŠAVRDA, Vladimír. *Stěnu staré blatenské spořitelny ozdobila busta slavného rodáka Jana Hály*. In. Blatenské listy, ročník 22, číslo 19, Blatná 2011.
- ŠILHA, Václav. *Kronika města Blatná 1956-1963*. Blatná 1963.
- ŠIMEK, Martin. *Unikátní encyklopedie na pokračování – Památky – Blatná*. Plzeň 2004.
- ŠOLC, Václav. *Karel Strakatý*. In. Světozor II, č. 28, Praha 1868.
- VADLEJCH, Václav. KOUBEK, Vladimír. *Průmyslový rozvoj města Blatné*. In. *Sborník k 750. výročí Blatné*, Blatná 1985.
- VÁŇOVÁ, Marie. VYSKOČILOVÁ, Jiřina. *Kronika města Blatná 2001*. Blatná 2002.
- VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, Praha 2001.
- VLKOVÁ, Ludmila. *100 let školní budovy v Blatné*. Blatná 2004.
- VRÁNA, Miroslav. *Z pamětí města Blatné 1914-1935*. Blatná 1935.

Orální prameny:

Rozhovor autora s Dimitrijem SLONIMEM, nar. 1925. Blatná 9.3.2013.

Internetové zdroje:

Dostupné:<http://www.mesto-blatna.cz/informacni-centrum/historie-a-soucasnost-mesta/sochy-a-pametni-desky/sochy>.

Dostupné: <http://planetky.astro.cz/detail.phtml?number=18531>.

Dostupné:<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-naplovarne/207522160100011-na-plovarne-s-dimitrijem-slonimem/>)

Dostupné:<http://www.cesi.sk/bes/04/02/042hala.htm>

Dostupné:<http://www.mesto-blatna.cz/informacni-centrum/osobnosti-blatenska/slavni-rodaci/>

Dostupné: <http://zdravi.e15.cz/rozhovory/predstavujeme/445759>

Dostupné:http://www.hamelika.cz/slavnihoste/S_STRAKATY.HTM

Dostupné: <http://www.zsjak-blatna.net/Historie-skoly.php>

Dostupné: <http://www.kontrabas.cz/index.php?co=dejiny&akce=dejiny>